

T.Ü. FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**TEKİRDAĞ İLİ MALKARA İLÇESİ
KÖYLERİNDE TRAKYABİRLİĞİN
TARIMSAL YAYIM HİZMETLERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

**Emine BAYRAKTAR
Yüksek Lisans Tezi**

**Tarım Ekonomisi Ana Bilim Dalı
Danışman: Yrd.Doç.Dr. Aydın GÜREL
1997**

67520

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TEKİRDAĞ İLİ MALKARA İLÇESİ
KÖYLERİNDE TRAKYABİRLİĞİN
TARIMSAL YAYIM HİZMETLERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ

TC. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
BİBLİYOTEKON MERKEZİ

Emine BAYRAKTAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ
TARIM EKONOMİSİ ANABİLİM DALI

TEZ DANIŞMANI
Yrd.Doç.Dr. Aydın GÜREL

67520

TEKİRDAĞ
1997

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

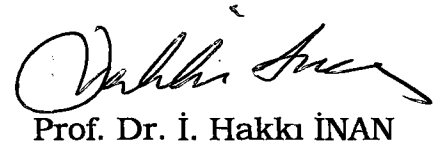
**TEKİRDAĞ İLİ MALKARA İLÇESİ KÖYLERİNDE TRAKYA BİRLİĞİN
TARIMSAL YAYIM HİZMETLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

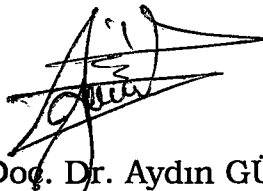
Emine BAYRAKTAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ
TARIM EKONOMİSİ BÖLÜMÜ

Bu tez 26.12.1997 tarihinde aşağıdaki Jüri tarafından
.....90.....(.....Doksan.....) not takdir edilerek kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Nurettin YILDIRAK

Prof. Dr. İ. Hakkı İNAN

Yard. Doç. Dr. Aydın GÜREL
Danışman

Yüksek Lisans Tezi

**TEKİRDAĞ İLİ MALKARA İLÇESİ KÖYLERİNDE TRAKYABİRLİĞİN
TARIMSAL YAYIM HİZMETLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Emine BAYRAKTAR

Trakya Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı

Danışman: Yrd.Doç.Dr. Aydın GÜREL

1997, Sayfa:96

Bu araştırmada Tekirdağ iline bağlı Malkara ilçesinin köylerinde Trakyabirlik Yağlı Tohumlar Tarım Satış Kooperatifine ortak olan üreticiler ve bu üreticilerin tarımsal yayım hizmeti açısından Trakyabirlik ile olan ilişkileri incelenmiştir.

Araştırma bulgularına göre, anket uygulanan 175 ortağın yarısından fazlası (%53.1) orta yaş, yani verimlilik çağındaki gruptan oluşmaktadır. Ortakların %84 en az ilkokul mezunu olduğu ve %42.3'ü 101da ve daha fazla tarım arazisine sahiptirler.

Ortakların tarımsal yayım hizmeti açısından bilgi edindiği kaynaklar arasında Trakyabirlik üçüncü sırayı almaktadır. Ortakların % 74.8 gibi büyük bir kısmı Trakyabirliğe bilgi almak için gitmemektedirler. Trakyabirlikte tarımsal yayım açısından bilgi verecek eleman bulunmamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tarımsal Yayım, Kooperatif, Haberleşme.

ZUSAMMENFASSUG

EVELIERUNG DER LANDW. BERATUNG VON TRAKYABIRLIK IM KREIS MALKARA BEI TEKIRDAĞ

Emine BAYRAKTAR

Universität Thrkien

Unstitut für Naturwissenschaften

Abteilung agrarökonomie

Betreuer: Ass.Doz..Dr. Aydın GÜREL

1997, 96 Seiten

Bei dieser untersuchung wurde Mitglieder der Genossenschaft Trakyabirlik'in den Dörfer der Kreisstadt Malkara bei Tekirdağ untersucht.

Nach dem Untersuchungsergebnisse der interviewten 175 Mitglieder wurde festgestellt, daß die Hälfte der Mitglieder (53.3 %) sich in den produktiven jahrgängen (36-55) befinden. 84% der Mitglieder haben mindesdens den fünf jährigen Grundschule absolviert und 42.3% der untersuchten Mitglieder besitzen mehr als 101 da LNF.

Im Berech der Agrarberatung und Informationsuellen liegt Trakyabirlikmit 25,2 % an der dritten stelle. 74.8% der Mitglieder suchen, um informationen zu erhalten, die Genossenschaft niht auf und die Genossenschaft Trakyabirlik beschäftigt keinen Berater in seinem Amt.

Schlüsselwörter: Agrarberatung, Beratung und Information bei den Genossenschaften.

ÖNSÖZ

Ülkemizde gerek tarımın, gerekse tarımsal uğraşıda bulunanların sorunlarının en önemlilerinden biri de üreticilere tarımsal yayım hizmetinin verilmemesidir.

Bu araştırmada Malkara Trakya Yağlı Tohumlar Tarım Satış Kooperatifine ortak olan üreticilerin, ayçiçeği tarımı ile ilgili teknik bilgileri hangi kaynaklardan öğrendikleri, bu konuda üreticilere bu kooperatif tarafından ne kadar bilgi verildiği ve üreticilerin ne gibi hizmetler beklediği incelenmiştir.

Böyle bir konuda, bana bu araştırmayı öneren ve her aşamasında yardımcı olan danışmanım Yrd.Doç.Dr. Aydın GÜREL'e ve yine tezimin her aşamasında yardımlarını esirgemeyen ve yol gösteren değerli hocam Prof.Dr. Nurettin YILDIRAK'a, Prof.Dr.İ.Hakkı İNAN'a teşekkürlerimi bir borç bilirim. Ayrıca A.Ü Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi bölümünde görev yapan hocalarım Dr.Emine OLHAN ve Dr.Bülent GÜLÇUBUK'a teşekkürlerimi sunmak benim için, zevkli ve yerine getirilmesi gerekli bir görevdir.

Maddi ve manevi tüm yardımlarını esirgemeyen aileme anket uygulamaları sırasında ellerinden gelen bütün yardım ve konukseverliği gösteren köy muhtarları ile soruları içtenlikle yanıtlayan tüm deneklere de sonsuz teşekkür ederim.

Emine BAYRAKTAR, 1997

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ	1
1. GİRİŞ	1
2. KONU İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR	3
2.3 Konu İle İlgili Ülke Dışındaki Araştırmalar	3
2.4 Konu İle İlgili Ülke İçindeki Araştırmalar	4
3. MATERYAL ve YÖNTEM	8
3.1 Araştırmada Kullanılan Materyal	8
3.2 Araştırmada Kullanılan Metod	8
3. ARAŞTIRMA BÖLGESİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER	10
4.4 Tarihçesi	10
4.5 Doğal Yapı	10
4.2.1 Coğrafi durum	10
4.2.2 İklim özellikleri	11
4.2.3 Bitki örtüsü	12
4.2.4 Ulaşım ve pazar durumu	13
4.6 Nüfus Durumu	13
4.7 Eğitim Durumu	14
4.8 Tarımsal Üretim Durumu	15
4.5.1 Bitkisel üretim	15
4.5.2 Hayvansal üretim	17
9. TARIM SATIŞ KOOPERATİFLERİYLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER	18
5.1 Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikleri	18
5.1.1 Kuruluş ve örgütleri	18
5.10 Tarım Satış Kooperatifleri ve Birliklerinin Amaç ve Çalışma Konuları	19
Tarım Satış Kooperatifleri ve Ortak Sayıları	20
6. TRAKYA YAĞLI TOHUMLAR TARIM SATIŞ KOOPERATİFLERİ BİRLİĞİ İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER	21

	<u>Sayfa No:</u>
6.1 Trakyabirliğin Tarihçesi	21
6.2 Amacı, Çalışma Konuları ve Faaliyet Alanı	21
6.3 Ortak ve Sermaye Durumu	22
6.4 Trakyabirliğin Ortaklarına Götürdüğü Hizmetler	26
6.5 Trakyabirliğin Ürün Alım İşlemleri	32
6.6 Trakyabirliğin Ürün İşleme ve Satış Durumu	34
6.7 Trakyabirliğin İştirakleri	35
6.8 Trakyabirliğin İşletmeleri ve Faaliyet Durumu	36
6.8.1 Entegre Tesisleri	36
6.8.2 Karacabey Yağ Fabrikası	37
6.8.3 Havsa Süt Fabrikası	38
6.9 Trakyabirliğin Yönetim ve Pazar Durumu	39
7. ARAŞTIRMA BULGULARI	40
7.1 Sosyo-Ekonomik Özellikler	40
7.1.1 Yaş	40
7.1.2 Eğitim Düzeyi	41
7.1.3 İşletme Büyüklüğü ve Parsel Sayıları	45
7.1.4 Gelir Seviyesi	48
7.1.5 Finansman Durumu	51
7.1.6 İşletmede Tarımsal Alet Makine Varlığı	54
7.1.6.1. Ayciçeği Tarımında Kullanılan Alet-Ekipman Durumu	54
7.1.7 İşletmede Defter Tutma	57
7.2 Ortakların Tarımsal Bilgi Düzeyini Etkileyen Faktörler	58
7.2.1 Tarımsal Etkinliklere Katılım	58
7.2.2 Bilgi Kaynakları	61
7.2.2.1 Başvurulan Kurum ve Kuruluşlar	61
7.2.2.2 Yayın Hizmetleri	62
7.2.2.8 Ortakların Trakyabirliğe Gidiş Nedenleri	63
7.2.2.4 Ortakların Trakyabirliğe Bilgi Almak İçin Gitmeme Nedenleri	64

7.2.2.9 Ortakların Ayçiçeği Üretimi İle İlgili Teknik Bilgi Alma	
Kaynakları	65
7.3 Kooperatife Katılma	66
7.3.1 Yönetime Katılma	66
7.3.2 Genel Kurula Katılma	69
7.3.3 Ana Sözleşmeyi Okuma	72
7.4 Haberleşme Davranışları	73
7.4.1 Malkara'ya Gidiş Sıklığı	74
7.4.2 Tekirdağ'a Gidiş Sıklığı	75
7.4.3 Radyo ve Televizyondan Yararlanma Durumu	77
7.4.4 Gazeteden Yararlanma	79
7.4.5 Kooperatiflerin Yayınladığı Bazı Yayınlardan Yararlanma Durumu	79
7.5 Trakyabirlik ve Yayın Faaliyetleri	81
7.5.1 Trakyabirliğin Ortaklarına Götürdüğü Hizmetler	81
7.5.2 Ortakların Trakyabirlikten Beklediği hizmetler	82
7.5.3 Üreticilerin Trakyabirliğe Ortak Olma Nedenleri	84
7.5.4 Trakyabirlik Ortaklarının Ortak Oldukları diğer Kuruluşlar	85
7.5.5 Ortaklara Göre Tarımsal Sorunların Çözümünde Etkili olan Kuruluşlar	87
8. SONUÇ	88
KAYNAKLAR	93

ÇİZELGELER

<u>Çizelge No:</u>	<u>Çizelge Adı</u>	<u>Sayfa No:</u>
4.1	Malkara İlçesi Merkez-Bucak ve Köylerin Nüfus Durumu	13
4.2	Malkara İlçesinde Eğitim Durumu	14
4.3	Malkara İlçesinde Tarla Bitkilerinin Ekim Alanları ve Üretim Miktarları.....	16
4.4	Malkara İlçesi Hayvan Varlığı	17
5.1	Tarım Satış Kooperatifleri Birlikleri ve Ortak Sayıları	20
6.1	Trakyabirliğe Bağlı Kooperatiflerin İllere Göre Dağılımı, Ortak ve Sermaye Durumları	23
6.2	Trakyabirliğin Yıllara Göre Ortak ve Sermaye Durumu	25
6.3	1995-96 İş Yılında Trakyabirliğin Ortaklarına Sağladığı Girdi ve Ürünler	27
6.4	Trakyabirliğin Yıllara Göre Tohumluk Satışları	28
6.5	Trakyabirliğin Yıllara Göre Zirai İlaç Satışları	28
6.6	Trakyabirliğin Zirai Alet ve Ekipman Satışları	29
6.7	Trakyabirliğin Yıllara Göre Zirai Alet ve Ekipman Satışları	29
6.8	Trakyabirliğin Yıllara göre Yem Satışları	30
6.9	Trakyabirliğin Yıllara göre Rafine Yağ Satışları	30
6.10	Trakyabirliğin Yıllara göre Margarin Satışları	31
6.11	Yıllara göre Toprak Tahlili Hizmetleri	32
6.12	Trakyabirliğin Yıllara göre Ayciçeği Alımları	33
6.13	Yıllar İtibarıyla Trakyabirlik Tarafından Alınan, İşlenen Ürün Miktarı	34
6.14	Yıllar İtibarıyla Trakyabirlik Tarafından Alınan, Satılan Ürün Miktarı	35
7.1	Araştırma Kapsamındaki Ortakların Yaş Durumları	40
7.2	Araştırma Kapsamındaki Ortakların Eğitim Durumları	42

<u>Çizelge No:</u>	<u>Çizelge Adı</u> :	<u>Sayfa No:</u>
7.3	Araştırma Kapsamındaki Ortakların İlkokul Üstü Eğitim Gören Çocuk Durumu	43
7.4a	Araştırma Kapsamındaki Ortakların Yaşlarına Göre Eğitim Durumları	44
7.4b	Araştırma Kapsamındaki Ortakların Yaşlarına Göre Eğitim Durumları	44
7.5	Araştırma Kapsamındaki Ortakların İşletme Büyüklüğü	45
7.6	Araştırma Kapsamındaki Ortakların İşletme Büyüklüğüne Göre Ayçiçeği Arazi Genişlikleri	46
7.7	Araştırma Kapsamındaki Ortakların Yıllık Toplam Gelirleri	47
7.8	Araştırma Kapsamındaki Ortakların Yıllık Gelirine Göre Arazi Büyüklüğü Dağılımı	49
7.9	Araştırma Kapsamındaki Ortakların Yaşlarına Göre Yıllık Gelir Dağılımı	50
7.10	Araştırma Kapsamındaki Ortakların Kredi Kaynakları	52
7.11	Araştırma Kapsamındaki Ortakların Kredi Kullanma Nedenleri ...	53
7.12	Araştırma Kapsamında Kredi Kullanan Ortakların Gelirine Göre Dağılımı	54
7.13	Araştırma Kapsamındaki Ortakların Ayçiçeği Tarımı Yapmak İçin Eksik olan Makine Durumu	55
7.14	İşletmede Defter Tutma	57
7.15	Araştırma Kapsamındaki Ortakların Eğitime Göre Defter Tutma Durumu	58
7.16	Araştırma Kapsamındaki Ortakların Tarım Konusunda (Panel, Kurs vb.) Katılma Nedenleri	59
1.17	Toplantı Düzenleyen Kuruluşlar	60
7.18	Araştırma Kapsamındaki Ortakların Tarımsal Bilgi Almak İçin Gittikleri Kuruluşlar	61
7.19	Araştırma Kapsamındaki Ortaklara Tarımsal Konularda Bilgi vermek İçin Köye Gelen Kamu Kuruluşu Elemenları	62

<u>Çizelge No:</u>	<u>Çizelge Adı</u>	<u>Sayfa No:</u>
7.20	Araştırma Kapsamındaki Ortakların Trakyabirliğe Gidiş Nedenleri	63
7.21	Araştırma Kapsamındaki Ortakların Trakyabirliğe Bilgi Almak İçin Gitmeme Nedenleri	64
7.22	Araştırma Kapsamındaki Üreticilerin Ayçiçeği Üretimiyle İlgili Teknik Bilgi Alma Kaynakları	65
7.23	Araştırma Kapsamındaki Ortakların Kooperatif Yönetimine Katılma Durumu	66
7.24a	Araştırma Kapsamındaki Ortakların Eğitim Durumuna Göre Yönetime Katılma Durumu	67
7.24b	Araştırma Kapsamındaki Ortakların Eğitim Durumuna Göre Yönetime Katılma Durumu	67
7.25	Araştırma Kapsamındaki Ortakların Yaş Durumuna Göre Yönetime Katılma Durumu	68
7.26	Ortakların Gelir Durumuna Göre Yönetime Katılma Durumu	68
7.27	Araştırma Kapsamındaki Üreticilerin Eğitim Durumuna Göre Yönetimde Görev Almak İsteyenlerin Dağılımı	69
7.28	Araştırma Kapsamındaki Ortakların Kooperatiflerin Yıllık Genel Kurullarına Katılma Durumu	70
7.29	Araştırma Kapsamındaki Ortakların Genel Kurulda Söz Alma ve Görüşünü Açıklama Durumu	70
7.30	Araştırma Kapsamındaki Ortakların Yaş durumuna Göre Genel Kurula Katılma Durumları	71
7.31	Araştırma Kapsamındaki Ortakların Eğitime Göre Genel Kurulda Görüşünü Açıklama Durumu	72
7.32	Araştırma Kapsamındaki Ortakların Trakyabirliğin Ana Sözleşmesini Okuma Durumu	73
7.33	Araştırma Kapsamındaki Ortakların Malkara'ya Gidiş Sıklığı	74
7.34	Araştırma Kapsamındaki Ortakların Yaş Durumuna Göre Malkara'ya Gidiş Sıklığı	75

7.35	Araştırma Kapsamındaki Ortakların Tekirdağ'a Gidiş Sıklığı	76
7.36	Araştırma Kapsamındaki Ortakların Yaşlarına Göre Tekirdağ'a Gidiş Sıklığı	76
7.37	Araştırma Kapsamındaki Ortakların Trakyabirlik veya Diğer Kooperatiflerle ilgili Programları Radyo veya Televizyondan İzleme Durumu	78
7.38	Araştırma Kapsamındaki Ortakların Günlük Gazetelerde Trakyabirlik veya Diğer Kooperatiflerle İlgili Haber, Makale Gibi Yazıları Okuma Durumu	79
7.39	Araştırma Kapsamındaki Ortakların Trakyabirliğin veya Diğer Kooperatiflerin Yayınladığı Bazı Yayınları Okuma Durumu	80
7.40	Trakyabirliğin Yardımcı Olduğu Konular	81
7.41	Araştırma Kapsamındaki Ortakların Trakyabirlikten Beklediği Hizmetler	83
7.42	Araştırma Kapsamındaki Üreticilerin Trakyabirliğe Ortak Olma Nedenleri	84
7.43	Araştırma Kapsamındaki Üreticilerin Trakyabirlik Dışında Ortak Oldukları Diğer Kuruluşlar	86
7.44	Araştırma Kapsamındaki Ortaklara Göre Tarımsal Sorunların Çözümünde Etkili Olan Kuruluşlar	87

1. GİRİŞ

Bütün gelişmelere, sanayileşme hamlelerine ve kalkınma çabalarına rağmen Türkiye tarıma dayalı bir ülke olmaktan ve Türk toplumu kırsal bir toplum olma özelliklerinden kendisini kurtarabilmiş değildir. Bunun pek çok nedeni olmakla beraber, en önemlisi ve başta geleni nüfusun hala büyük bir kısmının kırsal alanda yaşamış olmasıdır (Er, 1994).

Türkiye nüfusunun % 44.6'sı kırsal kesimde yaşamakta, aktif nüfusun % 53.7'si tarımda istihdam edilmekte, ihracaatın %20.1'ini tarım ürünleri oluşturmaktadır. Oysa bu kesimin GSMH'dan aldığı pay % 12'ler civarındadır (Çıkın ve Olgun, 1996).

Kırsal kalkınma politikaları ve araçları içinde özel bir yeri olan tarımsal yayım çalışmaları, Türkiye'de üreticilere ücretsiz olarak sunulan bir kamu hizmeti olarak gelişmiştir. Tarımsal yayım çalışmaları; çiftçilerin mevcut üretim kaynaklarını en iyi biçimde değerlendirmeleri ve verimlilik ile karlılık artırıcı teknikleri etkin olarak uygulayabilmeleri için gerekli bilgileri kazanmalarını amaçlayan iletişim ve okul-dışı eğitim hizmetlerini kapsar (Mülayim ve Taluğ, 1991).

Üreticilere bilgi iletmede tarımsal yayım kuruluşlarına yardımcı olma, onların yürüttükleri çalışmaların etkinliğini artırma maliyetini düşürme hususlarında da kooperatifler gibi aracı kuruluşlara ihtiyaç vardır. Kooperatifler, hem üretici ile iletişim kurma kolaylığı, hemde üreticilere bizzat bilgi aktarmaları ile bu amaca etkin olarak hizmet verecek kuruluşlardır (Çıkın ve Olgun, 1996).

Tarım kesiminde yeniliklerin yayılmasını ve benimsenmesini sınırlayan etmenlerin başında üreticilerin ekonomik gücü gelmektedir. Üreticilerin ekonomik yönden gelişebilmeleri için önemli koşullardan biri tarımsal kooperatiflerde örgütlenmeleridir. Böylece üreticiler tarım teknolojisinde oluşan yenilikleri daha erken duyabilirler ve benimseyebilirler.

Bu araştırmanın amacı, Malkara Trakya Yağlı Tohumlar Tarım Satış Kooperatifine ortak olan üreticilerin, ayçiçeği tarımı ile ilgili teknik bilgileri hangi kaynaklardan öğrendikleri, bu konuda üreticilere bu kooperatif tarafından ne kadar bilgi verildiği ve üreticilerin ne gibi hizmetler beklediği incelenmiştir.

Araştırma dokuz bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde yer alan giriş bölümünde araştırmanın önemi ve amacı ortaya konulmuştur.

İkinci bölümde konu ile ilgili olarak daha önce yurtiçi ve yurtdışında yapılmış diğer araştırmalar hakkında bilgi verilmiştir.

Üçüncü bölümde, araştırmada kullanılan materyalin nerelerden ve nasıl toplandığı ve bu verileri değerlendirmede kullanılan yöntemler yer almaktadır.

Dördüncü bölüm, araştırma alanının bulunduğu bölgenin genel olarak tanıtılmasına ayrılmıştır. Bölgenin ekolojik, sosyal, ekonomik ve tarımsal yapısı ele alınmıştır.

Beşinci bölümde Tarım Satış Kooperatifleriyle ilgili genel bilgiler verilmiştir.

Altıncı bölümde Trakya Yağlı Tohumlar Tarım Satış Kooperatifleri Birliği ile ilgili genel bilgiler verilmiştir.

Yedinci bölümde araştırma bulgularına yer verilmiştir.

Sekizinci bölümde ise, önceki bölümlerdeki bulgulara dayanılarak araştırmanın sonucu hakkında genel bir değerlendirme yapılarak önerilerde bulunulmuştur.

2. KONU İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR

2.1 Konu İle İlgili Ülke Dışındaki Araştırmalar

Direkt araştırma konusu ile ilgili olmasa da tarımsal yayım ve kooperatifçilik ile ilgili önemli bazı araştırmalar incelenmiştir.

Williams (1968) Nijerya'da Yaptığı geniş kapsamlı çalışmasının önemli bir bölümünü bu ülkedeki tarımsal yayım çalışmalarının değerlendirilmesine ayırmıştır. Üreticilerin yayım örgütüne büyük önem verdiklerini ancak yayım çalışmalarını yeterli bulmadıklarını belirten araştırmacı, yayım örgütünün uyguladığı yayım yöntemleri içinde üreticilerce en etkili bulunanın "kişisel görüşme" olduğunu saptamıştır.

Rogers (1969) Ohio bölgesinde yeniliklerin benimsenmesiyle ilgili araştırmasında , yenilikçi üreticilerin diğerlerine göre benimseme sürecini daha kısa sürede geçtiklerini belirtmiştir. Yenilikçilerin en belirgin özelliklerini ise sosyo-ekonomik seviyelerin yüksek olması, daha fazla eğitim görmeleri, daha geniş araziye sahip olmaları, tarımsal gelirlerin daha yüksek olması ve yayım elemanlarıyla daha sıkı ilişkiler kurma olarak belirtmektedir.

Opare (1977) Gana'da kakao üreticilerinin modern tarım teknikleri benimsemelerinde yayım çalışmalarının etkisini araştırmış ve yenilikler konusunda bilgilerini tarımsal yayım elemanlarından sağlayan üreticilerin bilgileri başka kaynaklardan alanlara göre benimseme oranının yüksek olduğunu bulmuştur.

Roele (1987) Hollanda'da gerçekleştirdiği bir çalışmada tohumluk patetes üretiminin son derece uzmanlık gerektiren bir konu olduğunu, Hollanda çiftçisinin bunun bilincine çok yıllar önce vardığını bu konuda kooperatifler türünde örgütlendiklerini bildirmiştir. Bu geliştirdikleri örgütsel servislerin araştırma istasyonlarıyla iki yönlü işbirliği halinde olduklarını, istasyonlardan tarım bilimi hakkındaki en son gelişmelerin alınarak çiftçilere iletildiğini, aynı şekilde sektörde mevcut problemlerin de araştırma enstitülerine iletildiğini saptamıştır.

2.2 Konu İle İlgili Ülke İçindeki Araştırmalar

Tarım Satış Koopeatifleri ile ilgili yayım faaliyetlerini inceleyen çalışmalara araştırma öncesi yapılan literatür taramasında pek rastlanamamıştır. Direkt araştırma konusu ile ilgili olmasa da tarımsal yayım ve kooperatifçilik ile ilgili önemli bazı çalışmalar incelenmiştir.

Akdaş,(1973) “Antalya İli Pamuk Tarımında Kimyasal Gübrelerin Benimsenmesinde Etkili Olan Bilgi Kaynakları ve Tarımsal Yayım Metotları İle Diğer Faktörler Üzerine Bir Araştırma” adlı çalışmasında, Antalya Bölgesinde 206 çiftçi ile uyguladığı anketlerle, pamuk tarımında kimyasal gübre pratiğinin benimsenmesinde en etkili bilgi kaynaklarının neler olduğu araştırmıştır.

Araştırmaya göre, arazi genişliği, pamuk üretim tecrübesi, pamukta mücadeleye başlama dönemi, traktörden yararlanma durumu, arazi tasarruf biçimi, birim başına alınan verim, yaş, okur-yazarlık, aile içinde okur-yazarlık, kooperatife ortak olma ve şehir merkezine gidiş sıklığı ele alınan yeniliğin benimsenmesinde etkili olan etmenlerdir. Krediden yararlanma durumu ve öğretim seviyesinin ele alınan tarımsal uygulamanın benimsenmesi açısından bir etkisi bulunmamıştır.

Taluğ, (1974) “Tarımda Teknolojik Yeniliklerin Yayılması ve Benimsenmesi Üzerine Bir Araştırma” adlı incelemesinde Polatlı ilçesindeki buğday üreticileri arasında kimyasal ilaçlarla yabancı ot mücadelesinin yayılmasında yararlanan bilgi kaynaklarını benimseme sürecinin “haberdar olma ve karar verme safhalarında ayrı ayrı incelenmektedir. Araştırmacı tarımsal yeniliklerin benimsenmesinde “köy içinden diğer çiftçiler” ve “yayım servisinin” en etkili bilgi kaynakları olduğunu belirtmiştir.

Akdaş, (1976), Aşağı Seyhan Sulama Projesindeki Çiftçi Eğitim Servisinin (ÇES) tarımsal yayım çalışmalarının değerlendirilmesi konusundaki araştırmasında, bu bölgenin sosyo-ekonomik yapısı ile pamuk üreticilerinin bazı özellikleri üzerinde durmuştur. Araştırmada ÇES’in önerdiği dört tarımsal yeniliğin benimsenme durumu ÇES’in örgütsel yapısı, yayım elmanları ve uyguladığı yayım yöntemleriyle ele alınarak, ÇES’in örgütsel yapısının etkin bir yayım çalışmasına olanak verdiği, yayım çalışmalarının mevcut durumun analizine sistemli bir

plandan yoksun olduğu, tarımsal yayım yöntemleri konusunda yayım elmanları eğitimlerinin yetersizliği, tarımsal önerilerin sonunda ekonomik bilgilerin teknik özellikler kadar ele alınmasının sakıncalar oluşturduğu önemli bulgular olarak verilmektedir.

Tatlídil, (1978) “Konya-Ereğli ilçesinde köy kalkınma kooperatiflerinin yayılması ve benimsenmesi üzerine bir araştırma” konulu çalışmasında ilçede çiftçilerin köy kalkınma kooperatiflerini benimsemelerinde yararlandıkları bilgi kaynaklarını ve benimseme davranışlarını etkileyen etmenler ortaya konulmaya çalışılmış ve kooperatiflerin mevcut durumları, üyelerin kooperatifçilik bilincini etkileyen etmenler ve kooperatife katılma durumları incelenmiştir.

Aydın, (1978) Tokat merkez ilçe süt sığırcılığını işletmelerin yenilikleri benimsemesini etkileyen faktörleri belirlemeye yönelik araştırmasında, işletmecinin yıllık gelir düzeyi, yıllık sütsülük gelir düzeyi, ürün pazarlama hacmi, arazi varlığı ve sahip olduğu diğer hayvan varlığı ile sütçülük ile ilgili diğer yenilikleri belirleme davranışı arasında olumlu bir bağıntı bulmuştur. İşletmecinin yaşı, eğitim düzeyi, ailede eğitim gören bireylerin bulunması, ürün pazarlama deseni, süt fabrikasına satış yapabilme olanağı, süt fabrikasına süt satma durumu, işletme büyüklüğü ve traktöre sahip olmanın süt hayvancılığı ile ilgili yeniliklerin benimsenmesinde etkili olmadığını saptamıştır.

Yurttaş, (1979) Erzurum ilinin bir köyü olan Ortadüzü köyünün coğrafi ve fiziki; sosyal kültürel, ekonomik ve tarımsal durumu Tarımsal yayım açısından incelenerek, köyün durumu, tarımsal yayım açısından incelenerek, köyün durumu, tarımsal yayım açısandan önemli olan sorunları ve bu sorunların uygulanabilir çözüm yollarının belirlenmesine çalışılmıştır.

Araştırmanın diğer bölümlerinde Erzurum Teknik Ziraat Müdürlüğü'nün uyguladığı bir tarımsal yayım projesinin Ortadüzü köyünde uygulanması ve etkinliklerinin tarımsal yayım sürecindeki aşamalara dayalı olarak değerlendirilmesine ayrılmıştır. Yapılan değerlendirmede, ele alınan tarımsal yayım projesinin üreticilere birçok yararlar sağlamasına karşılık proje amaçlarının gerçekleştirilmesinde yüksek düzeyde bir etkinlik sağlanamadığı saptanmıştır.

Doğanca, (1980), Manisa ili Turgutlu İlçesine bağlı iki orman köyünde yaptığı çalışmada, köyde kooperatifleşme olayını ve kooperatiflere katılımı etkileyen faktörleri incelemiştir.

ve araştırmada, yeni tarım tekniklerinin aktarılması ve çiftçiler tarafından uygulanmasının bir süreç içinde olduğu, bu sürecin zaman olarak uzunluğu ve kısalığının tarım tekniğine ait özelliklere ve tarım tekniğini kırsal alana iletmeye çalışan organizasyonların faaliyetine bağlı olduğunu saptamıştır.

Taluğ ve Tatlıdil, (1981) Çorum-Çankırı Kırsal Kalkınma Projesini tarımsal yayım açısından inceledikleri çalışmalarında, formenlerden beklenen yararını sağlayamamasının önder çiftçi yaklaşımını ön plana çıkardığı, önerilen tarım tekniklerinin önce önder çiftçilere götürülmesi ve bunlar aracılığıyla diğer çiftçilere tanıtılması ve benimsetilmesinin doğru bir yaklaşım olacağı belirtilmektedir.

Taluğ, (1982) Meyseb Mersin Bölge Müdürlüğu tarımsal yayım çalışmalarının değerlendirilmesine yönelik araştırmasında, Meyseb tarımsal yayım çalışmalarında benimsenen eğitim ve ziyaret yaklaşımının tarımsal yayım çalışmalarının yapılacağı bölgede yaşayan insanlar arasında seçilen, düzenli olarak eğitilen formenler ile bunların kendi bölgelerindeki tarımsal işletmeleri düzenli olarak ziyaret etmelerine dayanarak uygulandığı vurgulanarak, tarımsal yayım çalışmalarının etkinliğinin ortaya konmasında üreticilerin yayım çalışmalarına katılımı ve yayım kuruluşunun önerdiği tarım tekniklerinin benimsenmesi ölçütlerinden yararlandığı belirtilmektedir.

Tatlıdil, (1984) Tarımsal yayımda önder çiftçi yaklaşımının Çorum'un Sungurlu ilçesindeki uygulamasını incelemiş ve bu incelemede önder çiftçi yaklaşımının işleyişi ve sorunlarını saptamıştır. Önder çiftçi olma ile yaş, eğitim düzeyi, mülkiyet durumu, işletme büyüklüğu, işletmedeki parsel sayısı, traktör varlığı, gazete alma, televizyondan yararlanma ve Sungurlu'ya gidiş sıklığı arasında anlamlı bir ilişki olduğu halde gelir düzeyi, köy yönetiminde görev alma, işletmede kayıt tutma, gazete okuma sıklığı, radyo dinleme sıklığı ve Çorum'a gidiş sıklığı arasında istatistiksel anlamda bir bağıntının bulunmadığını ortaya koymuştur.

Ceylan, (1988) Çubuk ilçesinde tarımsal teknolojik yeniliklerin yayılması ve benimsenmesinde bir kitle haberleşme aracı olarak televizyonun tarımsal programlarının izlenmesi ve etkileri konulu deneysel araştırmasında, yenilikleri benimseme sürecinin "haberdar olma" aşamasında televizyondaki tarımsal programların, "karar verme" ve "uygulama" aşamalarında ise yayım elemanlarının daha etkili olduğunu belirtmiştir.

Tatlıdil, (1989) Yağmurlama sulama yönteminin yayılması ve benimsenmesi üzerine yaptığı araştırmada, yağmurlama sulama yöntemini erken benimseyenlerin geç benimseyenlere oranla daha yaşlı, daha geniş işletmelere sahip olma, gelir düzeyleri daha yüksek, makinalaşma düzeyleri daha yüksek, üretim düzeyindeki değişme oranı daha az, daha fazla gazete okuma, Ankara'ya daha sık gitme gibi ortak niteliklerinin olduğunu saptamıştır.

Özdemir (1990) "Türk Tarımında girdi kullanımında kooperatiflerin payı" adlı çalışmasında Türk tarımında tohum, yem, zirai mücadele ilacı, gübre, tarım alet ve makinaları gibi girdelerin dağıtımında devlet ve özel sektör yanında kooperatif sektörünün payının belirlenmesine çalışılmıştır.

Taşkın, (1993) Bolu ilinde sertifikalı tohumculuğun geliştirilmesine yönelik tarımsal yayım çalışmalarının değerlendirilmesine yönelik araştırmasında, yeniliklerin benimsenmesi ile işletme büyüklüğü, gelir düzeyi, gazete okuma sıklığı, tarımsal yayınları okuma sıklığı, Bolu'ya gidiş sıklığı arasında istatistiksel anlamda ilişki bulunduğunu belirtmiştir.

Boz, (1993) Tarım sigortasının Polatlı ilçesinde yayılması ve benimsenmesine ilişkin araştırmasında, çiftçilerin ekonomik olanaklarının sınırlılığı ve sigortanın etkili bir yayım ağına sahip olmayışı, sigortanın kırsal alana yayılışını etkileyen en önemli faktörler olduğunu saptamıştır

Özdemir, (1994) Trakya Yağlı Tohumlar Tarım Satış Kooperatifleri Birliğinin Kredi ve Finansman Sorunları" adlı çalışmasında Trakyabirliğin kredi ve finansman sorunlarının tespit ettiği ve finansman sorunlarını çözümedeki etkisi tespit edilmeye çalışılmıştır.

Güven, (1994) Şanlıurfa ilinde kitle iletişim araçlarının tarımsal yayım çalışmalarına katkısı üzerine bir araştırma konulu çalışmasında ilde sulamaya açılacak alanlarda çiftçilerin yaş, cinsiyet, eğitim durumları, yeni teknolojiyi takip edip etmedikleri, televizyonda ve radyoda tarımsal programları izleme-dinleme, yenilikleri benimseme durumları ve bu faktörlerin tarımsal yayım çalışmalarına katkıları incelenmiştir. Araştırma sonucunda çiftçilerin yeni tarım tekniği öğrenmede iletişim araçlarının etkili olduğu ortaya konulmuştur.

3. MATERYAL ve METOD

3.1 Araştırmada Kullanılan Materyal

Araştırma verileri, birincil ve ikincil veri kaynaklarından toplanmıştır. Birincil veri kaynağı olarak, Tekirdağ ili Malkara ilçesindeki köylerde Trakya Birlik Tarım Satış Kooperatifleri Birliği'ne ortak olan 175 üreticiden anket yoluyla toplanan bilgilerden yararlanılmıştır. Ayrıca Malkara ve Tekirdağ ilinde faaliyet gösteren Tarım İl ve İlçe Müdürlükleri Çiftçi Eğitim ve Yayım şubesi elemanlarından ve Trakya Birlik yetkililerinden karşılıklı görüşme yöntemi ile araştırma konusu hakkında bilgiler toplanmıştır.

İkincil veri kaynağı olarak konu ile ilgili yapılmış çalışmalar, yayınlar ve istatistiklerden yararlanılmıştır.

3.2 Araştırmada Kullanılan Metod

Araştırma bir Tarım Satış Kooperatifi olan Trakyabirlik üreticilerini kapsadığından ayçiçeği tarımı yapan köyler öncelikli olarak araştırma popülasyonunu oluşturmaktadırlar.

Yapılan ön araştırmada tesbit edilmiştir ki Malkara köylerinde Trakyabirliğe ortak olanların her köyde en az %90 olduğu ve ortak olmayanlarında ortaklar üzerinden Trakyabirliğe ayçiçeği sattıkları tesbit edilmiştir. Buna göre her hanenin veya işletmenin Trakyabirlik ile olan ilişkilerinden veya ilgilerinden hareket ederek Malkara ilçesi köylerinin hane sayısı Tarım İlçe Müdürlüğünden temin edilerek bilgisayar ortamında veri tabanı oluşturulmuştur. Bu kadar fazla köyde araştırma yapma olanağı gerek zaman gerekse maddi olanaklar açısından yeterli olmayacağından örnekleme yapma gereği duyulmuştur.

Araştırma bölgesinde örnekleme esas teşkil edecek 70 köye ait popülasyon parametreleri hesaplanmıştır..

Örnekleme hatası (veya tahmin hatası) aritmetik ortalamanın (μ) \pm %10'u kabul edilmiştir (Arıkan, 1995).

Diğer yandan örnek ortalamasının bu sınır içerisine düşme olasılığı %90 olarak kabul edilmiştir.

$$n = \frac{[z_{\alpha/2} \cdot \sigma / B]^2}{1 + 1/N [z_{\alpha/2} \cdot \sigma / B]^2}$$

n = Örneklem Hacmi

Z = z değeri

ϕ = Populasyonun standart sapması

B = Örneklem Hatası (% 10)

Yukarıdaki formül kullanılarak 35 köyde bu araştırmanın uygulanması sonucu ortaya çıkmıştır. Her köyde 5 üretici ile rasgele görüşülmesi ve 35 köyde toplam 175 anket uygulanması planlanmıştır.

Malkara ilçesini batıdan doğuya ikiye bölen Tekirdağ-Keşan kara yolunun üst kısmı coğrafi özellikleri, köy sayısı dikkate alınarak ikiye bölünmüş ve her bölgeden 12'şer köy alınmıştır. Karayolunun altındaki kısım da aynı şekilde ikiye bölünmüş, hem alan ve hemde köy sayısı açısından daha küçük bir alanı kapsadığından bu bölümlerden birinden 5, diğerinden 6 köy alınmıştır.

Hazırlanan anket formları ile ortaklara toplam 42 soru sorulmuş, alınan cevaplar ise tek tek incelenerek değerlendirilmiştir.

4. ARAŞTIRMA BÖLGESİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

4.1- Tarihçesi

Malkara ilçesi, ülkemizin Trakya bölgesinde yer almaktadır. Malkara ilçesinin ne zaman kurulduğu kesin olarak bilinmemekle beraber M.Ö. asırda Traklar tarafından kurulduğu sanılmaktadır. İlçe uzun yıllar Yunan Kolonisi olarak kaldıktan sonra M.Ö. 180 yıllarında Romalıların daha sonra Bizanslıların eline geçmiş ve nihayet 1356 yılında Rumeli Beylerbeyi Bala şahin Paşanın komutanı Hacıilbey tarafından fethedilerek Osmanlı ülkesine katılmıştır. Malkara Osmanlılar devrinde sürgün yeri olmuştur. 28 Kasım 1544' de ihtiyar Süleyman Paşa Sadarettin azledilerek, Yemen Fatih Koca Sinan Paşa, Veziriazam Sofu Mehmet, Veziriazam Melek Ahmet paşa mezarlığı ile matuf mezarlıkta defnedilmişlerdir. Bundan sonraki tarihlerde yabancılar tarafından işgallere uğramış, Balkan savaşı ve Kurtuluş savaşında bu göç hareketleri hızlanarak etnik topluluklar Cumhuriyet döneminde de mücadeleye uğramış, yerini şu anda Bulgaristan, Romanya ve Yugoslavya'dan gelen göçmenler ve yerli halktan teşekkül etmiş ve 1880 yılında ilçe olmuştur.

İDARİ BÖLÜM: Malkara ilçesinin merkeze bağlı 3 kasaba, 70 köy ve çeşitli köylere bağlı 7 çiftlik bulunmaktadır.

Kozyörük ve Sağlamtaş kasabalarında belediye teşkilatı 1972 yılında, Balabancık kasabasında belediye teşkilatı ise 1987 yılında kurulmuştur.

Köylere bağlı mahalle ve mezra yoktur. Bu nedenle ilçede genellikle toplu yerleşim mevcuttur.

4.2.Doğal Yapı

4.2.1 Coğrafi durum

Malkara dünya üzerinde 40.54 Kuzey enlemi ile 26.52 Doğu boylamları, arasında yer almaktadır. 1.225 km. yüzölçümü ile Tekirdağ ilinin toprak alanı en geniş olan ilçedir.

Tekirdağ iline 56 km. uzaklıkta olan Malkara'nın Kuzey batısında, Edirne'nin Uzunköprü ilçesi, Kuzey doğusunda Hayrabolu, Güney doğusunda şarköy, Güneyinde Çanakkalenin Gelibolu ilçesi, Batısında ise Edirne'nin Keşan ilçesi bulunmaktadır.

İlçede yüksek dağlar, vadiler yoktur. Genelde toprakları aşınmış tepelerden yarı ova özelliği gösteren plato görünümündedir. Tekirdağ ilinin en önemli dağı olan Tekir dağları Malkara'ya 25 km. mesafededir. Bu dağlar ilçenin Güney bölümünde, Tekirdağ, Gelibolu istikametinde uzanırlar. İlçenin Çimendere köyü yakınında son bulur. Ganos dağı, Tekir sıra dağlarının en önemli yükseltisidir. (845 m.)

İlçenin sınırları içindeki en önemli yükseltiler ise; Elmalı-Karacahalil arasındaki Kuş tüneyi (647 m) tepesi, Panayır tepe (664 m) , Çimendere- Elmalı arasında Kartal tepe, Yenidibek- Keşan arası İstikamlar tepe gösterilebilir.

Malkara'nın yüzey şekilleri nedeni ile büyük akarsuları yoktur. Barajları ve göletleri besleyen dereler vardır.

İlçede bellibaşlı ovalar; Evrenbey, Kırkcalı, Hacısungur, Gözsüz, Karacahalil, Kalaycı, Sağlamtaş, İbribey ovalarıdır. Bunlar fazla geniş olmamakla birlikte bu ovalar ilçenin önemli düzlükleridir.

İlçenin hudutları içinde doğal göl bulunmamaktadır. Yapay baraj ve göletler vardır.

Karaidemir ve Kadıköy barajları en önemli yapay barajlardır. Bunun yanında, yine sulama amaçlı yapılan Yaylagöne, Vakıfidemir, Yenidübek, Doluköy, Küçükhdır, Karacagür göletleri yapılmıştır. Yapılan bu baraj ve göletlerle ilçenin sulanabilir arazi miktarı, 28.360 dekara yükseltilmiştir.

4.2.2. İklim özellikleri

Malkara'nın yer aldığı Trakya bölgesi, Akdeniz ve Karadeniz iklimlerinin geçiş bölgesinde bulunmaktadır. Bu durumun iklime etkisi büyüktür. Yörede yarı karasal iklim hakim durumdadır. Kış aylarında Balkanlar üzerinden gelen soğuk ve yağışlı hava bölgede etkilidir. Zaman zamanda kış, kuru ve dondurucu soğuklar şeklinde geçer. Yazlar da genellikle sıcak ve kuruktur. İlkbahar ve Sonbahar yağışlı geçer.

İlçe'de yaz ve kış ısı farklılıkları fazladır. Yılın en sıcak ayları Temmuz, Ağustos aylarıdır. En soğuk aylar ise Aralık, Ocak, şubat aylarıdır.

Son on yıllık sıcaklık durumu değerlendirildiğinde yıllık ortalama sıcaklığın 13 °C, yıllık en yüksek ortalama sıcaklığın 18.8 °C , yıllık en düşük ortalama sıcaklığında 8.5 °C olduğu görülmektedir. Yıllık toprak üstü ısı 6.5 °C' dir. Toprak altında ise 5 cm. derinlikte 14.3 °C,

10cm. derinlikte 14, 20 cm. derinlikte 14.1, 50 cm. derinlikteki ortalama ısı 14.4 °C, 100 cm. derinlikte ortalama ısı yine 14.4 °C'dir.

En düşük ısı şubat ayında -14.1 °C, Ocak ayında -7.7 °C, Mart ayında ise -3.4 °C olmuştur.

İlçede son on yıllık ortalama en yüksek sıcaklık 18.8 °C olmuştur.

Malkara'da ölçülen nisbi nem değerleri en düşük dönemlerde %29-49 arasında, en yüksek dönemlerde ise %91-96 arasında olduğu görülmektedir. İlçenin yıllık ortalama nem oranı % 75 civarındadır.

Ortalama yağış toplam olarak yıllık 592.6 mm'dir. Aylık en fazla yağış 105 mm. ile Mayıs ayı olup, en fazla yağış 0.7 mm. ile Ağustos ayıdır. Mevsim sıcaklarının artmasıyla özellikle Nisan, Mayıs ve Haziran ayı ortalarına kadar sağnak şeklinde yağışlar meydana gelmektedir. Yağışlar günün her saati görülmekle birlikte Haziran ayına doğru genelde öğlenden sonra sağnak şeklinde olur.

Soğuk ve uzun kış gecelerinde ve yüksek basınç alanlarının hakim olduğu dönemlerde bölgede sık sık sise rastlanır. Özellikle sabaha karşı yerin soğuması, yerle temas halinde bulunan havayı soğutarak taşıdığı su buharını da yoğunlaştırır ve sis meydana gelir.

İlçe'de hakim olan rüzgar kuzey ve kuzey doğudan esen, halk dilinde karayel ve poyraz olarak bilinen rüzgarlardır. İkinci derece önemli rüzgar ise lodostur. Orta Avrupa'da yüksek basınç oluştuğunda poyraz ilçede şiddetle eser. İlçede rüzgarlı günler en çok Eylül, Ekim, Kasım aylarında görülür. İlçenin rüzgarsız günleride Haziran, Temmuz, Ağustos aylarında görülmektedir. Nisan ve Mayıs aylarında lodos yağmur, poyrazda Mart ayında genellikle yağmur ve kar getirir.

4.2.3. Bitki örtüsü

İlçenin sahip olduğu toprakların büyük bir kısmı tarıma elverişli olduğu için karakteristik bitki örtüsünü belirleyecek geniş alanlar fazla yoktur. Ancak, buna bitki türü görünümünden zengin bir çeşitlilik gösterir. Odunsu bitki türlerinden, kızılçam, karaçam, meşe, gürgen, Karaağaç, söğüt, kavak, ıhlamur,ceviz, kestane ve fındık sayılabilir. Yıllık yağış miktarının az havanın nisbi rutubetinin de düşük olması nedeni ile ilçe bitki örtüsü bakımından pek zengin değildir.

Otsu bitkilerden ayrık otu, üçgül otu, yalancı fiğ, yabancı bakla, kanyaş, sarmaşık, yabancı hububat türleri olarak görülmektedir.

İlçenin orman örtüsü daha çok güney ve güney batısında yer alan Sağlamtaş kasabası ile Gelibolu, Keşan sınırları arasında yer almaktadır. Bu alan 232.380 dekar civarındadır. 75.973 dekar mer'a, 8.710 dekar çayır ve otluk, 766.763 dekar tarıma elverişli alan ve 140.174 dekar da tarım dışı alan bulunmaktadır.

4.2.4. Ulaşım ve pazar durumu

Malkara çevresinde bulunan ilçelerden Keşan'a 26 km., Uzurköprü'ye 72 km., Gelibolu'ya 100 km., Şarköy'e 48 km., Hayrabolu'ya 46 km. mesafededir. Tekirdağ iline ise 56 km mesafededir. İlçe sınırlarından geçen İstanbul-Çanakkale yolu ilçe trafiğinin oldukça yoğun olmasını sağlamaktadır.

İl merkezi ve nüfusu fazla olan ilçelere yakın olması, Malkara'yı büyük bir pazar konumuna getirmiştir. İlçe, özellikle tarımsal ürünler için potansiyel bir pazardır.

4.3. Nüfus Durumu

1990 yılı nüfus sayımı sonuçlarına göre Malkara ilçesi Merkez-Bucak ve köylerin nüfusu çizelge 4.1 gösterilmiştir.

Yerleşim Merkezi	Toplam Nüfus	Oran (%)	Erkek	Oran (%)	Kadın	Oran (%)
Malkara Merkez	20.180	32.3	10.657	52.8	9.523	47.2
Bucak ve köyler	42.344	67.7	21.484	50.7	20.860	49.3
Toplam	62.524	100.0	32.141	51.4	30.383	48.6

Kaynak: Genel Nüfus sayımı, Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri, Yayın No: 1571, Ankara 1993.

1990 yılı nüfus sayımı sonuçlarına göre, Malkara ilçesi toplam nüfusu 62.524'tür. Bu nüfusun büyük bir kesimi (%67.7) bucak ve köylerde yaşarken, % 32.3'ü ilçede yaşamaktadır. Gerek ilçe merkezinde gerek köy, bucakta erkek ve kadın nüfus oranı arasında büyük bir fark görülmemekte ve az da olsa erkek nüfus oranı kadın nüfus oranından yüksektir.

İlçenin toplam nüfusunun %67.72'sine karşılık gelen 42.344 kişi bucak ve köylerde, %32.27'sine karşılık gelen 20.180 kişi ise ilçede yaşamaktadır.

Malkara ilçesinde erkek nüfus oranı kadın nüfus oranından yüksektir. Erkek nüfus oranı 51.4, kadın nüfus oranı 48.6'dır.

4.4. Eğitim Durumu

Malkara ilçesinde 1990 nüfus sayımına göre altı ve daha yukarı yaşlardaki toplam nüfus 18.005'dir. Bu nüfusun %85.44'ü okuma-yazma bilmekte, %14.55'i okuma-yazma bilmemektedir.

Çizelge 4.2 Malkara İlçesinde Eğitim Durumu

Öğrenim Durumu	Erkek	Kadın	Toplam
Okuma-yazma bilmeyen Adet (%)	910 34.71	1.711 65.28	2.621 100.0
Okuma-yazma bilen Adet (%)	8.615 55.99	6.769 44.00	15.384 100.0
Mezun Olmayan Adet (%)	1.300 50.88	1.255 49.11	2.555 100.0
İlkokul Adet (%)	4.910 54.64	4.075 45.35	8.985 100.0
Orta ve Dengi Adet (%)	8 88.88	1 11.11	9 100.0
Lise ve Dengi Adet Toplam	930 58.86	650 41.13	1.580 100.0
Yüksek Okul ve Fakülte Adet (%)	425 70.24	180 29.75	605 100.0

Kaynak: Genel Nüfus sayımı, Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri, Yayın No: 1571, Ankara 1993.

4.5. Tarımsal Üretim Durumu

4.5.1. Bitkisel Üretim

İlçe topraklarının kullanıma göre dağılımı şöyledir:

Kültür Arazisi	:766.763 dekar
Tarım Dışı Arazi	:140.174 dekar
Orman Arazisi	:232.380 dekar
Mera Arazisi	: 75.973 dekar
Çayır Arazisi	: 8.710 dekar

Toplam arazi	:1.224.000 dekar

Malkara ilçesinde tarla bitkileri ekim alanlarının büyük bir bölümünü (% 48.86) hububat alanı kaplamaktadır (Anonim, 1995). Tahıl ekim alanlarının % 78.70'ini buğday almakta, bunu sırasıyla %21.00 arpa, %0.24 yulaf, %0.06 ile çavdar izlemektedir.

Yağlı tohumlardan ayçiçeği bitkisinin ekiminde önemli bir yer tutmaktadır, toplam ekim alanları içindeki payı %42.22'dir. Tahıl ekim alanlarından sonra ekim alanlarının genişliği bakımından ikinci sırayı almaktadır.

Yem bitkilerine ayrılan alan % 3.21'dir. Yem bitkileri ekim alanlarının % 66.10'unu silajlık mısır, % 17.49'unu yonca, % 10.80 fiğ ve % 4.29 ile danelik mısır izlemektedir.

Toplam ekim alanlarının % 0.20'si bakliyat ekimi için ayrılmıştır. Bakliyat ekim alanlarının büyük bir bölümüne fasulye (%53.65) ile nohut (%33.11) ekimi yapılmıştır.

Toplam ekim alanlarının % 0.42'si endüstri bitkiileri için ayrılmıştır. Endüstri bitkileri ekim alanlarının büyük bir bölümü şeker pancarı için ayrılmıştır (% 94.14), tütün için ayrılan alan ise % 5.86'dır.

Yumru bitkileri için ayrılan alan ise % 5.09'dur. Yumru bitkileri ekim alanlarının büyük bir bölümü kuru soğan ekimi için ayrılmıştır (%95.43).

Çizelge:4.3 Malkara İlçesinde Tarla Bitkilerinin Ekim Alanları ve Üretim Miktarları

Ürünler	Ekim Alanı (ha)	Toplam Ekim Alanı İçindeki Payı (%)	Genel toplam İçindeki Payı (%)	Üretim Miktarı (ton)
a) TAHILLAR				
Buğday	28.100	78.70		98.350
Arpa	7.500	21.00		30.000
Çavdar	22	0.06		48
Yulaf	86	0.24		215
Kuşyemi	-	-		-
TOPLAM	35.708	100	48.86	128.613
b)BAKLIYAT				
Bakla	-	-		-
Bezelye	-	-		-
Nohut	50	33.11		-
Fasulye	81	53.65		97
Y. Mercimek	20	13.24		24
TOPLAM	151	100	0.20	171
C) YEMBİTK.				
Fiğ (K.ot)	253	10.80		1432
Mısır (dane)	100	4.26		600
Mısır (silaj)	1550	66.10		53.500
Yonca (k.ot)	410	17.49		2.460
Korunga (k.ot)	10	0.42		48
H. Pancarı	22	0.93		1.320
TOPLAM	2.345	100	3.21	59.360
ENDS. BİTK.				
Tütün	18	5.86		18
Ş.Pancarı	289	94.14		1.450
TOPLAM	307	100	0.42	1468
YUMRU BİT.				
K. Soğan	3550	95.43		53.250
Sarımsak	20	0.54		100
Patates	150	4.03		3.000
TOPLAM	3.720	100	5.09	56.350
YAĞLI TOH.				
Ayçiçeği	30.856	100		66.340
Kolza	-	-		-
TOPLAM	30.856	100	100	66.340

Kaynak: Tekirdağ Tekirdağ İl Müdürlüğü Tarım Raporu, 1995

Münavebe ile ekilen buğday ve ayçiçeği Malkara tarımında akla gelen iki önemli üründür. Buğday ve ayçiçeği tarımının bu denli yoğun yapılmasında iklim ve toprak koşullarının uygun olması ve yemeklik yağ sanayinin Trakya bölgesinde gelişmiş olmasından kaynaklanmaktadır. Sebze üretimi daha çok aile fertlerinin tüketimini karşılamak amacıyla yapılmakta ve az miktarda da mahalli pazarlarda satılmaktadır.

Malkara ilçesinde en çok üretimi yapılan meyvelerin başında üzüm ve armut gelmekte, bunu sırasıyla erik, ayva, ceviz, elma, badem, kiraz, zerdali, dut, incir, şeftali ve muşmula izlemektedir. Sebzelerden ise en çok üretilenler ise sırasıyla karpuz, domatez ve biber'dir.

4.5.2. Hayvansal Üretim

Malkara ilçesi hayvan varlığı çizelge 4.4 verilmiştir.

Çizelge 4.4 Malkara İlçesi Hayvan Varlığı

Hayvan Cinsi	Hayvan Sayısı
Manda	12
SİĞİR VARLIĞI TOPLAM	46.923
Saf Kültür	18.586
Kültür Melezi	27.645
Yerli	692
TOPLAM	35.787
Yerli (Koyun)	30.655
Merinos	5.132
Keçi	5.312
Tavuk	218.000
Hindi	17.570
Kovan (Eski ve Yeni Tip)	8.850

Kaynak: Tekirdağ İl Müdürlüğü Tarım Raporu, 1995

Çizelgede de görüldüğü gibi kültür melezi ırkının oranı %58.92'dir. Bunun nedeni bu hayvan popülasyonunun yüksek verim vermesidir. Toplam sığır varlığı içinde diğer ırkların oranı düşüktür. Bunların % 39.61'ini saf kültür, % 1.47 gibi çok düşük bir kısmını yerli ırk oluşturmaktadır.

Malkara ilçesinin toplam koyun varlığı 35.787 baştır. Toplam koyun varlığının % 85.66'sını yerli ırk, % 14.34'ünü de merinos ırkı oluşturmaktadır. İlçede bulunan kanatlı hayvan sayısı yaklaşık 235.570'tir. Keçi sayısı ise 5.312 baştır.

5.TARIM SATIŞ KOOPERATİFLERİYLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER

Kooperatifçilik (Co-operation) sözcüğü birlik anlamına gelen “Co” ile çalışma anlamına gelen “operation” dan oluşan ve ekonomik işbirliği anlamına gelen bir terimdir. Örgütlenmiş işbirliği olarak da tanımlanan kooperatifçilik faaliyeti üretim, pazarlama, satın alma, hizmet alanlarında daha sık görülür. Bununla birlikte, her ekonomik işbirliği kooperatifçilik anlamına gelmez.

Kooperatifin değişik tanımları vardır. Prof.Z.Fahri Fındıkoğlu kooperatifi “Üretim, kredi, tüketim ve konut temini gibi başlıca ekonomik ihtiyaçların karşılanması amacıyla kendi istek ve iradeleriyle biraraya gelen, bu ihtiyaçları karşılamak için kendi iktisadi gayretiyle bir işyeri ve işletme vücuda getiren insanların birleşme teşebbüsü” olarak tanımlamaktadır (İnan, 1994, s:167).

Kontrat Mellerowicz ise kooperatifi, “Ekonomik yönden kooperatifler müşterek ticari bir hedefe ulaşmak için kurulan için kurulan şahıs birlikleridir” diye tanımlanmıştır.

Kooperatif en yeni tanımı ise,kooperatif ülkelerini yeniden belirlemek için 1995 yılında Manchester’de toplanacak ICA kongresine sunulmak üzere hazırlanan ön raporda(kimlik bildirgesinde) yer almıştır. bu tanıma göre:

“Koperatif,kişilerin ortak ekonomik ve sosyal gereksinimlerini, müştereken sahip olunacak ve demokratik kurallarla yönetilecek bir işletme vasıtası ile karşılamak için gönüllü olarak oluşturdukları özerk bir örgüttür” (Mülayim 1995,s:87).

5.1 TARIM SATIŞ KOOPERATİFLERİ VE BİRLİKLERİ

5.1.1 Kuruluş ve Örgütleri

Ülkemizde tarım satış kooperatifleri hareketi üreticiden gelmiştir. İlk kooperatif İzmir’de oluşan incir dış satım tekeline karşı 1994 yılında Aydın ilimizde “Aydın İncir Müstahsilleri Ortaklığı” adıyla kurulmuştur. 1933 yılında çevre illerde kurulan satış kooperatifleriyle birlikte”Aydın Zirai Kredi Kooperatifleri İttihatı” adıyla birliklerini oluşturmuşlardır.

1935 yılında çıkarılan 2834 sayılı “Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikleri” yasasıyla bugünkü anlamda kooperatifler kurulup gelişmeye başlamıştır.

2834 sayılı Yasa ile tarım satış kooperatifleri ve birlikleri Ekonomi Bakanlığı'nın ve Ziraat Bankası'nın gözetim ve denetimine verilmiştir. O tarihlerde başlayan devlet müdahalesi giderek artmış 1985 yılında çıkarılan 3186 sayılı Yasa ile pekiştirilmiştir.

Bugün 402 kooperatif ve oluşturdukları 17 birlik ile 10 bağımsız kooperatif faal olarak çalışmaktadır.

Tarım satış kooperatifleri birlikleri 1974 yılına TARKO adıyla merkez birliklerini oluşturmuşlar ancak merkez birliği 1980 yılında kapatılmıştır.

Temel ürünlerin değerlendirilmesi ve pazarlaması için 1935 yıllarında kurulan kooperatif ve birliklere ilaveten 1960'lı yıllarda hemen her ürün için pek çok kooperatif ve birlik kurulmuş, ancak bunlardan büyük bölümü kısa sürede kapanmıştır(Gökkaya,1994, s:13-14).

5.2. Tarım Satış Kooperatifleri ve Birliklerinin Amaç ve Çalışma konuları

3186 sayılı yasada (md.1), tarım satış kooperatiflerimizin amacı, "üreticilerin karşılıklı yardım, dayanışma ve kefalet suretiyle mesleki faaliyetleri ile ilgili ihtiyaçlarını sağlamak, ürünlerini daha iyi şartlarda değerlendirmek ve ekonomik menfaatlerini korumaktır" şeklinde belirtilmiştir.

Tarım satış kooperatifleri ve birliklerinin çalışma konuları ise yasada (md.5) şöyle sıralanmıştır.

- a) Ortakların ürünlerinin daha iyi şartlarda değerlendirilmesine çalışmak, bu konuda gerekli her türlü tedbiri almak,
- b) Ortakların ve ortak olmayan üreticilerin tarımsal üretim faaliyeti ile ilgili ihtiyaçlarını karşılamak,
- c) Bakanlar kurulu veya yetki vereceği Bakanlık yada kurullarca görevlendirildiğinde, üreticilerden devlet adına destekleme alımında bulunmak.

Yine aynı maddede, çalışma konularıyla ilgili olarak; "Kooperatif ve Birlikler, ancak iştiğal konularına giren ürünleri nitelikleri gereği olarak ve bu ürünlerin daha iyi muhafaza edilmesine, toptan veya parakende satış için piyasa alışkanlıklarına uygun hale getirilmesine yönelik depo ve ilk işleme hüviyetindeki işletmeler ile ambalajlama gibi tesisleri, Sanayi ve Ticaret Bakanlığından önceden izin almak kaydıyla kurabilirler" denilmektedir (Mülayim 1995).

5.3. Tarım Satış Kooperatifleri Birlikleri ve Ortak Sayıları

Çizelge 5.1. Tarım Satış Kooperatifleri Birlikleri ve Ortak Sayıları

Birliğin Adı		Merkezi	Kuruluş Yılı	Konusu	Bağlı Koop. Sayısı	Bağlı Koop. Ort. Sayısı
1. Antbirlik		Antalya	1952	Pamuk Narenciye	10	30.471
2. Çukobirlik		Adana	1940	Pamuk Soya Yerfıstığı	48	57.979
3. Fiskobirlik		Giresun	1938	Fındık	67	221.242
4. Gülbirlik		Isparta	1954	Gülçiçeği	13	12.242
5. Güncydoğubirlik		Gaziantep	1940	Bakliyat A.Fıstağı, K. Biber, çekirdekli K.üzüm, Z. yağı	24	30.210
6. Karadenizbirlik		Samsun	1978	Ayçiçeği	19	60.428
7. Kayısbirlik		Malatya	1991	Kayısı	15	2.795
8. Kozabirlik		Bursa	1950	Yaş ipekkozası	6	13.814
9. Marmarabirlik		Bursa	1954	Zeytin	8	37.418
10. Tarış	Pamuk TSKB	İzmir	1937	Pamuk	54	60.309
	İncir TSKB	İzmir	1937	Kuru incir	21	9.148
	Üzüm TSKB	İzmir	1949	Kuru üzüm	16	17.297
	Z. ve Zeytin Yağı TSKB	İzmir	1949	Zeytinyağı	34	17.069
11. Taskobirlik		Nevşehir	1958	Çekirdekli K. üzüm	9	5.945
12. Tiftikbirlik		Ankara	1969	Tiftik	24	16.296
13. Trakyabirlik		Edirne	1966	Ayçiçeği	48	138.806
TOPLAM					416	731.743
Birliğe girmeyen (bağımsız) kooperatif					1	193
Faal kooperatiler Toplamı					417	731.936
Gayrifaal kooperatifler (birlikleri yoktur)					17	578
GENEL TOPLAM					434	732.514

Kaynak, Kooperatifçilik, Mülâyim, 1995.

Türkiye'de tarım satış kooperatifleri pamuk, üzüm, incir, zeytin, zeytinyağı, fındık, fıstık, kolza, gül ve gülyacı, turuçgil, yaş meyve ve sebze, hasankeyf tütününü, yağlı tohumlar, süt ve mamülleri, tiftik ve yapacı gibi çok çeşitli tarım ürünlerinin üreticilerden alımı ve değerlendirilmesi konularında faaliyette bulunmaktadır (İnan, 1994, s:81).

6. TRAKYA YAĞLI TOHUMLAR TARIM SATIŞ KOOPERATİFLERİ BİRLİĞİ İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER

6.1. Trakya Birliğin Tarihçesi

1966 yılında Edirne, Lüleburgaz ve Babaeski Tarım Satış Kooperatiflerinin bir araya gelmesiyle, Trakya Yağlı Tohumlar Tarım Satış Kooperatifleri Birliği kurulmuştur.

Trakyabirlik 48 birim kooperatif ile 13 ilde,131.929 ortağa hizmet vermektedir.

6.2. Amacı, Çalışma Konuları ve Faaliyet Alanı

Trakyabirliğin amacı, ortak kooperatiflerin ürünlerini daha iyi şartlarla değerlendirmek, bunların müşterek menfaatlerini korumak ve çalışmalarını koordine etmektir.

Birlik esas itibariyle;

a) Ortakların ürünlerinin daha iyi şartlarla değerlendirilmesine çalışmak, bu konuda gerekli her türlü tedbiri almak,

b) Ortakların ve Ortak olmayan üreticilerin tarımsal üretim faaliyeti ile ilgili ihtiyaçlarını karşılamak,

c) Yüksek Planlama kurulu tarafından görevlendirildiğinde, üreticilerden devlet adına destekleme alımında bulunmak ve bununla ilgili işleri yapmak, konularında çalışır.

Birlik, faaliyet konusuna giren hususlarda ithalat yapabileceği gibi, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından Devlet adına ithalat yapmakla da görevlendirilebilir.

Birlik, iştegal konusuna giren ürünlerin nitelikleri gereği olarak ve bu ürünlerin daha iyi muhafaza edilmesini, toptan veya parakende satış için piyasa alışkanlıklarına uygun hale getirilmesine yönelik depo ve ilk işleme hüviyetindeki işletmeler ile ambalajlama gibi tesisleri, Sanayi ve Ticaret Bakanlığından önceden izin almak kaydıyla, kurabilir.

Birliğin diğer çalışma konuları şunlardır:

a) Devlet adına veya kendi nam veya hesabına, ortak olmayan üreticilerden ve serbest piyasadan çalışma konusuna giren veya gimeyen ürün alımında bulunmak, ürünlerin iç ve dış piyasalarda değerlendirilmesini sağlamak,

b) Satın alma, depolama, standartlaştırma, işleme, ambalajlama,nakletme ve benzeri işleri yapmak, bu konuda en uygun tedbirleri almak,

c) Ürün ve mamüllerin iç piyasalarda satışı yanında ihracına da önem vermek, bu amaçla devamlı olarak piyasa araştırmalarında bulunmak, yurt içinde ve dışında gerektiğinde bayilik, temsilcilik kurma, şubeler açmak,

d) Ortakların tarımsal üretim faaliyetleri ile ilgili ihtiyaçlarını gerektiğinde kredili olarak karşılamak,

e) Sanayi ve Ticaret Bakanlığının izni ile üretimi artırıcı faaliyetlerde bulunmak, bu konudaki çalışmalara iştirak etmek,

f) Üreticilerin mesleki bilgilerini artırmak, bu amaçla kurslar açmak, seminerler düzenlemek, yabancı ülkelerdeki benzeri kuruluşlarla işbirliği yapmak, tanıtıcı ve eğitici faaliyetlerde bulunmak,

g) Kendi nam ve hesabına veya devlet adına satın aldığı ürünlerin ve sahibi olduğu menkul ve gayrimenkullerin sigorta işlerini yapmak, üreticilerin sigorta konusuna giren varlıkları için sigortacılık hizmetlerini yürütmek.

6.3. Ortak ve Sermaye Durumu

Trakyabirliğe bağlı kooperatifler Marmara Bölgesi, Ege Bölgesi ve İç Anadolu Bölgesinde faaliyet göstermektedir. Trakyabirliğin faaliyet alanının bu kadar geniş olması ekonomik olarak çalışmasını önlemekte ve denetimini de zor hale getirmektedir. Örneğin Ankara, Afyon ve Kütahya'daki kooperatiflerin uzaktan dolayı denetimi zor olmaktadır. Buralarda üretilen ayçiçeğinin az miktarda olması ve bu ürünün merkeze taşınması maliyeti yükseltmektedir. Bu bölgelerdeki ortaklara yeterli hizmet götürülememektedir.

Çizelge:6.1.Trakyabirliğe Bağlı Kooperatiflerin İllere Göre Dağılımı,
Ortak ve Sermaye Durumları

İller ve kooperatifler	Ortak Sayısı	Yüklenilen Sermaye(000TL)	Ödenmiş Sermaye(000TL)
EDİRNE(9)	30.204	304.557.984	163.063.125
Edirne	3.230	33.879.000	30.168.392
İpsala	5.451	32.431.692	16.470.193
Uzunköprü	5.747	28.841.545	24.337.936
Keşan	5.347	73.840.000	31.619.622
Havsa	3.069	21.677.000	16.626.420
Lalapaşa	1.752	61.235.000	19.747.183
Meriç	2.313	13.080.312	5.649.459
Enez	1.546	9.745.368	5.741.912
Süleoğlu	1.749	29.828.065	12.702.006
KIRKLARELİ(8)	23.609	277.799.609	124.544.775
Babaeski	4.494	67.252.904	24.376.093
Kırklareli	4.801	22.025.000	19.987.704
Lüleburgaz	4.126	24.944.425	20.348.908
Vize	2.246	25.999.579	13.433.654
Pınarhisar	2.648	40.963.000	15.342.202
Pehlivanköy	2.300	21.568.000	10.347.706
Kofçaz	722	3.610.000	1.590.449
Ahmetbey	2.272	71.436.700	19.118.057
TEKİRDAĞ(8)	27.395	336.426.942	192.920.682
Tekirdağ	5.830	86.355.971	41.807.365
Hayrabolu	5.485	33.562.011	28.994.139
Malkara	6.326	77.261.000	47.444.100
Çorlu	2.937	46.039.730	20.395.304
Muratlı	2.224	23.683.000	16.168.881
şarköy	1.315	21.095.000	10.369.235
Saray	2.258	31.507.930	18.093.521
Çerkezköy	1.020	16.922.300	9.648.134

Çizelge 6.1'in Devamı

İller ve kooperatifler	Ortak Sayısı	Yüklenilen Sermaye(000TL)	Ödenmiş Sermaye(000TL)
BURSA(5)	13.921	75.910.686	16.747.267
M.Kemalpaşa	1.978	10.912.000	1.619.978
Karacabey	3.529	19.696.000	3.858.610
Yenişehir	4.549	24.345.000	4.440.058
İnegöl	2.221	12.717.000	4.022.769
Bursa	1.644	8.240.686	2.805.850
ÇANAKKALE(4)	10.223	155.593.000	40.712.454
Biga	4.126	92.925.000	13.153.955
Gelibolu	3.621	50.275.000	24.281.396
Ezine	1.202	6.023.000	689.652
Kumkale	1.274	6.370.000	2.587.450
BALIKESİR(5)	10.914	80.200.820	29.089.192
Susurluk	1.693	10.471.820	5.138.021
Manyas	2.612	13.910.000	4.017.950
Balıkesir	2.350	11.750.000	2.131.405
Gönen	2.017	22.585.000	7.252.873
Bandırma	2.242	21.484.000	10.548.940
İSTANBUL(2)	4.999	55.599.740	29.085.774
Silivri	2.860	26.404.040	18.477.022
Çatalca	2.139	29.195.700	10.608.752
SAKARYA(2)	3.606	19.291.239	3.722.767
Sakarya	2.639	13.857.784	1.585.012
Kaynarca	967	5.433.455	2.137.755
KÜTAHYA(1)	1.871	9.320.000	3.463.642
Kütahya	1.871	9.320.000	3.463.642
AFYON(1)	1.801	9.005.000	1.967.568
Emirdağ	1.801	9.005.000	1.967.568
KOCAELİ(1)	693	3.761.259	1.442.766
Kandıra	693	3.761.259	1.442.766
AYDIN(1)	659	10.556.016	6.639.638
Söke	659	10.556.016	6.639.638
ANKARA(1)	2.034	10.788.000	1.067.447
Polatlı	2.034	10.788.000	1.067.447
TOPLAM	131.929	1.348.810.296	614.464.102

Kaynak: Trakyabirlik 1995/96 Genel Kurul Raporu

Trakyabirliğin bölge ekonomisine sağladığı katkılar gözardı edilemez. Özellikle ortaklarına sağladığı ucuz ve kredili tarımsal girdiler çiftçilerce takdirle karşılanmaktadır. Ayrıca iki adet yağ fabrikası ile bölge ekonomisine gerek istihdam gerekse ticaret bakımından katkıları bulunmaktadır. Trakyabirlik kooperatifleri ülkemizde üretilen ayçiçeğinin yaklaşık %35-45'ini mübayaaya ederek değerlendirmekte ve gerek rafine ederek iç piyasaya gerekse hamyağ olarak sanayiye sunmaktadır.

Trakyabirliğin ayçiçeği mübayaaya miktarı her yıl değişmektedir. Bunun nedeni uygulanan ayçiçeği fiyat politikaları sonucudur. Ayçiçeğine yüksek fiyat verildiği yıl Trakyabirliğin alım miktarı artmaktadır. Örneğin 1989-90 kampanya döneminde ayçiçeğinin taban fiyatı 650 TL olarak belirlenmiş bu piyasaya oranla yüksek bir fiyat olduğundan dolayı, Trakyabirliğin alım miktarı birden 239.664 ton artarak 452.100 ton'a yükselmiştir. Diğer yandan çiftçiler taban fiyatının düşük açıklandığı yıllarda da Trakyabirlik yerine serbest piyasada faaliyet gösteren tüccarlara ve yağ sanayicilerine ürünlerini teslim etmektedirler. Bunu da 1987-88 kampanya dönemini örnek verirsek, o yıl ayçiçeği taban fiyatı 215 TL olarak belirlenmiştir. Bu fiyat piyasa fiyatından düşük olduğundan dolayı üreticilerin büyük bir kısmı ürünlerini tüccara ve yağ sanayicilerine teslim etmişlerdir. Bu nedenle Trakyabirlik ayçiçeği alım miktarı birden 179.782 ton düşüş göstermiş ve 165.629 ton olarak gerçekleşmiştir. Bu tür olayları engellemek için son yıllarda Trakyabirlik kooperatife ürün teslim etmeyene yem satmamak gibi bazı atırımlar uygulamaya başlamıştır. (Özdemir 1994,s:53)

Çizelge 6.2. Trakyabirliğin Yıllara Göre Ortak ve Sermaye Durumu

Yıllar	Ortak Sayısı (Adet)	Yükenilen Sermaye (000)	Ödenmiş Sermaye (000)
1990/91	126.952	561.796.402	26.749.854
1991/92	131.613	611.949.173	39.853.399
1992/93	138.546	667.008.527	99.375.980
1993/94	139.201	699.908.öğren	167.611.697
1994/95	126.007	661.288.öğren	220.531.800
1995/96	131.929	1.348.810.296	614.464.102

Kaynak: Trakyabirlik Genel Kurul Raporları

Trakyabirliğin yıllara göre ortak sayıları ve sermaye durumları çizelge 6.2’de görüldüğü gibidir. 1995-96 iş yılı itibarıyla Trakyabirliğin ortak sayısı 313.929’dur. Trakyabirlikte 1993-94-1994-1995 yılları arasında 13.194 kişi ortaklıktan çıkmış yada çıkarılmıştır. Son bir yıl içinde ise 5.922 kişi Trakyabirliğe ortak olmuştur. Sermaye durumları ise 3186 sayılı yasaya göre “Ortak üreticilerin kooperatiflerine taahüt ederek ödeyecekleri sermaye tutarı 500.000TL’dir. Bu karar bakanlar kurulu kararı ile 10 katına kadar arttırılabilir”, şeklinde belirtilmiştir. Bu nedenle ortakların ödeyeceği en fazla sermaye tutarı 5.000.000TL olarak belirtilmiştir (Özdemir 1994s:42). 1995-96 iş yılında Trakyabirlik ortaklarının yüklendiği sermaye miktarı 1.348.810.296.474TL’dir. Ödenmiş sermaye miktarı ise 614.464.102.879 TL’dir. Bu oran yüklenilen sermayenin yaklaşık %45’ini oluşturmaktadır.

6.4 Trakyabirliğin Ortaklarına Götürdüğü Hizmetler

Trakyabirlik kooperatif ortaklarının ve diğer üreticilerin üretmiş olduğu ayçiçeği ürününü değerlendirmek amacıyla ürün alımları yanında, ortakların ihtiyaç duyduğu çeşitli tarımsal girdi ve gereçleri temin ederek ortak ve üreticilerin hizmetine sunmaktadır.

1995-96 iş yılında Trakyabirlik kooperatifleri vasıtasıyla ortak ve üreticilere 2.196 milyar civarında tohum, zirai ilaç, zirai alet ve fenni yem gibi tarımsal girdiler yanında, Trakyabirlik üretimi olan rafine yağ, margarin satışı yapmış olup, söz konusu bu tarımsal girdi, levazım ve ihtiyaç maddelerinin satışı esnasında ortaklara 1.286 milyar liralık aynı kredi kullanılmıştır.

Ortakların söz konusu bu tarımsal girdi ve ihtiyaç maddelerinin kredili olarak karşılanmasının yanında, tarla hazırlığı ve ekim girdilerinin karşılanması amacıyla da 128 milyar liralık kredi nakdi olarak kullanılmıştır.

Trakyabirlik ortaklarına kullanılan söz konusu bu kredilerle ilgili olarak T.C. Ziraat bankası veya diğer bankalardan herhangi bir kredi kullanılmamıştır.

Çizelge 6.3 1995-96 İş Yılında Trakyabirlik'in Ortaklarına sağladığı Girdi ve Ürünler

Girdi ve Ürün Cinsi	Miktar (kg)	Tutar (000TL)	Kredili Satış Tutarı(000TL)
Hibrit Tohum	341.150	238.155.750	231.621.130
Zirai İlaç	116.041	45.002.697	42.232.692
Zirai Alet	Çeşitli	7.795.919	7.430.230
Fenni Yem	109.235.650	1.394.157.653	932.685.463
Rafine Yağ	6.717.508	411.777.582	66.725.729
Margarin	1.201.871	98.928.626	6.079.318
Toplam	-	2.195.998.229	1.286.774.565
Ekim Kredisi	-	-	127.912.812
GENEL TOPLAM	-	-	1.414.687.377

Kaynak: Trakyabirlik 1995/96 Genel Kurul Raporu.

Trakyabirlik 1995-96 kampanya döneminde verim ve kalite bakımından yüksek vasıflı hastalıklara dayanıklı ayçiçeği tohumlarının tedariki, ortak ve üreticilere dağıtılması ve hibrit tohumluk kullanımının yaygınlaştırılması için gerekli çalışmalar yapmaktadır.

Trakyabirlik 1995-96 kampanya döneminde Güneş Tohum A.ş.'den 98.724.215.550 TL. tutarında 138.235 Kg., Sandoz Tohum A.ş.'den 73.309.253.028 TL. tutarında 91.800Kg., Pioneer Tohumculuk A.ş.'den 63.779.596.959 TL. tutarında 71.420 Kg., Cargill Tohum A.ş.'den 12.665.569.956 TL. tutarında 15.870 Kg., May Tohum A.ş. 'den 9.296.353.908 TL. tutarında 14.080 Kg., Sigma Tohum A.ş.'den 573.806.733 TL. Tutarında 780 Kg. tohumluk satın alınmıştır.

Trakyabirlik tarafından 1995-96 kampanya döneminde 238.155.750.753 TL. tutarında 341.150 Kg. hibrit tohumluk peşin ve kredili olarak ortak ve üreticilere satılmıştır.

Çizelge 6.4. Trakyabirliğin Yıllara göre Tohumluk Satışları

Yıllar	Satış Miktarı (Kg)
1990/91	22.944
1991/92	17.826
1992/93	427.986
1993/94	483.390
1994/95	407.170
1995/96	341.150

Kaynak: 1990/91, 1991/92, 1992/93, 1993/94, 1994/95, 1995/96

Trakyabirlik Genel Kurul Raporları

Trakyabirlik buğday ve ayçiçeği tarlalarında yabancı otlarla mücadele için zirai ilaç satışı gerçekleştirmektedir. 1995-96 iş yılında Hektaş Tic. A.ş.'den 33.942.250.000TL. tutarında 120.000Kg zirai ilaç satın alınmış olup, 42.232.692.000TL. tutarında 116.041Kg.'ı peşin ve kredili olarak ortaklara satışı yapılmıştır.

6.5. Trakyabirliğin Yıllara Göre Zirai İlaç Satışları

Yıllar	Satış Miktarı (ton)	Satış Tutarı (000 TL)
1990/91	146	2.884.384
1991/92	237	6.153.867
1992/93	114	5.953.923
1993/94	120	9.830.970
1994/95	133	25.991.150
1995/96	116	42.232.692

Kaynak: Trakyabirlik 1990/91-1995/96 Genel Kurul Raporları

Trakyabirlik ortakların üretimlerini arttırmak, ekonomik yönden güçlenmelerini sağlamak amacıyla üretim ve tüketim ihtiyaçlarının karşılanması çalışmalarına 1980-81 iş yılında

başlamış, bu ihtiyaçların kendi talepleri doğrultusunda ucuz ve iyi şartlarda temine devam edilmiştir.

1995-96 Kampanya döneminde kooperatiflerin talepleri dikkate alınarak, muhtelif firmalardan 7.975.919.528 TL. tutarında zirai alet ve ekipmanın temini yapılarak ortaklara satışı yapılmıştır.

Çizelge 6.6. Trakyabirliğin Zirai Alet ve Ekipman Satışları

Mamülün Cinsi	Satış Adedi	Tutarı (000 TL)
Tırmık, patlatma	6	235.750
Pulvarizatör	12	1.024.995
Kültüvatör	15	850.367
Mibzer	7	1.440.375
Tesviye Küreği	1	23.575
Motorlu Testere	2	72.450
Mibzer	1	254.150
Lastik	289	4.074.257
Toplam	333	7.975.919

Kaynak: Trakyabirlik 1995/96 Genel Kurul Raporu

Trakyabirlik zirai alet ve ekipmanlardan 1995-96 işyılında ortaklarına en fazla lastik satışı, en az da tesviye küreği ve Mibzer satışı yapmıştır.

Çizelge: 6.7. Trakyabirliğin Yıllara Göre Zirai Alet ve Ekiman Satışları

Yıllar	Satış Tutarı (000 TL.)
1990/91	179.632
1991/92	77.672
1992/93	157.349
1993/94	656.847
1994/95	6.239.846
1995/96	7.975.919

Kaynak: Trakyabirlik 1990-91-1995-96 Genel Kurul Raporları

1993 yılının ikinci yarısından itibaren zirai alet ve ekipman satışı konsinye usulü satışla gerçekleştirilmiştir. Konsinye usulü satışla firmalar Trakyabirliğe kendi esasları ve şartları dahilinde istedikleri miktarlarda ve istedikleri fiyatlarla zirai alet-ekipman bırakmaktadırlar. Trakyabirlik sadece satış görevi yapmakta ve sattığı miktara göre komisyon almaktadır. Halen Trakyabirliğe bağlı 48 Kooperatifte bu usulde satış devam etmektedir (Özdemir, 1994s:68).

Trakyabirlik, Entegre tesisleri bünyesindeki yem fabrikasında üretilen yemin ortaklara satışında aracılık yapmaktadır.

Çizelge: 6.8. Trakyabirliğin Yıllara Göre Yem Satışları

Yıllar	Satış Miktarı (Ton)	Satış Tutarı (000TL.)
1990/91	85.066	51.739.342
1991/92	92.042	95.773.026
1992/93	110.635	173.281.533
1993/94	110.685	310.158.882
1994/95	115.000	648.931.253
1995/96	109.500	1.394.157.653

Kaynak: Trakyabirlik 1990/91-1995/96 Genel Kurul Raporları.

Trakyabirliğin yem satışının en fazla olduğu yıl 115.000 ton ile 1994-95 işyılı, en az olduğu yıl ise 85.066 ton ile 1990-91 işyılıdır. 1995-96 işyılında ise 109.500 ton yem satışı gerçekleşmiştir. Ortak başına ortalama 829 kg yem satılmıştır.

Çizelge:6.9. Trakyabirliğin Yıllara Göre Rafine yağ satışları

Yıllar	Satış Miktarı (Ton)	Satış Tutarı (000TL.)
1990/91	8.462	25.178.715
1991/92	11.001	58.117.439
1992/93	11.520	83.166.538
1993/94	10.546	198.104.895
1994/95	6.600	270.712.438
1995/96	6.717	411.777.582

Kaynak: Trakyabirlik 1990/91-1995/96 Genel Kurul Raporları

Trakyabirlik ortaklarının ihtiyaçlarını karşılamak amacı ile Entegre tesislerinde üretilen rafine yağların satışında bulunmaktadır. 1995/96 işyılında 6.717 kg ve 411.777.582.918 TL. değerinde rafine yağ satışı yapılmıştır. Ortak başına 51.9 kg'lık rafine yağ satışı düşmektedir. En fazla rafine yağ satışı 11.001.375 kg ile 1991/92 işyılında olmuştur. Ortak başına 83.5 kg'lık rafine yağ satışı düşmektedir.

Çizelge: 6.10. Trakyabirliğin Yıllara Göre Margarin Satışları

Yıllar	Satış Miktarı (Ton)	Satış Tutarı (000 TL.)
1990/91	1.847	5.491.358
1991/92	2.502	13.987.045
1992/93	1.976	16.591.756
1993/94	1.621	35.247.407
1994/95	1.753	91.762.532
1995/96	1.201	98.928.626

Kaynak: Trakyabirlik 1990-91-1995-96 Genel Kurul Raporları

Trakyabirlik ortaklarının ihtiyaçlarını karşılamak amacı ile Entegre tesislerinde üretilen margarinin satışında bulunmaktadır. 1995-96 işyılında 1.201.871 kg ve 98.928.626.282 TL. değerinde margarin satışı yapılmıştır. En fazla margarin satışı 1991-92 işyılında 2.501.735 kg olarak gerçekleşmiştir. Yıllara göre margarin satılarında bir azalış söz konusudur.

Trakyabirlik ortak ve üreticiler tarafından labratuuvara getirilen toprak numunelerini fiziksel ve kimyasal özelliklerini tesbit ederek ekilecek bitki cinsine göre verilen gübrelerin cins, miktar ve uygulama şeklini belirterek rapor halinde hazırlamaktadır.

Çizelge: 6.11. Yıllara Göre Toprak Tahsil Hizmetleri

Yıllar	Arazi Miktarı (Dekar)	Temsilen Numune Miktarı (Adet)
1990/91	108.328	3.295
1991/92	100.527	3.750
1992/93	155.557	3.356
1993/94	90.771	3.247
1994/95	139.639	3.895
1995/96	79.946	2.976

Kaynak: Trakyabirlik 1990/91-1995/96 Genel Kurul Raporları

Trakyabirlik 1995-96 iş yılında faaliyette bulunan toprak tahsil laboratuvarları aracılığıyla 79.946 dekar araziye temsilen 2.976 adet numunenin tahlilini yaparak ortakların istifadesine ücretsiz olarak sunmuştur.

Trakyabirlik ortakların tarımsal faaliyetleri ile ilgili olarak ihtiyaç duydukları tarımsal girdilerin aynı olarak temini yanında, tarla hazırlığı esasında ekim işçiliği giderlerini karşılamaktadır. Trakyabirlik 1995-96 iş yılında vadesi geçen borcu bulunmayan ve 1994-95 iş yılında kooperatife yağlık ayçiçeği teslim etmiş ortaklara 25.000.000 TL.'yi geçmemek üzere, teslimatı 1.000 Kg'a kadar olan ortaklara 5.000.000 TL., 1.000 Kg'dan sonra beher Kg. için 3.000 TL. ekim kredisi kullandırmıştır.

1995-96 iş yılında ortaklara kullandırılmış olan Ekim kredisi tutarı 127.912.812.000 TL.'dir.

6.5. Trakyabirliğin Ürün Alım İşlemleri

Trakyabirlik kooperatifleri aracılığıyla Türkiye'de üretilen ayçiçeğinin bir kısmını satın almakta ve tesislerinde işleyerek ham yağ olarak sanayiciye ve rafine yağ olarak da tüketiciye satmaktadır. Trakyabirliğin satın aldığı ayçiçeği miktarı uygulanan ayçiçeği fiyat politikalarına bağlı olarak her yıl değişmektedir. Ayçiçeğine yüksek fiyat verildiği yıl Trakyabirliğin alım miktarı artmakta, taban fiyatının düşük açıklandığı yıllarda ise çiftçilerin ürünlerini serbest

piyasada faaliyet gösteren tüccar ve yağ sanayicilerine satmalarından dolayı düşmektedir. Aslında 3186 Sayılı Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikleri Kanunu'na göre, ortaklar ürünlerini kooperatife teslim etmekle yükümlüdürler. Ancak uygulamada bunun ihlal edildiği görülmektedir. Bu tür dalgalanmaları engellemek için son yıllarda Trakyabirlik kooperatife ürün teslim etmeyen çiftçilere yem satmamak gibi bazı yatırımlar uygulamaya başlamıştır (Aksoy,1996,s:44).

Çizelge:6.12. Trakyabirliğin Yıllara Göre Ayçiçeği Alımları

Yıllar	Ortak İçi Alımlar (Ton)	Ortak Dışı Alımlar (Ton)	Toplam Alım (Ton)	Toplam Değeri (000TL)
1990/91	227.750	308	273.057	235.596.579
1991/92	293.941	5.023	298.964	452.229.181
1992/93	581.326	7.641	588.967	1.518.530.758
1993/94	287.245	930	288.175	1.155.535.185
1994/95	92.426	168	92.594	881.518.590
1995/96	196.384	114	196.499	3.536.991.972

Kaynak: Trakyabirlik 1990/91-1995/96 Genel Kurul Raporları

1995/96 işyılında Trakyabirlik 196.384.707 kg ortak içi,144.847 kg ortak dışı olmak üzere toplam 196.499.554 kg yağlık ayçiçeği ürünü mübayaa edilmiş, mübayaa edilen ürünlerin alım tutarı toplamı 3.536.991.972.000 TL'dir. Mübayaa edilen bu ürünlerin bedelleri sermaye, fon ve yapılan borç tahhsilatları neticesi yaratılan kaynaklar ile satış hasılatlarının ürün bedeli ödemelerinde kullanılması sureti ile ödenmiştir.

Trakyabirlik ayçiçeği alım işlemleri sırasında 1995-96 işyılında ortaklarından %3 oranında sermaye kesintisi, %05 (binde) oranında Tanıtım -Reklam ve Eğitim Fonu kesintisi, ortakların rekolte beyannamelerinde gösterdikleri miktarın %10 fazlasını aşan teslimatlar için ayrıca %4 Birlik Mali Yapı Güçlendirme Fonu kesintisi yapmıştır.

Trakyabirlik ayrıca sahip olduğu yem fabrikasında 1995-96 işyılında yapacağı yem üretiminde kullanılmak üzere 40.151.208 kg Buğday, 4.336.909 kg Arpa alımında da bulunmuştur. Söz konusu buğday alımında borca karşılık alım yapılması şartı ile 8.000 TL/Kg,

arpa için isi bütün ortaklardan alınması şartı ile 5.650 TL/Kg fiyat uygulamıştır. Buğday ve arpanın alım tutarı 345.713.199.850 TL olarak gerçekleşmiştir.

6.6. Trakyabirliğin Ürün İşleme ve Satış Durumu

Yıllara göre Trakyabirlik tesislerinde işlenen ayçiçeği miktarında dalgalanmalar olmaktadır. 1995-96 işyılında 196.499.554 kg ayçiçeği alımı yapılmış ancak 150.532.494 kg'ı Trakyabirlik tarafından işlenmiş, 47.501.602 kg ürünün satışı yapılmıştır.

Çizelge: 6.13. Yıllar İtmarıyla Trakyabirlik Tarafından Alınan, İşlenen Ürün Miktarı

Yıllar	Toplam Ayçiçeği Alım Miktarı (Ton)	İşlenen Ayçiçeği Miktarı (Ton)
1990/91	273.057	314.327
1991/92	298.964	330.009
1992/93	588.967	597.332
1993/94	288.175	296.905
1994/95	92.594	104.166
1995/96	196.499	150.532

Kaynak: Trakyabirlik 1990-91-1995-96 Genel Kurul Raporları

Trakyabirlik 1995-96 işyılında ham yağ tortusu, asitli yağ ve yağlı toprak satışına başlamıştır. 788.810 kg olan ham yağ tortusunu 5.988.210.655 TL'ye, 1.449.915 kg olan asitli yağ ve yağlı toprağı 24.911.746.750 TL'a satmıştır.

Trakyabirlik 1995-96 işyılında 1.166.155 kg ve 55.275.747.000 TL'si ham ayçiçek yağsatisi gerçekleştirmiştir.

Çizelge 6.14. Yıllar itibarıyla Trakyabirlik Tarafından Alınan, Satılan Ürün Miktarları

Yıllar	Toplam Ayçiçeği Alım Miktarı (Ton)	Piyasaya Ayçiçeği Satışı (Ton)	Ayçiçeği Ham Yağı Satışı (Ton)	Ayçiçeği Küspe Satışı (Ton)	Rafine Yağ ve Margarin Satışı (Ton)	Ham Yağ Tortusu Satışı (Ton)	Asitli Yağ ve Yağlı Toprak Satışı (Ton)
1990/91	273.057	116.067	84.594	57.542	58.295	-	-
1991/92	298.964	131.590	48.117	48.589	49.996	-	-
1992/93	588.967	84.826	155.869	52.482	49.022	-	-
1993/94	288.175	121.232	18.834	54.681	49.134	-	-
1994/95	92.594	-	9.781	17.055	51.315	-	-
1995/96	196.499	47.501	1.166	41.374	49.172	788	1.449

Kaynak: Trakyabirlik 1990-91-1995-96 Genel Kurul Raporları

Ham yağ satışındaki değişimin temel nedeni hükümet politikalarıdır. Örneğin 1989-90 iş yılında ham yağ ithalinden alınan fonların düşürülmesi nedeniyle özel sektördeki firmaların ithalata yönelmesi sonucu ham yağ satışı düşmüştür. 1990-91 iş yılında ise fonların tekrar yükselmesi sonucu özel sektör ham yağ ihtiyacını Trakyabirlikten karşılamaya yönelmiş bu nedenle ham yağ satışı artmıştır. Bunun yanında Trakyabirliğin elindeki ham yağ stokları ve diğer firmalara fason olarak ayçiçeği tohumu işletip işletmeme kararı da ham yağ satışındaki değişimi etkilemektedir (Özdemir, 1994,s:53)

Trakyabirlik 1995-96 iş yılında toplam 41.374.859 kg ve 363.414.316.950 TL küspe satışı, 49.172.180 kg ve 3.189.332.534.143 TL rafne yağ ve margarin satışı gerçekleştirmiştir.

6.7. Trakyabirliğin İştirakleri

Trakyabirliğin iştiraki bulunan şirketlerde toplam 9.944.950.000 TL'lık sermaye payı mevcuttur.

a) Güneş Tohum Islah ve Üretim Sanayi Ticaret A.ş.: şirketin 11.850.000.000 TL'lık sermayesinde Trakyabirliğin payı 3.377.250.000 TL ile %28,5 nispetindedir.

b) Ülfet Gıda ve Sabun Sanayi A.ş. Sermayesi 20.100.000.000 TL olan şirkete Trakyabirliğin iştirak payı 5.993.950.000 TL ile %29,82 nispetindedir.

c) Pancar Motor Sanayi ve Ticaret A.ş. şirketin toplam sermayesi 39.500.000.000 TL olup, Trakyabirliğin 493.750.000 TL ortaklık payı ile %1,25 nispetinde paya sahiptir.

d) Pataş Patates Ürünleri Değerlendirme ve Pazarlam A.ş. şirketin 2.000.000.000 TL olan sermayesine Trakyabirliğin iştiraki 80.000.000 TL ile %4 nispetindedir.

e) Trakyabirlik Sigorta Acenteliği Ltd.şti.: Sermayesi 250.000.000 TL olan şirketin %90 hissesi Trakyabirliğe, %10 hissesi 188 sayılı Edirne Kooperatifine ait olup, 01.01.1995 tarihi itibarıyla faaliyete başlamıştır.

6.8. Trakyabirliğin İşletmeleri ve Faaliyet Durumu

Trakyabirliğin şerefli Tekirdağ'da kurulu Entegre Tesisleri ile Bursa Karacabey'de kurulu Yağ Fabrikası ve Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığından 1995 yılında satın alınan Edirne-Havsa'da kurulu Süt Fabrikası bulunmaktadır.

6.8.1 Entegre Tesisleri

1981 yılında Karma Yem Fabrikası devreye alınmış, 1983 yılından itibaren ekstraksiyon, rafine ve margarin ünitelerinin tamamlanması ile üretim faaliyetlerine geçilmiştir.

Entegre Tesislerinde 5 ana ve 9 yardımcı ünite mevcuttur.

Ana Üniteler:

1. Mal hazırlama, Ekstraksiyon ve küspe zenginleştirme ünitesi,
2. Rafine, post rafine, likit dolun ünitesi,
3. Elektroliz, hidrojenasyon ve margarin ünitesi,
4. PVC şişe imal ünitesi,
5. Karma Yem Fabrikası,

Yardımcı Üniteler:

1. 60.000 ton'luk ham yağ tank terminali,

2. Buhar santrali,
3. Su şebekesi, soğutma kuleleri ve dahili boru şebekesi,
4. Genel drenaj ve atık arıtma tesisleri,
5. Elektrik şebekesi, Trafo merkezleri ve jeneratör,
6. Ambar, Atölye,
7. Araç bakım, onarım atölyesi ve garaj
8. Kalite kontrol, toprak tahlil labratuvarı
9. Sosyal tesisler.

Entegre Tesisler 300 tonĞün ayçiçeği işleme, 150 tonĞün rafine (60 tonĞün likit+90 tonĞün margarin için rafinasyon) 100 tonĞün kahvaltılık margarin veya 120 tonĞün yemeklik margarin veya 50 tonĞün sınavi margarin, 480 tonĞün yem üretim kapasitesine sahiptir.

Entegre Tesislerde 1995-96 işyılında, ekstraksiyon ünitesinde 86.470.550 kg ayçiçeği işlenerek,, 35.298.831 kg ham ayçiçeği yağı, 52.194.451 kg ayçiçeği küspesi elde edilmiştir. Elde edilen bu ayçiçek hamyağlarından 19.747.831 kg'ı rafine yağ üretiminde,5.022.293 kg'ı margarin üretiminde olmak üzere toplam 24.770.124 kg ham ayçiçek yağı kullanılmıştır. Bunun yanısıra margarin üretim kompozisyonlarına bağılı olarak aynı işyılında 4.037.774 kg degaming soya yağı, 4.184.925 kg nötr pamuk yağı, 2.903.320 kg RBD palmoil olmak üzere toplam 11.129.519 kg çeşitli cins yağ margarin üretiminde kullanılmıştır. Söz konusu bu kullanım durumuna bağılı olarak da; 18.800.331 kg rafine ayçiçek yağı, 17.631.182 kg kahvaltılık margarin, 358.675 kg yemeklik margarin üretilmiştir.

Ayrıca, hamyağların rafine ünitesinde işlenmesi dolayısıyla,525.323 kg asit yağ elde edilmiştir. Karma yem fabrikasında ise 10.768 ton toz sığır süt, 94.505 ton pelet sığır süt, 5.000 ton pelet kuzu büyüme olmak üzere toplam 110.273 ton yem üretimi gerçekleştirilmiştir.

6.8.2.Karacabey Yağ Fabrikası

1976 yılında özel bir kuruluştan satın alınan Karacabey Yağ Fabrikasında 4 ana ve 7 yardımcı ünite mevcuttur.

Ana Üniteler

1. Tohum kabul ve depolama ünitesi

2. Pre-Pres ve Ekstraksiyon ünitesi

3. Rafine ünitesi

4. PVC şişe imal ve dolum ünitesi

Yardımcı üniteler

1. Buhar santrali,

2. Elektrik şebekesi,

3. Ayçiçek ve hamyağ depoları

4. Su şebekesi, soğutma kulesi,

5. Ambar, atölye,

6. Laboratuvar,

7. Sosyal tesisler

1995-96 işyılında Karacabey Yağ Fabrikasında 64.061.944 kg ayçiçeği işlenerek 26.059.128 kg hamyağ, 30.592.822 kg küspe, 6.687.886 kg kabuk elde edilmiştir. Ayrıca, rafine ünitesinde 20.262.000 kg hamyağın işlenmesi ile 19.629.495 kg rafine yağ ve 243.761 kg yağ asiti üretilmiştir. Üretilen bu ürünler bağı kooperatifler ve alıcı firmalar kanalıyla piyasaya arz edilmiştir.

6.8.3. Havsa Süt Fabrikası

S.E.K. Havsa Fabrikası 20.07.1995 tarihinde Trakyabirlik tarafından Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığından satın alınmıştır. Fabrika 09.08.1995 tarihinde teslim alınmış ve Birliğin imkanları ile bakım-onarım yapılarak 30.11.1995 tarihinde devreye alınmıştır.

Havsa süt fabrikasında ana ünite haricinde 4 yardımcı ünite mevcuttur.

1. Buhar Santrali

2. Lojmanlar

3. Ambar

4. Kalite kontrol ve bakterioloji laboratuvarı.

Havsa süt fabrikası yılda 300 günlük çalışmaya göre; 4200 ton/yıl süt işleme, 232.500 kg/yıl beyaz peynir, 146.000 kg/yıl kaşar, 26.880 kg/yıl tereyağ, 840.000 kg/yıl pastörize süt, 119.700 kg/yıl yoğurt üretim kapasitesine sahiptir. 1995-96 işyılında; işlenen süt miktarı 2.539.081 kg, üretilen beyaz peynir 168.047 kg, üretilen kaşar peyniri 82.761 kg, Üretilen

pastörüze süt 375.430 kg, üretilen yoğurt 81.946 kg, üretilen krema 29.457 kg , üretilen tereyağ 3.278 kg'dır.

6.9 Trakyabirliğin Yönetim ve Personel Durumu

Trakyabirlik ve bağlı işletmelerde yöneticiler seçilmiş ve atanmış olmak üzere iki grupta toplanmaktadır. Seçilmiş yöneticiler 4'er kişilik kooperatif yönetim kuralları ve Trakyabirlik Yönetim Kurulu üyeleridir. Kooperatif yönetim kurulu üyelerinin okur yazar olması, Trakyabirlik Yönetim Kurulu üyelerinin ise en az ilkokul mezunu olması gerekmektedir. Atanmış yöneticiler, kooperatiflerde, Kooperatif Genel Müdürlüğü'nde ve işletmelerde imza atma yetkili personelden oluşmaktadır. Trakyabirlik Genel Müdürü, T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın teklifi ve Başbaka'nın teklifi ve Başbaka'nın onayıyla; genel müdür yardımcıları, Trakyabirlik Yönetim Kurulu'nun teklifi ve T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın onayıyla atanırlar (Aksoy,1996,s:20).1995-96 işyılında Trakyabirliğin toplam personeli 1.124 kişidir. Trakyabirlik kadrolarında çalışan Genel Müdür ve yardımcıları, bölüm müdürleri, işletme müdür ve yardımcıları ile mühendislerin tamamı üniversite mezunu, bölüm müdür yardımcıları ve kooperatif yetkililerinin (müdür,muhasebeci ve yardımcıları ile veznedarlar) yaklaşık %50'si yine üniversite mezunu, diğerleri de orta dereceli okul mezunu, yetkisiz personelin büyük bir kısmı ilkokul mezunudur (Aksoy,1996,s:41)

7. ARAŞTIRMA BULGULARI

7.1. Sosyo-Ekonomik Özellikler

7.1.1. Yaş

Araştırma kapsamındaki üreticilerin yaş durumlarını belirlemek amacıyla ortaklara yaşları sorulmuş ve elde edilen verilere göre çizelge 7.1 oluşturulmuştur.

Çizelge 7.1. Araştırma Kapsamındaki Ortakların Yaş Durumu

Yaşı	Sayı	Oran (%)
18-35	54	30.9
36-55	93	53.1
56 +	28	16.0
Toplam	175	100.0

Çizelge 7.1.'de görüldüğü gibi yaşları 35 ve daha küçük olan ortakların oranı % 30.9' dur. Yaşları 56 ve daha fazla olan ortakların oranı ise % 16'dır. Anket verilerine göre Malkara'daki Trakyabirlik ortaklarının büyük bir bölümü (% 53.1) orta yaştadır. Bu da ortakların çiftçilik alanında yeterince tecrübeye sahip olduklarını ve aynı zamanda ortakların büyük bir bölümünün verimlilik çağındaki çiftçilerden oluştuğunu göstermektedir. Ortakların büyük bir bölümünün orta yaşlı olmasının nedeni, tarımsal üretim yapılan ailelerde erkek çocuklar evlendikten sonra genellikle anne, babalarının yanında oturmaktadır. Evde sözü geçen babadır. Tarım işletmeleri aile reisi olarak babanın mülkiyetindedir. Mal bölüşümü baba öldükten sonra çocuklar arasında paylaştırılmaktadır.

7.1.2. Eğitim düzeyi

Eğitim, insanların düşünce, kişilik, beden ve ruh güçlerinin geliştirilmesidir. Tarımda başarıyı etkileyen faktörler, 50 yıl öncesine göre bugün çok değişmiştir. Eskiden tarıma basit bir üretim biçimi gözüyle bakıldığından, çiftçinin güçlü kuvvetli olması başarı için yeterli kabul ediliyordu. Oysa günümüzde tarımda makina kullanımının yaygınlaşması el emeğine dayanan güç işlerin büyük bölümüne gerek bırakmamıştır. Çiftçi bu gün daha çok pazar için üretim yaptığından, pazar talebini dikkate almak ve buna göre üretim yapmak zorundadır. Bu nedenle, günümüzde çiftçilerin eğitim düzeylerinin yüksek olması işletme başarısını artırır. Bununla birlikte, hemen hemen her ülkede tarım kesiminde yaşayanların eğitim ve gelir düzeyleri tarım dışı kesimlere oranla daha düşüktür (İnan,1994, s:16). Çünkü tarım kesiminde yaşayan bireylerin eğitim hizmetlerinden yararlanma olanakları özdeksel ve tinsel açıdan kente oranla çok daha azdır.

Eğitimin günümüzde toplumların kalkınmasında, çağdaşlaşmasında, demokratikleşmesinde ve sağlıklı bir yapıya kavuşmasında etkin öğelerin en önemlilerinden olduğu tartışılmaz kabul edilmektedir. Bundan dolayı kalkınma yolunda olan ülkemizde özellikle kırsal kesimin kalkındırılmasında eğitime yönelik çalışmalara öncelik ve hız kazandırılması kaçınılmaz bir yükümlülüktür. Çünkü birey, ancak eğitim yoluyla içinde bulunduğu toplumun değer yargılarını benimser, onların gereğini yapar ve kendisinden sonraki kuşaklara devreder. Kısaca bireye yön veren, yaşam savaşında yol gösteren en önemli öğelerden biri de eğitimidir(Yıldırak, 1986, s:40).

Bu nedenle ortakların eğitiminin kooperatifin başarısında etkili olacağı düşünülerek ortaklara eğitim durumları sorulmuş, alınan yanıtlara göre çizelge 7.2 düzenlenmiştir.

Çizelge 7.2. Araştırma Kapsamındaki Ortakların Eğitim Durumları

Eğitim Durumu	Araştırma Kapsamındaki Ortaklar	
	Sayı	Oran (%)
Okuma-Yazma Bilmiyor	10	5.7
Okuma-Yazma Biliyor	5	2.8
İlkokul	120	68.6
Ortaokul	18	10.3
Lise	14	8.0
Yüksek Okul	8	4.6
Toplam	175	100.0

Eğitim düzeyi kırsal toplumların algılama ve çevreye uyum yeteneğini arttıran önemli bir göstergedir. Çizelge 7.2'ye göre araştırmada incelenen üreticilerin %68.6 gibi büyük bir çoğunluğu İlkokul mezunlarından oluşmaktadır. İlkokul mezunlarının fazla olması hem köyde ilkokul bulunmasından dolayı hemde ilkokul eğitiminin bu yaştaki çocukların işgücü kaybına neden olmadan sürdürülebildiğine bağlıdır. Araştırma kapsamındaki deneklerden okuma-yazma bilmeyenlerin oranı % 5.7', sadece okuma-yazma bilenlerin oranı ise % 2.8'dir. Yaklaşık 60 yıldan beri uygulanan ilkokul eğitim zorunluğuna karşın okuma-yazma olanağından yoksun bulunan bireylerin durumu hiçte içaçıcı değildir(Yıldırak,1986, s:40). Ortaokul mezunları %10.3, lise mezunları %8 ve yüksek okul mezunları ise %4.6'lık bir orana sahiptir. Araştırma sonuçlarına göre Trakyabirlik ortaklarının genelde eğitim düzeyi düşüktür.

Ülkemizde de tarım kesiminde yaşayan ve tarımla uğraşan nüfusun çokluğuna karşın, çiftçilerimizin çoğunun ancak ilkokul mezunu olduğu bir gerçektir(İnan,1994,s:17).

İncelediğimiz eğitim düzeyinin aile yönünden soruşturulması ve ailedeki bireylerin eğitim düzeylerine göre sınıflandırılması da önem taşımaktadır.

Ailede eğitim düzeyini ve ailenin eğitime verdiği önemi belirlemek için üreticilere "ilkokul üstü eğitim gören veya görmekte olan çocukları olup olmadığı" sorulmuş, bu soruya

alınan yanıtlara göre 175 aileden 128'de ilkokul üstü eğitim görebilecek yaşta çocuklarının olduğunu ve 47 ailede ise o yaşta çocuğunun olmadığı tesbit edilmiştir. Buna göre çizelge 7.3 düzenlenmiştir.

Çizelge 7.3. Araştırma Kapsamındaki Ortakların ilkokul Üstü Eğitim Gören Çocuk Durumu

İlkokul Üstü Eğitim Gören Çocuk Durumu	Sayı	Oran (%)
Var	79	61.7
Yok	49	38.3
Toplam	128	100.0

Çizelge 7.3.'de görüldüğü gibi araştırmaya kapsamındaki ortakların %61.7'sinin ailesinde ilkokul üstü bir öğretim kurumunda eğitim gören veya görmekte olan bireyler bulunmaktadır. Bu da ortakların eğitime önem verdiğini göstermektedir. Ele aldığımız kuşaklara oranla bir sonraki kuşakların eğitim olanakları bakımından daha iyi bir durumda oldukları görülmüştür. Ele alınan ailelerin % 22.9'u ilkokul üstü eğitim almalarına karşılık yeni kuşakların % 61.7 gibi önemli bir kesiminin ilkokul üstü eğitim kurumlarında öğrenimlerini sürdürmeleri sosyal değişimin tanıklığını yapmaktadır. Bundan da anlaşılacağı gibi köylünün eğitime ve eğitim kurumlarına yönelik tutumları olumlu yönde gelişmektedir.

Aile bireyleri içinde ilkokul üstü bir öğretim kurumunda eğitim gören veya görmekte olan çocuğu bulunmayan ortakların oranı % 38.3'tür.

Çizelge 7.4a Araştırma Kapsamındaki Ortakların Yaşlarına göre Eğitim Durumları

Yaş Grupları	Okur-yazar değil		Okur-Yazar		İlkokul Mezunu		Orta Okul Mezunu		Lise Mezunu		Yüksek Okul Mezunu		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
18-35	-	-	-	-	26	14.9	12	6.9	12	6.9	4	2.3	54	30.9
36-55	-	-	-	-	81	46.3	6	3.4	2	1.1	4	2.3	93	53.1
56+	10	5.7	5	2.8	13	7.4	-	-	-	-	-	-	28	16.0
Toplam	10	5.7	5	2.8	120	68.6	18	10.3	14	8	8	4.6	175	100.0

Çizelge 7.4b Araştırma Kapsamındaki Ortakların Yaşlarına göre Eğitim Durumları

Yaş Grupları	Eğitim Durumu						Toplam
	Okur-yazar değil	Okur-yazar	İlkokul Mezunu	Orta Okul Mezunu	Lise Mezunu	Yüksek Okul Mezunu	
18-35	-	-	26	12	12	4	54
%	-	-	48.2	22.2	22.2	7.4	100.0
36-55	-	-	81	6	2	4	93
%	-	-	87.2	6.4	2.1	4.3	100.0
56+	10	5	13	-	-	-	28
%	35.7	17.9	46.4	-	-	-	100.0

Çizelge 7.4a'da görüldüğü gibi araştırma kapsamındaki tüm üreticilerin içinde okuma-yazma bilmeyen ortakların %5.7'si 56 yaşın üzerindedir. Bunun nedeni, kırsal kesimde önceleri eğitim hizmetlerine verilen önemin yetersizliği, köyde okul bulunmaması, maddi olanakların da yetersizliği yüzünden il ve ilçedeki okullara gidilememesi ve kırsal halkın eğitime karşı tutumudur.

Araştırma kapsamındaki tüm ortakların içinde okuma-yazma bilen ortakların %2.8'i 56 yaşın üzerindedir. İlkokul mezunu olan ortakların %48'i 36-55 yaşları arasındadır. 56 yaşın üzerinde orta okul, lise ve yüksek okul mezununa rastlanmamıştır. Bunun nedenini de köyde okul bulunmamasına ve maddi olanakların yetersizliğine bağlayabiliriz. Orta okul mezunu olan ortakların %10.3'ü, Lise mezunu olanların %8'i, yüksek okul mezunu olan ortakların %4.6'sı 18-55 yaşları arasındadır. Çizelge 7.4.b'de de görüldüğü gibi ortakların yaşları ilerledikçe eğitim düzeyinin düştüğü görülmektedir.

Eğitim düzeyi yönünden genç kuşağın durumu daha iyi olarak değerlendirilebilir.. Çünkü son yıllarda kırsal kesimde yaşayan çocukların büyük bir kısmı ya buldukları, ya da oturma yerine yakın bir yerde okula gitme olanağını bulabilmektedirler. Ayrıca değişen koşullar köy toplumunun okula bakış açısını da değiştirerek, okulu çocukları için vazgeçilmez bir eğitim kurumu olarak görmeğe başlayan ana ve babalar çocuklarını bu yönde motive etmeye de başlamışlardır(Yıldırak,1990, s:92). Bunun yanında eğitimin (ilkokul-şimdi ilköğretim) zorunlu olmasından dolayı da genç kuşakların eğitim durumu daha iyidir.

7.1.3. İşletme büyüklüğü ve parsel sayıları

Tarım işletmelerinin büyüklüğünü tesbitte değişik ölçüler kullanılmaktadır. Arazi büyüklüğü, hayvan varlığı, işgücü miktarı, sermaye miktarı, üretim girdileri, üretim değeri, satış değeri, tarımsal gelir bu ölçülerdendir. Ancak tarım işletmelerinin büyüklüğünü tesbitte dünya'da en çok kullanılan ölçü arazi büyüklüğüdür(Açıl ve Demirci, 1984, s:97).

Tarımda verimliliği artıramamanın en önemli nedenlerinden birisi tarım işletmelerinin küçük ve aynı zamanda parçalı bir yapıya sahip olmalarıdır. Ülkemizde;

tarım kesiminde küçük aile işletmelerinin sayısı oldukça fazla ve toplam işletme sayısı içinde de büyük bir orana sahip bulunmaktadır(Çıkın, 1992, s: 355-356).

İşletme büyüklüğü, ortakların ayçiçeği üretimini ve gelir düzeylerini etkileyeceği düşünülerek ele alınmış ve elde edilen verilere göre çizelge 7.4 oluşturulmuştur.

Çizelge 7.5. Araştırma Kapsamındaki Ortakların İşletme Büyüklüğü

İşletme Büyüklüğü (da)	Araştırma Kapsamındaki Ortakların		Ort. İşletme Genişliği	Ort. Parça Sayısı
	Sayı	Oran (%)		
0-50	17	17.7	42.4	3.4
51-100	56	37.1	81.9	6.4
101-500	97	42.3	202.2	9.5
501 +	5	2.9	835.0	22.4
Toplam	175	100.0	145.9	19.1

Anket yapılan ortakların işletme genişlikleri içerisinde en büyük grubu % 42.3'lük oranla 101-500 da arazisi olan işletmeler oluşturmaktadır. 1991 yılı Genel Tarım Sayımı sonuçlarına göre Türkiye'deki tarım işletmelerinin %67.04'ü 1-49 dekar; %17.88'i 50-99 dekar; %14.05'i 100-499 dekar; %0.94'ü 500 dekar ve daha büyüktür. Anlaşılacağı üzere tarım işletmelerinin küçük işletmeler olduğu söylenebilir.500 dekarın üzerinde genişliğe sahip tarım işletmelerinin oranı %1'i bile bulmamaktadır(Özçelik,1995, s:11).

Araştırma kapsamındaki işletmelerin arazi genişlikleri, Türkiye'deki tarım işletmelerinin arazi genişlikleri ile karşılaştırıldığında daha fazla arazi genişliğine sahip olduğu görülmektedir. Bu oranın yüksek olması Malkara köylerindeki arazilerin miras yoluyla parçalanmadan daha az etkilendiğini göstermektedir. Çünkü bölgede tarım işletmeleri genellikle yalnızca erkek çocuklar arasında paylaşılmaktadır. Kız çocuklarına ise belirli miktarda para verilmektedir. Ancak arazi genişliği arttıkça parça sayısı da artmaktadır. Ülkemizde de işletmelerin %33'ü 10 ve daha fazla parselden oluşmaktadır. Bunu %29.37 oranı ile 6-9 parselde sahip işletmeler izlemektedir(Özçelik 1995, s:11).

Bir tarım işletmesinin topraklarının fazla parçalanmış ve çeşitli yerlere dağılmış olması, bazı tarım topraklarının israfına, işgücü kaybına neden olmakta, işletmenin işletmecilik ilkelerine göre düzenlenmesini ve modern tarım tekniklerinin uygulanmasını güçleştirmektedir(Aksoy,1984,s:301).

Çizelge 7.6. Araştırma Kapsamındaki Ortakların İşletme Büyüklüğüne Göre Ayçiçeği arazi Genişlikleri

İşletme Büyüklüğü	Ayçiçeği Tarımı Yapılan Arazi Genişliği									
	0-50	%	51-100	%	101-500	%	501 +	%	Toplam	%
0-50	31	17	-	-	-	-	-	-	31	17.7
51-100	63	36	3	1.7	-	-	-	-	66	37.7
101-500	3	1.7	57	32.6	13	7.4	-	-	43	41.7
501 +	-	-	-	-	5	2.9	-	-	5	2.9
Toplam	97	55.4	60	34.3	18	10.3	-	-	175	100.0

Araştırma bölgesinin tarımsal yapısı, büyük ölçüde ayçiçeği yetiştiriciliğine dayanmaktadır. Bu nedenle, ortakların ayçiçeği arazi varlığı ile ekonomik durumları arasındaki ilişkinin ortaya konulabilmesi için, ayçiçeği arazi büyüklüklerinin bilinmesine gerek vardır.

Tüm ortaklar içinde 0-50 dekar arasında arazi büyüklüğüne sahip olan ortakların %17.7'si ayçiçeği tarımı yapmak için 0-50 dekar arasında arazi ayırmaktadır. 51-100 dekar araziye sahip olan ortakların %36'sı ayçiçeği tarımı yapmak için 0-50 dekar arasında arazi ayırmaktadır. 101-500 dekar araziye sahip olan ortakların %32.6'sı ayçiçeği tarımı yapmak için 51-100 dekar arasında arazi ayırmaktadır. 501 dekardan fazla araziye sahip olan ortakların %2.9'u ayçiçeği tarımı yapmak için 101-500 dekar arasında arazi ayırmaktadır. 501 dekardan fazla ayçiçeği eken işletmeye rastlanmamıştır. Bunun nedeni araştırma bölgesinde münavebeli ekim yapılmasındandır. Yani bir tarlaya bir yıl buğday bir yıl ayçiçeği ekilmektedir. Genel kaniya göre üst üste aynı tarlaya ayçiçeği veya başka ürün ekilmesi toprağı yormakta, zararlı otların çoğalmasına ve verimin düşmesine neden olmaktadır. Bu nedenle üreticiler işledikleri arazinin yarısına ayçiçeği yarısına buğday veya arpa ekmektedirler.

Türkiye'de ayçiçeğinin önemli bir endüstri bitkisi olduğu açıktır. Ancak bu bitkinin üretimini arttırmak için, yapılacak daha çok şey vardır. Bunlar kaliteli üretim girdileri kullanmak, girdi kullanımını yaygınlaştırmak ve üretimde verimliliği sağlamak şeklinde özetlenebilir.

Bunlardan bir kısmını işletme düzeyinde çözmek mümkündür. Bu konuda kamu kuruluşlarına, ayçiçeği değerlendiren yağ sanayi kuruluşlarına ve yağlı tohum tarım satış kooperatiflerine görevler düşmektedir. Bu kuruluşlar kaliteli üretim girdilerinin sağlanması, üretimi ve çiftçilere ulaştırılmasında önemli hizmetler yapabilirler. Ayrıca ayçiçeği fiyatlarının istikrarlı olması için piyasanın düzenlenmesi ve ayçiçeği alım fiyatlarının saptanmasında daha dikkatli olunması gerekir. Ayçiçeği fiyatlarının diğer ürünlere göre nisbi olarak düşük saptanması ayçiçeği ekim alanlarının azalmasına yol açabilmektedir (İnan, 1986, s:10).

7.1.4. Gelir seviyesi

Tüm sosyal ve ekonomik içerikli araştırmalarda olduğu gibi, bu araştırmada da işin en zor tarafından birisi bireyin geliri hakkında doğru bilgi edinmek olmuştur. Çünkü bireye geliriyle ilgili yöneltilen her soruya doğru yanıt alma olanağı toplumdan topluma değiştiği gibi soru soranla denek arasında kurulan diyaloga göre de değişiklik gösterir. Gösterilen tüm özene karşın, ailelerin gerçek gelirlerinin saptanmasında bazı hataların olabileceği

kaçınılmazdır(Yıldırak,1986, s:35). Bu nedenle çeşitli yollar denenerek ortakların gelirleri hakkında doğru bilgi edinilmeye çalışılmıştır.

Tarımsal üretimde yeni tekniğin riskini göze almada, yayım servisleri, kurum ve kuruluşlarla ilişki kurmada gelir düzeyi önemli bir özelliktir. Bu nedenle ortaklara gelir düzeyleri sorulmuş ve elde edilen verilere göre çizelge 7.7 düzenlenmiştir.

Çizelge 7.7.Araştırma Kapsamındaki Ortakların Yıllık Toplam Gelirleri*

Yıllık Toplam Gelir (TL)	Sayı	Oran (%)	Yıllık Gelirde Ayçiçeği Gelirinin Payı
>-100 Milyon	8	4.6	61.8
101-200 Milyon	22	12.6	53.4
201-500 Milyon	54	30.8	51.5
501- 999 Milyon	60	34.3	48.9
1 Milyar- +	31	17.7	41.1
Toplam ve Ortalama	175	100.0	45.3

* Brüt gelir

1996 yıllık gelire göre anket uygulanan üreticilerin % 65.1'inin geliri 201 milyon ile 1 milyar arasındadır. 100 milyon ve daha az geliri olanların oranı ise % 4.6'dır. Araştırma bölgesinde özellikle çiftçinin yıl içinde genel gelir açısından yola çıktık ve çizelge 7.6'da görüldüğü gibi işletmelerin % 4.6'sı aylık 8 milyon dolayında bir gelir realiz ettikleri görülmüştür. Bu düzeydeki bir gelire geçim olanakları çok sınırlı olması ve diğer sosyal, kültürel etkinliklere herhangi bir payın ayrılmamış olması çiftçilerin yaşam zorluğunu ne denli zor olduğunu açıklaması bakımından önemlidir. Bu çiftçilerin başka tür gelirlerini ya beyan etmediğini veya yanlış beyanda bulunduğu varsayılabilir. Çünkü bu miktar gelire köyde bile yaşamının mümkün olmadığı savunulabilir.

Araştırma kapsamındaki Trakyabirlik ortaklarının yıllık gelirden ayçiçeği gelirlerinin oranı ise şu şekildedir. 100 milyon ve daha az gelire sahip olan ortakların gelirlerinin %61.87'i , 101-200 milyon arasında %53.40'ı , 201-500 milyon arasında %51.52'si , 501-999 milyon arasında %48.9'u, 1 milyar ve daha fazla gelire sahip olan ortakların gelirinin ise %41.1'i ayçiçeği gelirinden oluşmaktadır. Bu da bize ortakların gelirleri artıkça ayçiçeğinden sağlanan

gelirin azaldığını göstermektedir. Ortakların gelirleri artukça üretimde çeşitliliğin de artığını söylebiliriz. Araştırma bölgesinde genelde ortaklar gelirlerini ayçiçeği, buğday, arpa, yulaf tarımından ve büyükbaş hayvancılıktan sağlamaktadırlar. Çiftçilerin çoğu arpa ve yulafı hayvan yemi olarak kullanmaktadırlar. 1996 yılında et ve süt fiyatlarının düşük olmasından dolayı hayvancılıktan sağladıkları gelirden önemli düşüş olduğunu belirtmişlerdir.

Çizelge:7.8. Araştırma Kapsamındaki Ortakların Gelirine Göre Arazi Büyüklüğü Dağılımı

Gelir	Arazi Büyüklüğü									
	0-50	%	51-100	%	101-500	%	501+	%	Toplam	%
> 100 Milyon	7	4.0	1	0.6	-	-	-	-	8	4.6
101-200 Milyon	16	9.1	6	3.4	-	-	-	-	22	12.5
201-500 Milyon	7	4.0	37	21.1	10	5.7	-	-	54	30.9
501-999 Milyon	1	0.6	19	10.9	40	22.9	-	-	60	34.3
1 Milyar	-	-	2	1.1	24	13.7	5	2.9	31	17.7
Toplam	31	17.7	65	37.1	74	42.3	5	2.9	175	100.0

Gelir durumu incelenirken gözönünde bulunduracağımız diğer bir konu ise çizelge 7.8'de de izleneceği gibi araştırma kapsamındaki ortakların arazi büyüklüğüne göre gelir durumlarıdır. Araştırma kapsamındaki tüm ortaklar içinde 0-50 dekar arasında arazisi olup 100 milyon'a kadar geliri olan ortakların oranı %4, 101-200 milyon arasında gelire sahip ortakların oranı %9.1, 201-500 milyon arasında gelire sahip olanların oranı %4'tür. 501-999 milyon arasında gelire sahip olan ortakların oranı ise 1.1'dir. 1 milyardan fazla gelire sahip olan ortağa ise rastlanmamıştır.

Anket uygulanan tüm ortaklar içinde 501 ve daha fazla arazi büyüklüğüne sahip olup 1 milyardan fazla geliri olan ortakların oranı %2.9'dur. Trakyabirlik ortaklarının çoğu (%22.9) 101-500 dekar arasında arazi büyüklüğüne sahip ve gelirleri ise 501 milyon-1 milyar arasındadır. Bunu %21.1 ile 51-100 dekar arazi gelişliğine sahip olan ve gelirleri 201-500 milyon olan ortaklar izlemektedir.

Çizelge:7.9. Araştırma Kapsamındaki Ortakların Yaşlarına Göre
Yıllık Gelir Dağılımları

Yaş	Yıllık Gelir											
	0-100 Milyon	%	101- 200 Milyon	%	201- 500 Milyon	%	501-999 Milyon	%	1 Milyar -	%	Toplam	%
18-35	3	1.7	4	2.3	15	8.6	18	10.3	14	8	54	30.9
36-55	3	1.7	16	9.2	26	14.9	31	17.7	17	9.7	93	53.1
56+	2	1.1	2	1.1	13	7.4	11	6.3	-	-	28	16.0
Toplam	8	4.5	22	12.6	54	30.9	60	34.3	31	17.7	175	100.0

Araştırma kapsamındaki tüm ortaklar içinde 18-35 yaşları arasındaki ortakların %12.6'sının yıllık geliri 500 milyon ve daha az, %18.3'ünün 501 milyon ve daha fazladır. 36-55 yaşları arasındaki ortakların %25.8'inin 500 milyon ve daha az, %27.4'ünün 501 milyon ve daha fazladır. 56 ve daha fazla yaşlardaki ortakların ise %9.6'sının 500 milyon ve daha az, %6.3'ünün ise 501 milyon ve daha fazladır.

7.1.5. Finansman durumu

Ülkemizde tarım işletmelerinin büyük bir çoğunluğu küçük işletme durumunda olduklarından, tasarruf olanaklarının bulunmaması ve dolayısıyla işletmelerde meydana gelen sermaye yetersizliği nedeniyle, birim alandan ve hayvandan elde edilen verim gelişmiş ülkelerin gerisindedir. Bunun için tarımsal kredinin önemi daha da artmaktadır (Karlı, 1996, s:94).

Gelişmekte olan ülkemizde tarıma gerekli önemin verilmesi ve tarımın modern bir hale getirilmesi, başta bilgi ve beceride değişimle sağlanır. Bunun yanında, teknolojik gelişmeleri izlemek ve uygulamak, tarımsal üretimde nitelikli girdilerin (hibrit tohum, yüksek verimli ürün çeşitleri ve hayvanlar, gübre, karma yem, ilaç, makina vb.) kullanımını teşvik etmek gerekir. Girdilerin temini ve tarımsal yatırımların gerçekleştirilmesi, yeterli miktarda sermayeye sahip olmayan işletmelerin kredi ihtiyaçlarının karşılanmasına ya da başka deyişle, işletmenin finansmanına bağlıdır (İnan, 1994, sf:94).

Tarımsal kredi; İşletmelerde üretim kaynaklarının rasyonel bir şekilde kullanılmasını sağlayan, modern tarım tekniklerinin uygulanmasına imkan veren, verimliliği arttıran ve kırsal kesimin yaşam düzeyini yükselten bir araç(Karlı, 1996) olduğu için Trakyabirlik ortaklarına son

5 yılda aynı yada nakdi kredi kullanıp kullanmadıkları, krediyi nerden sağladıkları ve kredi alma nedenleri sorulmuştur.

Alınan cevaplara göre ortakların %53.1'i (93 ortak) son 5 yılda aynı veya nakdi kredi kullandıklarını, %46.9'u (82 ortak) ise son 5 yılda kredi kullanmadıklarını belirtmişlerdir.

Çizelge 7.10. Araştırma kapsamındaki deneklerin Kredi Kaynakları

Kredi Alınan Yerler	Araştırma Kapsamında Kredi Kullanan Ortaklar	
	Sayı	Oran (%)
Trakyabirlik	24	25.8
Tarım Kredi Kooperatifi	11	11.8
T.C. Ziraat Bankası	40	43.0
Trakyabirlik, Tarım Kredi Koop.	11	11.8
Ziraat Bankası, Tarım Kredi Koop.	5	5.4
Tarım Kredi Koop., Trakyabirlik, Ziraat Bankası	2	2.2
Toplam	93	100.0

Çizelge 7.10'da da görüldüğü gibi kredi kullanan ortakların büyük bir bölümü T.C. Ziraat Bankasından kredi almaktadır (%43). Ortakların % 25.8'i Trakyabirlik'ten, % 11.8'i Tarım Kredi Kooperatifinden kredi almaktadır. Ortakların kredi kaynağı olarak Ziraat Bankasını tercih etme nedenleri ise, kooperatiflerin kredi faizlerinin Ziraat Bankasına göre yüksek olması ve Ziraat Bankasının traktör almak için kredi vermesidir. Kooperatiflerde kredi faizlerinin yüksek olmasının nedeni kooperatiflerinde Ziraat Bankasından kredi almalarıdır.

Demek ki, ülkemizde kooperatif ve üst örgütlerinin kredi gereksinmelerini gidermek üzere, finansman ve yönetime kooperatif ve üst örgütlerinin tamamen egemen olacakları gerçek bir kooperatif bankasının kurulmasına gerek vardır (Mülayim,1995, s:58). Böylece kooperatifler ortaklarına daha düşük faizle kredi verebileceklerdir.

Çizelge 7.11. Araştırma Kapsamındaki Ortakların Kredi Kullanma Nedenleri

Kredi Kullanılan Yerler	Araştırma Bölgesinde Kredi Kullanan Ortaklar	
	Sayı	Oran (%)
Girdi temini	43	46.2
Traktör almak için	15	16.1
Çapalama	12	13.0
Damızlık inek alımı için	18	19.3
Borç ödemek	5	5.4
Toplam	93	100.0

Araştırma bölgesinde kredi kullanan üreticilerin kredi kullanma nedenleri ise Çizelge 7.11'de görüldüğü gibi %46.2'si aldıkları krediyi girdi temininde, %19.3'ü damızlık inek alımı, %16.1' Traktör almak için kullanmaktadır. Ortaklar traktör kredisini T.C. Ziraat Bankasından almaktadırlar.

Ziraat Bankası kredileriyle traktör ve biçerdöver edinmek isteyenlerin sahip olduğu arazinin yapısı ve yetiştirilen ürünlerin cinsi bakımından bu araçları kullanmaya elverişli olması gerekir. Tesbit işinde düzenlenecek belgede; arazinin ne kadarıyla hangi ürünlerin yetiştirileceği ve makinalı tarıma uygun olup olmadığı belirtilmektedir(Karacan,1991, s:274).

Traktör ve biçerdöverde, aracın Ziraat Bankası Genel Müdürlüğünce bildirilen kredili satış fiyatının %25'i oranında peşinat alınmak kaydıyla azami %75'ine kadar kredi kullanılabilir(Karacan,1991, s:273).

Kredinin en az kullanıldığı durum ise borç ödemek içindir (%5.4). Kredi kullanan ortaklara göre kredi gerek tarımsal üretimde gerekse günlük yaşamda bir güverce kaynağıdır.

Çizel 7.12. Araştırma Kapsamında Kredi kullanan Ortakların gelirlerine göre dağılımı

Gelir (TL)	Kredi Kullanan Ortak Sayısı	Oran (%)
> 100 Milyon	1	1.0
101-200 Milyon	10	10.8
201-500 Milyon	26	27.9
501-999 Milyon	38	40.9
1 Milyar +	18	19.4
Toplam	93	100.0

Çizelge 7.12’de görüldüğü gibi araştırma kapsamındaki deneklerden 200 milyondan daha fazla gelire sahip olanlar daha fazla kredi kullanmaktadır. Çünkü bu ortakların kredi faizlerini ödeme güçleri diğerlerine göre daha yüksektir. Ayrıca üreticilerin Ziraat bankasından kredi alabilmek için belirli bir arazi büyüklüğüne sahip olmaları istenmektedir. Örneğin 18-30 HP.lik traktör alabilmek için tahıl üretimi yapan çiftçilerden en az 150 dekarlık ekim sahası aranmaktadır(Karacan, 1991,s:274). Küçük çiftçilerin arazi miktarları genelde 150 dönümden az olduğundan Ziraat Bankasının kredilerinden yararlanamamaktadırlar. Araştırma bulguları bunu doğrulamaktadır ve araştırma bulgularına göre 201-999 milyona kadar geliri olanlar daha fazla kredi kullanırken, 200 milyon ve daha az geliri olanlar kredi almak için gerekli şartları yerine getiremediklerinden ve 1 milyar ve daha fazla geliri olanlarda muhtemeden krediye ihtiyaç duymamaktadırlar.

7.1.6. İşletmelerde tarımsal alet-makina varlığı

7.1.6.1. Ayçiçeği tarımında kullanılan alet-ekipman durumu

Tarımsal mekanizasyon, modern tarımın en önemli girdisini oluşturmaktadır. İleri üretim teknolojileri de ancak tarımsal mekanizasyon araçları sayesinde gerçekleştirilebilmektedir. Tarımsal mekanizasyonu; tarımsal üretimde tarımsal makinaları ve aletleri, cihazlar ve tesisler kullanarak, ileri tarım tekniklerinin uygulanmasını sağlayan bir

teknoloji olarak tanımlayabiliriz. Bu işleviyle tarımsal mekanizasyon; geleneksel tarım yapısını, modern tarıma doğru yönlendiren bir özellik taşımaktadır(Işık,1989, s:233).

İşletmelerin sahip olduğu alet ve makinalar, tarımsal faaliyetlerin yerine getirilmesinde önem taşımaktadır. Tarımsal üretimde istenilen verimi ve kaliteyi sağlayabilmek ve yeterli gelir düzeyine ulaşabilmek, işletmelerde uygun alet-makina kullanımı ile gerçekleştirilebilir. İşletmelerde kullanılan alet-makinanın miktar ve çeşidi, işletmenin faaliyet şekline, büyüklüğüne, üretilen ürün çeşidine göre değişmektedir(Gülçubuk,1997,s:125).

Ayçiçeği üretiminin gelişmesinde, verimliliğin artmasında ve tarım tekniklerinin uygulanmasında tarımsal alet ve makinaların yeterlilik düzeyi önemli bir faktördür. Ancak araştırma sırasında ayçiçeği tarımı yapmak için gerekli bazı tarım makinalarının işletmelerde bulunmadığı anlaşılmıştır. Bu nedenle ortaklara ayçiçeği tarımı yapmak için eksik olan alet ve makinaları sorularak çizelge 7.13 düzenlenmiştir.

Çizelge 7.13. Araştırma Kapsamındaki Ortakların Ayçiçeği Tarımı Yapmak İçin Eksik Olan Alet-Makina Durumu

Alet ve Makinalar	Araştırma Kapsamındaki Tarımsal İşletme	
	Sayı	Oran (%)
Bıçerdöver	24	13.7
Pnömatik Mibzer, Bıçerdöver	49	28.0
Çapalama Mak., Bıçerdöver	18	10.3
Pnömatik Mib., Bıçerdöver, Çapalama Mak	26	14.9
Pnömatik Mibzer, Bıçerdöver, Çapalama Mak, 7'li çizel	10	5.71
Çapalama Mak., Bıçerdöver, Merdane	4	2.3
Pnömatik Mibzer, Bıçerdöver, Tırmık	3	1.7
Eksik Yok	21	12.0
Hiç Biri Yok	20	11.4
Toplam	175	100.0

Elde edilen verilere göre araştırma kapsamındaki ortakların % 28'inde pnömatik mibzer ve biçerdöverin eksik olduğu, %14.9'unda biçerdöver, pnömatik mibzer, çapalama makinası eksiktir. Biçerdöver, pnömatik mibzer ve tırmık eksik olanların oranı ise % 1.7'dir. Tarımsal alet-makinaların ekonomik olarak kullanılabilmesi için işletme genişliğinin yeterli büyüklükte olması gereklidir. Bu nedenle küçük işletme sahiplerinin tüm tarımsal alet ve makinaları almaları gerekmemektedir. Bu alet-makinaları kiralayarak kullanmaları daha ekonomiktir.

Modern ve rasyonel tarım yapabilmek için gün geçtikçe daha fazla çeşitli makinelere (traktör, harman makinası, biçerdöver, mücadele makinaları vb.) gereksinim duyulmaktadır. Çünkü makineler, üretim kalitesini iyileştirdikten ve maliyeti düşürdüklerinden dolayı büyük teknik ve ekonomik önem taşırlar. Büyük çiftçilerin tek başına bu makineleri satın alıp kullanmaları olanaklı ve ekonomik olduğu halde, küçük çiftçiler için bu olanaklı ve ekonomik olmamaktadır(Mülayim,1995, s:371)

Pnömatik mibzer çok ortakta bulunmamasına rağmen ayçiçeği ekimlerinin tamamına yakını bu aletle yapılmaktadır. Pnömatik mibzer genelde her köyde 3-4 tane bulunmaktadır. Bu aleti olmayan ortaklar, ücreti karşılığında mibzeri kullanarak ekim yaptırmaktadırlar.

Çizelge 7.13'de görüldüğü gibi genelde araştırma bölgesindeki üreticiler biçerdövere sahip değildirler. Bunun en önemli nedeni gelir düzeylerinin ve arazilerinin küçük oluşudur. Bölgedeki Trakyabirlik ortaklarının %11.4'ünün hiç bir tarım makinası yoktur. Bu ortakların arazi genişlikleri az olduğu için alet-makina almamaktadırlar. Dışarıdan alet-makina kiralayarak arazilerini ektirip-biçtirmektedirler. Hiç bir tarım alet-makinası olmayanlar hariçi diğer bütün ortakların traktörü vardır. Çünkü traktör tarımsal üretimde en önemli araçlardan biridir.

Ülkemizde 1950'lerden beri süren tarımı modernleştirme çabaları sonucu, Türk tarımında traktör kullanımı büyük boyutlara ulaşmıştır. Bugün Türk köyünde traktör sadece tarlada kullanılan bir üretim faktörü değil, taşıma ve ulaştırmadan, önemli bir sosyal unsur olmasına kadar değişik işlevleri olan bir araçtır. Traktör köylünün atıdır. Kentte binek arabası neyse, kırdada da traktör odur(Tekelioğlu,1983).

Genelde bütün tarım işletmelerinde olduğu gibi, Trakyabirlik ortaklarının da işletmelerinin büyüklüğüne ve ekonomik durumlarına göre tarımsal alet-makina varlığı değişmektedir.

Araştırma bölgesindeki Trakyabirlik ortaklarının %88.6'sı tarımsal alet ve makinaların kullanımında bilgi sahibi olmasına karşın, %11.4' ü tarım alet ve makinalarının kullanımında bilgi eksikliği nedeniyle güçlüklerle karşılaşmaktadır. Ortaklar makina kullanımında bir güçlükle

karşılaştıklarında birbirleri arasında yardımlaşarak gidermekte ve Trakyabirliği gitme gereksinimi duymamaktadırlar. Bunun nedeni olarak ortaklar Trakyabirlik kooperatifinde kendilerini bilgilendirebilecek birilerini bulamadıklarını belirtmişlerdir. Ortaklar Trakyabirlik çalışanlarını devletin yerleştirdiği, ayçiçeği alımıyla uğraşan memurlar olarak görmektedirler. Ortaklar, her türlü tarımsal sorunlarının çözümünde Trakyabirliğin deneyimli ziraat mühendisleri istihdam etmesi gerektiğini ve bu elemanların bizzat köylerde çalışmasının daha iyi olacağını belirtmişlerdir.

7.1.7. İşletmede defter tutma

Üretim kaynaklarının etkin biçimde değerlendirilmesinde, neye, ne kadar, ne zaman ihtiyaç duyulacağı ve bunun nasıl karşılanabileceği sorularına verilecek yanıt önemlidir (Erkuş ve Demirci, 1983). Bu da ancak işletmeye ilişkin bir takım verilerin elde bulundurulması ile olabilir. İşletmede yeni tarım tekniklerinin uygulanabilmesi için işletmeye ait bilgilerin bulunması önem taşımaktadır. Trakyabirliğin ortakların defter tutma konusunda ne kadar etkin olduğunu saptamak amacıyla ortaklara “işletme ile ilgili konularda defter tutar mısınız?” sorusu sorulmuştur. Buna göre çizelge 7.14 düzenlenmiştir.

Çizelge 7.14. İşletmede Defter Tutma Durumu

Defter Tutma	Araştırma Kapsamındaki Denekler	
	Sayı	Oran (%)
Evet	53	30.3
Hayır	122	69.7
Toplam	175	100.0

Araştırma kapsamındaki üreticilerin % 69.7'si işletmede defter tutmamakta, % 30.3'ü defter tutmaktadır. İşletmelerinde defter tutanlar, gelir-gider, dekinden alınan verim ve hayvan başına sağılan süt gibi bazı kayıtları tutmaktadır. Tutulan bu defterlerinde düzenli olmadığı, sadece önemli bazı notların yer aldığı defterler olduğu belirtilmiştir.

Tatlıdil,(1984) Sungurlu ilçesinde yaptığı bir araştırmada işletmede defter tutanların oranını %22.7, Ceylan,(1988) televizyondaki tarımsal programlardan yeni bir tarım tekniğini

öğrenme konusundaki araştırmasında aynı oran % 24 olarak, Çetinkaya,(1991) Polatlı ilçesinde eğitim ve ziyaret sistemi üzerine yaptığı araştırmasında bu oranı % 23.6 olarak belirtmişlerdir. Araştırmanın bu bulgusu yukarıda belirtilen üç ayrı araştırmanın bulgusu ile uyum içindedir. Genel olarak ülkemizde tarım işletmelerinde defter tutmanın yaygın olarak yer almadığı söylenebilir.

Çizelge: 7.15. Araştırma Kapsamındaki Ortakların Eğitimine Göre Defter Tutma Durumu

Eğitim	Defter Tutma					
	Evet	%	Hayır	%	Toplam	%
Okuma-Yazma Bilmiyor	-	-	10	5.7	10	5.7
Okur-Yazar	-	-	5	2.9	5	2.9
İlkokul	27	15.4	93	53.1	120	68.5
Ortaokul	11	6.3	7	4.0	18	10.3
Lise	10	5.7	4	2.3	14	8.0
Yüksek Okul	5	2.9	3	1.7	8	4.6
Toplam	53	30.3	122	69.7	175	100.0

Araştırma kapsamındaki tüm deneklerin içinde ilkokul mezunu olup defter tutanların oranı %15.4'tür. Araştırma kapsamındaki tüm ortakların içinde orta okul mezunu olup defter tutanların oranı %6.3, lise mezunu olup defter tutanların oranı 5.7, yüksek okul mezunu olup defter tutan ortakların oranı ise %2.9'dur.

Okuma-yazma bilmeyen ve okur-yazar olan ortakların hiç birisi defter tutmamaktadır.

7.2. Ortakların Tarımsal Bilgi Düzeyini Etkileyen Faktörler

7.2.1. Tarımsal etkinliklere katılım

Araştırma bölgesinde Trakyabirlik ortaklarına tarımsal konularda bilgi, görgü ve deneyimlerini arttırmak amacıyla yörede yapılan toplantılara katılıp katılmadıkları, katılmayanlara nedenleri, katılanlara da hangi kuruluşların toplantı düzenledikleri sorulmuştur.

Ortakların % 57.1'i tarım konusunda toplantıya (panel, kurs vb.) katılmadıklarını, % 42.9'u katıldıklarını belirtmişlerdir. Alınan yanıtlar incelendiğinde azımsanmayacak bir oranda ortakların toplantılara ilgi gösterdikleri anlaşılabilir. Bu ilgi ortakların bilinç düzeylerini yansıtmaya açısından önemlidir. Gözlemlerimize dayanarak bu eğilimin giderek arttığı ve kendi sorunlarına sahip çıkma konusunda olumlu bir eğilimin olduğunu görebiliriz.

Çizelge 7.16. Araştırma Bölgesindeki Ortakların Tarım Konusunda (Panel,Kurs vb.) Katılmama Nedenleri

Katılmama Nedenleri	Tarımsal Etkinliklere Katılmayan Denekler	
	Sayı	Oran (%)
Haberim Olmadı	82	82
Düzenlenmedi	8	8
Gitmek İstemedim	3	3
Fırsat Olmadı	5	5
Faydalı Olmadığı İçin	2	2
Toplam	100	100.0

Çizelge 7.16 incelendiğinde tarımsal konularda toplantılara katılmayan 100 üreticiden %82'si toplantılardan haberleri olmadığını, %8'i de toplantı düzenlenmediği için katılmadıklarını belirtmişlerdir. Ortakların % 10'u ise kendi inisiyatiflerinden dolayı katılmadıklarını belirtmişlerdir. Araştırma bölgesinde ne yazık ki çiftçileri tarımsal konularda bilgilendirmek için yapılan toplantı (kurs, panel vb.) sayısı oldukça azdır. Toplantı sayısının az olmasının yanında çiftçilere duyurulması da yazılı olarak etkili bir şekilde yapılamamaktadır. Toplantıların etkili bir şekilde duyurulmasıyla çiftçilerin toplantılara katılım düzeyinde artış sağlanabilir.

Çizelge 7.17. Toplantıyı Düzenleyen Kuruluşlar ve Bu Toplantılara katılan Ortakların Dağılımı

Kuruluşlar	Toplantıya Katılan Denek	
	Sayı	Oran (%)
Trakyabirlik	14	18.7
Tarım İlçe Müdürlüğü	13	17.3
Önder Çiftçi	31	41.3
Ziraat Odası	6	8.0
Trakyabirlik, Tarım İlçe Müdürlüğü	4	5.3
Tarım İlçe Müdürlüğü, Önder Çiftçi	2	2.7
Trakyabirlik, Tarım İlçe Müdürlüğü Önder Çiftçi	5	6.7
Toplam	75	100.0

Çizelge 7.17'ye göre araştırma kapsamındaki üreticilerin %41.3' ü toplantının Önder Çiftçi, %18.7'si Trakyabirlik, %2.7'si Önder Çiftçi, Tarım İlçe Müdürlüğü tarafından düzenlendiğini belirtmişlerdir.

Trakyabirliğin ayçiçeği üretimiyle ilgili toplantılar (panel, kurs vb.) düzenlemesi hem çiftçiler hem de ülkemiz açısından yararlı olacaktır. Ayçiçeği bitkisel yağ kaynağı olarak Türkiye'nin en önemli yağ bitkisidir. Türkiye'nin bitkisel yağ açığı bilinen bir gerçektir. Bu açığın kapatılması için ayçiçeği üretimini hızla arttırmak gerekmektedir. Ürün verimliliğini arttırmak için girdi kullanımını arttırmak ve bu girdileri tekniğe uygun kullanmak gerekmektedir (İnan,1992). Bu konuda Trakyabirliğe büyük görev düşmektedir. Ortaklarını yeterli seviyede ve tekniğe uygun olarak girdi kullanmaları konusunda toplantılar (panel, kurs vb.) düzenleyerek aydınlatabilir.

7.2.2. Bilgi kaynakları

7.2.2.1. Başvurulan kurum ve kuruluşlar

Kırsal topluluklarda bireyin içinde yaşadığı sosyal sistemin dışına açılmalardan biri de kente yaptıkları seyahatlerde yayım elemanları ile yayım servislerinde görüşmeleridir. Bu yolla tarımın çeşitli konularına ilişkin bilgi birikimini arttırabilen birey çevresindeki diğer üreticilere sunabilecek bazı bilgileri edinebilmekte ve içinde yaşadığı toplulukta nüfuzunu arttırabilmektedir (Tathdil,1984)

Trakyabirlik ortaklarının öğrenmiş oldukları bilgileri kendi işletmelerinde uygulama eğilimine sahip kişiler olması beklenmektedir. Aynı zamanda öğrendiği bilgileri çevresindeki çiftçilere öğretmeside beklenen özelliklerdendir. Bu amaçla çiftçilerin yayım elemanları ile ilişki kurmaları ve yapmış oldukları ziyaretlerin sıklığı önem taşımaktadır. Bu nedenle ortakların kurum ve kuruluşlardaki yayım elemanlarını ziyaret etme sıklıklarını ortaya koymak amacıyla "il ve ilçeye gittiğinizde tarımsal sorunlarınızla ilgili olarak hangi kurum veya kuruluşlardaki yayım elemanlarını ziyaret ediyorsunuz? sorusu yöneltilmiştir. Alınan cevaplara göre çizelge 7.18 düzenlenmiştir.

Çizelge 7.18.Araştırma Kapsamındaki Ortakların Tarımsal Bilgi

Almak İçin Gittikleri Kuruluşlar

Kuruluşlar	Her Zaman		Bazen		Hiç	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Tarım İlçe Müd.	59	33.7	56	32.0	60	34.3
Ziraat Odası	33	18.9	40	22.8	102	58.3
Trakyabirlik	18	10.3	26	14.9	131	74.8
Önder Çiftçi	10	5.7	7	4.0	158	90.3

(*) Çiftçi sayıları ve oranlar her bir faktörün kaç çiftçi tarafından dile getirildiğini ifade etmektedir. Bazı çiftçiler birden fazla cevap verdiği için ortak sayısı 175'den, oranların toplamıda 100'den fazladır. Buna göre her bir faktör tek başına dikkate alınmalıdır.

Çizelge 7.18' e göre araştırma kapsamındaki üreticilerin % 10.3' ü Trakyabirliğe bilgi almak için her zaman gittiklerini, %14.9'u bazen bilgi almak için gittiklerini, % 74.8'i ise bilgi almaya hiç gitmediğini belirtmişlerdir.

Bu veriler bize ortakların % 74.8 oranında büyük bir kısmının Trakyabirliğe tarım konusunda bilgi almaya gitmediğini göstermektedir. Gitmeme nedeni olarakta bilgi verecek birilerini bulamadıklarını ifade etmektedirler. Trakyabirliğin kendilerini bilgilendirmek için ziraat mühendisi çalışmalarını istemektedirler.

7.2.2.2. Yayım hizmetleri

Ülkemizde çiftçilere yeni tarım tekniklerinin tanıtım ve uygulaması için teknik hizmetleri sağlama, eğitim çalışmalarını yürütme ve burdaki sorunları ilgili kuruluşlara iletmede yayım elemanlarının çalışmalar düzenlemelerine ve çiftçiler ile sıkı ilişkiler kurmasına bağlı olmaktadır.

Ortakları tarımsal konularda hangi kuruluşların bilgilendirdiğini öğrenmek için ortaklara “bilgi vermek için köyünüze hangi kuruluşların elemanları geldi ?” sorusu sorulmuştur. Alınan yanıtlara göre çizelge 7.19 düzenlenmiştir.

Çizelge 7.19. Araştırma Bölgesindeki Ortaklara Tarımsal Konularda Bilgi Vermek İçin Köye Gelen Kamu Kuruluşu Elemanları *

Köye Gelen Kuruluş Elemanlar	Sayı	Oran (%)
Tarım İlçe Müdürlüğü	109	62.3
Ziraat Odası	37	21.1
Trakyabirlik	8	4.6
Önder Çiftçi	20	11.4
Hiçbiri	35	20.0

(* Çiftçi sayıları ve oranlar her bir faktörün kaç çiftçi tarafından dile getirildiğini ifade etmektedir. Bazı çiftçiler birden fazla cevap verdiği için ortak sayısı 175'den, oranların toplamıda 100'den fazladır. Buna göre her bir faktör tek başına dikkate alınmalıdır.

Çizelge 7.19'a göre araştırma kapsamındaki üreticileri bilgilendirmek için Tarım İlçe Müdürlüğünden gelen elemanların oranı % 62.3'tür. Trakyabirlikten giden elemanların oranı

ise % 4.6'dır. Ortaklar Trakyabirliğe bilgi almaya gitmedikleri gibi Trakyabirlik elemanlarının da köylere ortakları bilgilendirmek için gittikleri pek söylenemez.

Bu veriler bize Trakyabirliğin ortakları bilgilendirmek için yeterince yayım faaliyetinde bulunamadığını göstermektedir.

7.2.2.3. Ortakların Trakyabirliğe gidiş nedenleri

Ortakların Trakyabirlikle olan ilişkilerinin daha çok hangi konulardan ibaret olduğunu anlamak için "Trakyabirliğe gitme nedenleriniz nelerdir?" şeklinde bir soru yöneltilmiştir. Alınan yanıtlara göre çizelge 7.20 düzenlenmiştir.

Çizelge 7.20. Araştırma Kapsamındaki Ortakların Trakyabirliğe Gidiş Nedenleri

Trakyabirliğe gidiş nedenleri	Sayı	Oran (%)
Ayçiçeği üretimi ile ilgili bilgi almaya	7	4.0
Kredi almak için	13	7.4
Gübre almaya	6	3.4
Kredi-Para almaya	10	5.7
Ayçiçeği satmaya, Para almaya	80	45.8
Para-tohum-gübre-ilaç-yem almaya	5	2.9
Para-tohum-gübre-ilaç almak için	24	13.7
Yönetimde olduğum için	3	1.7
Hiç gitmiyorum	27	15.4
Toplam	175	100.0

Araştırma kapsamındaki üreticilerin % 45.8 gibi büyük bir kısmı Trakyabirliğe ayçiçeği satıp-parasını almaya gittiklerini, % 13.7'si para-tohum-gübre-ilaç almak için gittiklerini, %1.7'si de yönetimde oldukları için gittiklerini belirtmişlerdir. % 15.4'ü ise Trakyabirliğe hiç gitmediklerini belirtmişlerdir. Trakyabirliğin tarımsal yayım faaliyetlerinden biri çiftçileri bilgilendirmektir. Fakat tarımsal sorunlarda bilgi almak için Trakyabirliğe gidenlerin oranı % 4 kadar son derece düşük bir orandır.

Ortakların çoğu (%45.8) Trakyabirliği ayçiçeği ürünlerini sattıkları bir kurum olarak görmektedirler. Ortaklar genelde kooperatif hakkında yeterli bilgiye sahip değildirler. Bu

durum, ortakların kooperatifçilik eğitiminin eksikliğini ortaya koymaktadır. Ortakların çoğu Trakyabirliğin faaliyetlerini yeterli düzeyde bulmamakta ve kooperatifin kendilerine tarımsal faaliyetlerde bilgilendirmediğini belirtmektedirler.

Trakyabirlik ortaklarına gübre, tohum, ilaç gibi girdileri satmaktadır. Fakat ortaklar bu girdileri fiyatların yüksek olmasından ve genellikle Trakyabirliğin bir firmanın tohumunu satılmasından dolayı Trakyabirlikten almak istememektedirler.

7.2.2.4. Ortakların Trakyabirliğe bilgi almak için gitmeme nedenleri

Ortakların Trakyabirliği bilgi almak için neden gitmedikleri sorulmuş ve alınan yanıtlara göre çizelge 7.21 düzenlenmiştir.

Çizelge 7.21. Araştırma Kapsamındaki Ortakların Trakyabirliğe Bilgi Almak İçin Gitmeme Nedenleri

Bilgi Almaya Gitmeme Nedenleri	Sayı	Oran (%)
Yararı Olmadığı İçin	110	67.5
Köyde Trakyabirlik Elemanlarıyla Görüştüğüm İçin	15	9.2
Bilgi Vermediği İçin	18	11.0
Bizimle İlgilenecek Birini Bulamadığımız İçin	20	12.3
Toplam	163	100.0

Araştırma kapsamındaki ortakların %67.5'i yararı olmadığı için, % 12.3'si bizi bilgilendirecek birini bulamadığımız için, %11.1'i bilgi vermediği için gitmediklerini belirtmişlerdir.

Köyde Trakyabirlik elemanlarıyla görüşüp bilgi aldım diyenlerin oranı %9.2 'dir.

Bu verilere göre Trakyabirliğin ortaklarını Ayçiçeği tarımı konusunda bilgilendirecek elemanların bulunmadığı anlaşılmaktadır. Ortaklar kendilerini Ayçiçeği tarımı konusunda bilgilendirecek Ziraat mühendislerinin Trakyabirlikte çalışmasını istemektedirler.

Ayrıca kooperatifler, devlet kuruluşlarında istihdam eden ve bilgi birikiminden tam olarak yararlanılamayan ziraat mühendislerinden de yararlanabilirler (İnan,1984).

7.2.2.5. Ortakların ayçiçeği üretimiyle ilgili teknik bilgi alma kaynakları

Araştırma kapsamındaki üreticilere ayçiçeği üretimiyle ilgili teknik bilgi alma kaynakları sorulmuş ve alınan cevaplara göre çizelge 7.22 düzenlenmiştir.

Çizelge 7.22. Araştırma Kapsamındaki Üreticilerin Ayçiçeği Üretimiyle İlgili Teknik Bilgi Alma Kaynakları

Bilgi Kaynakları	Sayı	Oran (%)
Radyo	16	9.1
Televizyon	38	21.7
Yazılı basın (gazete, dergi gibi)	25	14.3
Diğer çiftçiler	98	56.0
Tarım İlçe Müdürlüğü	73	41.7
Trakyabirlik	40	22.9
Önder Çiftçi	29	16.6
Ziraat Odası	5	2.9

(*)Çiftçi sayıları ve oranlar her bir faktörün kaç çiftçi tarafından dile getirildiğini ifade etmektedir. Bazı çiftçiler birden fazla cevap verdiği için ortak sayısı 175'den, oranların toplamıda 100'den fazladır. Buna göre her bir faktör tek başına dikkate alınmalıdır.

Çizelge 7.22'ye göre deneklerin % 56.0'ı ayçiçeği üretimiyle ilgili bilgiyi diğer çiftçilerden aldıklarını belirtmişlerdir. %41.7'si Tarım İlçe Müdürlüğünden, % 22.9'u Trakyabirlikten ayçiçeği üretimiyle ilgili bilgi aldıklarını belirtmişlerdir.

Belirli bir yeniliğin topluma mal edilmesinde ilk safha uygulayıcıları haberdar etmektir. Bu planlı bir şekilde devlet kurumları veya özel kuruluşların yayım servisleri tarafından yerine getirilir. Radyo, televizyon ve gazete gibi kitle haberleşme araçları bu konuda önemli rol oynar. Plansız şekilde haberdar edilme, arkadaş, komşu ve rastgele çevre tarafından olmaktadır. Tarımsal amaçlı kooperatiflerin, yeniliklerin transferi ve ortakların haberdar edilmesinde önemli bir araç olduğu bugün bütün otoritelerce kabul edilmektedir.

Bu araştırmaya göre Tekirdağ ili Malkara ilçesindeki Trakyabirlik ortaklarının yarısından çoğu plânsız ve rastgele kişiler tarafından bilgilendirilmektedir.

7.3. Kooperatife Katılma

Ortakların kooperatife katılmasını ortaya çıkarabilmek için yönetime katılma, genel kurula katılma ve ana sözleşmeyi okuma gibi unsurlar incelenmiştir.

7.3.1. Yönetime Katılma

Bireyin içinde yaşadığı toplumun diğer bireylerin özgür oylarıyla diğer bir deyişle demokratik seçim yoluyla yönetime gelmesi sevildiğinin ve sayıldığıının göstergesi olması gerekir (Tatlidil,1984). Ortakların bilinç düzeyini yönetime katılmanın etkileyebileceği düşünülerek ortaklara “kooperatifin yönetiminde hiç görev aldınız mı?” ve “görev almak ister misiniz?” soruları yöneltmiştir. Buna göre çizelge 7.23.düzenlenmiştir.

Çizelge 7.23. Araştırma Kapsamındaki Ortakların Kooperatif Yönetimine Katılma Durumu

	Görev Alanlar		Görev Almak İsteyenler	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Yönetime Katılma				
Evet	16	9.1	74	42.3
Hayır	159	90.9	101	57.7
Toplam	175	100	175	100.0

Araştırma kapsamındaki üreticilerin % 90.9'u yönetime katılmadıklarını, % 9.1'i yönetime katıldıklarını belirtmişlerdir. Ortakların büyük bir kısmının yönetimde görev almasının en büyük nedeni yönetime katılacak olan kişileri partilerin belirlemesidir. Partilerin seçtikleri ortaklar seçime katılmaktadır. Oy kullanacak ortakların büyük bir çoğunluğu tuttıkları partiye göre, az bir kısımda kişilere göre oyunu kullanmaktadır.

Özdemir(1996) Yapmış olduğu çalışmada Tarım satış kooperatifleri ortaklarının %62.50 oranında yönetim kurulu seçimleri sırasında politikanın etkili olduğunu belirtmiştir.

Buradan da Tarım Satış Kooperatiflerinde yönetim kurulu seçimleri sırasında politikanın daha etkili olduğu sonucu çıkarılabilir.

Çizelge:7.24a.Araştırma Kapsamındaki Ortakların Eğitim Durumuna Göre Yönetime Katılma Durumu

Eğitim	Yönetime Katılma					
	Evet	%	Hayır	%	Toplam	%
Okuma-Yazma Bilmiyor	-	-	10	5.7	10	5.7
Okur-yazar	-	-	5	2.9	5	2.9
İlkokul	15	8.6	105	60.0	120	68.5
Ortaokul	1	0.6	17	9.7	18	10.3
Lise	-	-	14	8.0	14	8.0
Yüksek Okul	-	-	8	4.6	8	4.6
Toplam	16	9.2	159	90.8	175	100.0

Çizelge 7.24a'da araştırma kapsamındaki ortakların eğitim durumları ve yönetime katılma oranları açıklanmıştır. Çizelgeden de anlaşılacağı gibi tüm ortakların içinde ilkokul mezunu olup yönetime katılan ortakların oranı %8.6'dır. Orta okul mezunlarında yönetime katılanların oran ise %0.6'ya kadar düşmektedir. Okuma-yazma bilmeyen, okur-yazar, lise ve yüksek okul mezunları ise yönetime hiç katılmamışlardır. Yönetime katılan ortakların eğitim düzeyi düşüktür. Yönetime katılan kişileri parti belirlemektedir. Bu kişiler genellikle parti ile sıkı ilişkileri olan ve yüksek gelirli üreticilerdir.

Çizelge: 7.24b. Araştırma Kapsamındaki Ortakların Eğitim Durumuna Göre Yönetime Katılma Durumu

Eğitim		Yönetime Katılma		
		Evet	Hayır	Toplam
Okuma-Yazma Bilmiyor	Sayı	-	10	10
	%	-	100.0	100.0
Okur-Yazar	Sayı	-	5	5
	%	-	100.0	100.0
İlkokul	Sayı	15	105	120
	%	12.5	87.5	100.0
Orta Okul	Sayı	1	17	18
	%	5.6	94.4	100.0
Lise	Sayı	-	14	14
	%	-	100.0	100.0
Yüksek Okul	Sayı	-	8	8
	%	-	100.0	100.0

Çizelge 7.24b'de görüldüğü gibi ilkokul mezunlarının %12.5'i, orta okul mezunlarının ise % 5.6'sı yönetime katılmışlardır.

Çizelge: 7.25.Araştırma Kapsamındaki Ortakların Yaş Durumuna Göre Yönetime Katılma Durumu

Yaş	Yönetime Katılma					
	Evet	%	Hayır	%	Toplam	%
18-35	-	-	54	30.9	54	30.9
36-55	9	5.1	84	48.0	93	53.1
56 +	7	4.0	21	12.0	28	16.0
Toplam	16	9.1	159	90.8	175	100.0

Araştırma kapsamındaki tüm ortaklar içinde yaşları 36-55 arasında olup yönetime katılan ortakların ortakların oranı %5.1'dir. 56 ve daha fazla yaşlarda yönetime katılan ortakların oranı %4'tür. 18-35 yaşları arasında olan ortakların hiç birisi yönetimde görev almamışlardır. Yönetimde 36 ve fazla yaşlardaki ortaklar görev almışlardır.

Çizelge: 7.26.Deneklerin Gelir Durumuna Göre Yönetime Katılma Durumu

Gelir	Yönetime Katılma					
	Evet	%	Hayır	%	Toplam	%
>-100 Milyon	-	-	8	4.6	8	4.6
101-200 Milyon	-	-	22	12.6	22	12.6
201-500 Milyon	5	2.8	49	28.0	54	30.8
501-999 Milyon	8	4.6	52	29.7	60	34.3
1 Milyar +	3	1.7	28	16.0	31	17.7
Toplam	16	9.1	159	90.9	175	100.0

Araştırma kapsamındaki tüm ortaklar içinde 201-500 milyon arasında gelire sahip olan ortakların %2.8'i, 501 milyon-1 milyar arasında gelire sahip olanların %4.6'sı, 1 milyardan fazla gelire sahip olanların %1.7'si yönetimde görev almıştır. 200 milyon ve daha az gelire sahip olan ortakların hiçbiri yönetimde görev almamıştır.

Çizelge: 7.27.Araştırma Kapsamındaki Üreticilerin Eğitim Durumuna Göre Yönetimde Görev Almak İsteyenlerin Dağılımı

Eğitim	Yönetimde Görev Almak İsteyen					
	Evet	%	Hayır	%	Toplam	%
Okuma-yazma Bilmeyen	-	-	10	5.7	10	5.7
Okur-yazar	2	1.1	3	1.7	5	2.8
İlkokul	47	26.9	73	41.7	120	68.6
Ortaokul	11	6.3	7	4.0	18	10.3
Lise	10	5.7	4	2.3	14	8.0
Yüksek Okul	4	2.3	4	2.3	8	4.6
Toplam	74	42.3	101	57.7	175	100.0

Araştırma kapsamındaki tüm ortaklar içinde yönetimde görev almak isteyen okur-yazarların oranı %1.1, İlkokul mezunlarının oranı %26.9, ortaokul mezunlarının oranı %6.3, lise mezunlarının oranı %5.7 ve yüksek okul mezunlarının oranı %2.3'tür. Genelde ilkokul mezunları yönetimde daha fazla görev almak istemektedirler.

7.3.2. Genel kurula katılma

Kooperatif ortaklarının kooperatife ilgi yoğunluğunu ve ilişki düzeyini yansıtan bir ölçü de genel kurula katılma sıklığıdır. Kooperatife duyulan güvenle yakın ilişkisi bulunan genel kurula katılma durumu çizelge 7.28. gösterilmiştir.

Çizelge 7.28. Araştırma Kapsamındaki Ortakların Kooperatifin Yıllık genel Kurullarına Katılma Durumu

Katılma Sıklığı	Sayı	Oran (%)
Hepsine	15	8.6
Çoğuna	29	16.5
Yarisına	4	2.3
Çok Azına	39	22.3
Hiçbirisine	88	50.3
Toplam	175	100.0

Araştırma kapsamındaki ortakların yarıdan fazlası % 50.3'ü genel kurulların hiç birisine katılmadıklarını belirtmişlerdir. % 8.6'sı yıllık genel kurulların hepsine, % 16.5' çoğuna, % 2.3'ü yarisına, % 22.3'ü çok azına katıldıklarını belirtmişlerdir. Böylece kooperatif ortaklarının % 49.7'si genel kurul toplantılarına katıldıklarını belirtmişlerdir. Ortaklar genel kurulda fikirlerinin dikkate alınmadığını ve bu nedenle toplantılara katılmanın yararsız olduğunu düşünerek bu toplantılara katılmadıklarını belirtmişlerdir. Ortakların yıllık genel kurula katılma sıklıklarının yanında, genel kurula söz alarak görüşlerini açıklamalarının da önemli olacağı düşünüülerek çizelge 7.29 düzenlenmiştir.

Çizelge 7.29. Araştırma Kapsamındaki Ortakların Genel Kurulda Söz Alma ve Görüşünü Açıklama Durumu

	Araştırma Kapsamındaki Genel Kurula Katılan Ortaklar	
	Sayı	Oran (%)
Söz Alma ve Görüşünü Açıklama		
Evet	20	23
Hayır	67	77
Toplam	87	100

Çizelge 7.29'da görüldüğü gibi genel kurul katılanların %77'si kooperatifin yıllık genel kurullarında söz alıp görüşünü açıkladıklarını, % 23'ü ise söz alarak görüşlerini açıklamadıklarını belirtmişlerdir.

Katılım olmadan demokratik bir yapılanmanın anlamsız olacağını vurgulayan çok sayıdaki tartışmacı, kooperatifleşmenin ve demokratikleşmenin ancak yaygın ve yoğun bir katılım ilgisi ile başbaşa gelişebileceğini; katılıma duyulan ilgi ile ekonomik menfaat arasında doğrudan bir ilişki bulunduğunu; üretici ortakların katılımı ile ekonomik çıkarı arasında bir bağlantı kurduğu zaman, katılıma da ilgi duyacaklarını belirtmişlerdir. Ancak tarım satışlarında oluşmuş bulunan "devlet alım ofisi" imajı, katılım düzeyini düşük kılmaktadır. Üretici ortak, ya devletin alacağı kararlardan ve uygulamada üretici ortakları da düşüneceğini varsaymakta ve bu nedenle kendi katılımını gereksiz görmektedir, ya da devlet vesayetinin öylesine yoğun olduğu bir ortamda, kendi katılımının zaten etkisiz olacağından hareket ederek, genel kurullara katılmakla hiçbir şeyi değiştiremeyeceğine peşinen kabullenmektedir. Eğer üretici ortakları, katılımları ile ekonomik çıkarları arasında bir ilişki kurabilirlerse, kendi kooperatiflerindeki ve birliklerindeki süreçlerde aktif bir katılıma ilgi duyacaklardır. Ortaklar, katılım yoluyla çıkarlarını koruma/geliştirme olanagı göremiyorlarsa, o zaman bu katılımı da külfet sayacaklardır (Anonim, 1995).

Tatlıdil (1978) araştırmasında kooperatif üyelerinin %36.36'sının genel kurulların hepsine katıldığını, %23.78'inin ise hiç birisine katılmadığını belirtmiştir. Genel kurula katılan ortaklarında %58.74'ünün kooperatifin yıllık genel kurullarında söz alarak konuşma yapmadıklarını ya da görüşlerini açıklamadıklarını belirtmiştir.

Çizelge: 7.30. Araştırma Kapsamındaki Ortakların Yaş Durumlarına Göre Genel Kurula Katılma Durumları

Yaş	Genel Kurula Katılma											
	Hepsi	%	Çoğu	%	Yarımsı	%	Çok Azmsı	%	Hiç Birisine	%	Toplam	%
18-35	5	2.9	3	1.7	-	-	8	4.6	38	21.7	54	30.9
36-55	8	4.6	16	9.1	3	1.7	23	13.1	43	24.6	93	53.1
56+	2	1.1	10	5.7	1	0.6	8	4.6	7	4.0	28	16.0
Toplam	15	8.6	29	16.5	4	2.3	39	22.3	88	50.3	175	100.0

Araştırma kapsamındaki tüm ortaklar içinde genel kurul toplantılarının hepsine katılan ortakların %2.9'u 18-35 yaşları arasındadır. 36-55 yaşları arasında genel kurul toplantılarının hepsine katılan ortakların oranı %4.6, 56 ve daha fazla yaşlardaki ortakların genel kurul toplantılarına katılma oranı ise %1.1'dir.

Tüm ortaklar içinde genel kurul toplantılarına katılan ortakların %9.2'si 18-35 yaşları arasında, %28.5'i 36-55 yaşları arasında ve %12'si 56 ve daha fazla yaşlardadır. Genelde genel kurul toplantılarına katılan ortaklar 36-55 yaşları arasındadır.

Çizelge: 7.31. Araştırma Kapsamındaki Ortakların Eğitimine Göre Genel Kurulda Görüşünü Açıklama Durumu

Eğitim	Genel Kurulda Görüşünü Açıklama					
	Evet	%	Hayır	%	Toplam	%
Okur-yazar	-	-	10	5.7	10	5.7
Okuma-yazma Bilmeyen	-	-	5	2.9	5	2.9
İlkokul	17	9.7	103	58.8	120	68.5
Ortaokul	3	1.7	15	8.6	18	10.3
Lise	-	-	14	8.0	14	8.0
Yüksek Okul	-	-	8	4.6	8	4.6
Toplam	20	11.4	155	88.6	175	100

Araştırma kapsamındaki tüm ortaklar içinde genel kurula katılıp görüşünü açıklayan ortakların %9.7'si ilkokul mezunu, %1.7'si ise orta okul mezunudur.

7.3.3. Ana Sözleşmeyi Okuma

Ortakların kooperatife ilgilerini belirleyen unsurlardan biri de, ortakların kooperatifin ana sözleşmesini okuyup okumadıkları konusudur. Bunu saptamak amacıyla deneklere kooperatif ana sözleşmesini okuyup okumadıkları sorulmuştur. Okuma-yazma bilmeyen ortaklara da başkasına okutup dinleme biçiminde soru yöneltilmiştir.

Çizelge 7.32.Araştırma Kapsamındaki Ortakların Trakyabirliğin
Ana Sözleşmesini Okuma Durumu

Okuma Durumu	Sayı	Oran (%)
Evet	23	13.1
Hayır	152	86.9
Toplam	175	100.0

Çizelge 7.32'ye göre araştırma kapsamındaki üreticilerin %86.9'u Trakyabirliğin ana sözleşmesini okumadıklarını, %13.1'i okuduklarını belirtmişlerdir. Okuyanlar genelde Trakyabirliğin yönetiminde görev alan ortaklardır. Denekler Trakyabirlik ana sözleşmesinin köylere gönderilmediği için okumadıklarını belirtmektedirler. Ana sözleşmenin köy kahvesine gönderilirse okuyabileceklerini belirtmişlerdir.

Tatlıldil,(1978) araştırmasında deneklerin önemli bir bölümünün %73.43'ünün kooperatifin ana sözleşmesini okuduklarını, %26.57'si kooperatifin ana sözleşmesini okumadıklarını belirtmişlerdir.

7.4. Haberleşme Davranışları

Haberleşme, kişi yada gruplar arasında, simgeler ve diğer anlatım biçimleri aracılığıyla yapılan bir anlatım alışverişidir(Taluğ ve Tatlıldil,1993).Kırsal alanda bireylerin toplum içinde gerçekleşen olaylardan,gelişmelerden, yeniliklerden yararlanmaları kente oranla daha sınırlıdır(Geray,1983).

Kırsal yerleşim birimlerinde yaşayanlar dış dünya ile,

- Kitle haberleşme araçlarıyla,

- Köy dışına yaptıkları seyahatlerle ve

- Köye gelen kimselerle olmak üzere üç yolla ilişki kurabilirler (Tatlıldil, 1978,s:116)

Çiftçilerin kendi çevrelerinin dışı ile olan ilişkilerinin birer göstergesi olan bu karakterler, araştırmada "haberleşme davranışları" başlığı altında incelenmiştir. Haberleşme davranışları olarak bu araştırmada Malkara'ya gidiş sıklığı, Tekirdağ'a gidiş sıklığı, radyodan yararlanma, Televizyondan yararlanma,Gazeteden yararlanma, Dergiden

yararlanma ve Kooperatiflerin yayınladığı bazı yayınlardan yararlanma olarak ele alınmıştır.

7.4.1. Malkara'ya gidiş sıklığı

Araştırmada ortakların yakın çevreyle olan ilişkilerini saptamak için Malkara ilçesine gidiş sıklıkları sorulmuştur.

Çizelge 7.33. Araştırma Kapsamındaki Ortakların Malkara'ya Gidiş Sıklığı

Malkara'ya Gidiş Sıklığı	Sayı	Oran (%)
Hergün	25	14.3
Haftada İki Defa	66	37.7
Haftada Bir	59	33.7
Ayda 1-2 Defa	21	12.0
Yılda 1-2 Defa	4	2.3
Toplam	175	100.0

Çizelge 7.33'de görüldüğü gibi araştırma kapsamındaki ortakların % 37.7'si Malkara'ya haftada iki defa gitmektedir. Bunu % 33.7 ile haftada hergün gidenler izlemektedir. Bu ortaklar genelde ilçede kurulan pazardan haftalık yiyecek ihtiyaçlarını karşılamak için haftada bir defa ilçeye gittiklerini belirtmişlerdir. Yılda 1-2 defa Malkara'ya giden ortakların oranı ise % 2.3'tür.

Çizelge:7.34.Araştırma Kapsamındaki Ortakların Yaş Durumuna
Göre Malkara'ya Gidiş Durumu

Malkara'ya Gidiş Sıklığı	Yaş							
	18-35	%	36-55	%	56+	%	Toplam	%
Hergün	6	3.4	17	9.7	2	1.2	25	14.3
Haftada İki Defa	26	14.9	30	17.1	10	5.7	66	37.7
Haftada Bir	14	8.0	36	20.6	9	5.1	59	33.7
Ayda 1-2 Defa	5	2.9	10	5.7	6	3.4	21	12.0
Yılda 1-2 Defa	3	1.7	-	-	1	0.6	4	2.3
Toplam	54	30.9	93	53.1	28	16.0	175	100.0

Araştırma kapsamındaki tüm ortaklar içinde yaşları 18-35 arasında olanların %3.4'ü hergün, %14.9'u haftada iki defa, %8'i haftada bir, %2.9'u ayda bir iki defa, %1.7'si ise yılda 1-2 defa Malkara'ya gitmektedirler.36-55 yaşları arasında olanların %9.7'si hergün, %17.1'i haftada iki defa, %20.6'sı haftada bir, %5.7'si ayda bir iki defa Malkara'ya gitmektedirler.36-55 yaşları arasında yılda bir iki defa Malkaraya gidene rastlanmamıştır. 56 ve daha fazla yaşlardaki ortakların %1.2'si hergün, %5.7'si haftada iki defa, %5.1'i haftada bir, %3.4'ü ayda bir iki defa, %0.6'sı ise Yılda bir iki defa Malkara'ya gitmektedirler.

7.4.2. Tekirdağ'a gidiş sıklığı

Ortakların uzak çevre ile ilişkilerinin ortaya konulmasında Tekirdağ'a gidiş sıklıkları ölçüt olarak alınmış, verilere göre çizelge 7.35 düzenlenmiştir.

Çizelge 7.35. Araştırma Kapsamındaki Ortakların Tekirdağ'a Gidiş Sıklığı

Tekirdağ'a Gidiş Sıklığı	Sayı	Oran (%)
Hergün	3	1.7
Haftada iki defa	6	3.4
Haftada bir defa	14	8.0
Ayda 1-2 defa	102	58.3
Yılda 1-2 defa	50	28.6
Toplam	175	100

Çizelge 7.35'de görüldüğü gibi araştırma kapsamındaki Trakyabirlik ortaklarının % 58.3'ü Tekirdağ'a ayda 1-2 defa gitmekte, % 28.6'sı yılda 1-2 defa gitmektedir. Haftada bir defa gidenlerin oranı % 8, haftada iki defa gidenlerin oranı % 3.4'tür. Tekirdağ'a hergün gidenlerin oranı ise en azdır (% 1.7).

Ortaklar il ve ilçe merkezine bu kadar sık gitme nedenlerini köylerin il ve ilçe merkezlerine çok yakın olduğundan, ulaşım sorunlarının olmaması ve zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak için olduğunu belirtmişlerdir.

Çizelge:7.36 Araştırma Kapsamındaki Ortakların Yaşlarına Göre Tekirdağ'a Gidiş Sıklıkları

Tekirdağ'a Gidiş Sıklığı	Yaş						Toplam	%
	18-35	%	36-55	%	56+	%		
Hergün	1	0.6	2	1.1	-	-	3	1.7
Haftada İki Defa	2	1.1	4	2.3	-	-	6	3.4
Haftada Bir	3	1.7	8	4.6	3	1.7	14	8.0
Ayda 1-2 Defa	34	19.5	55	31.4	13	7.4	102	58.3
Yılda 1-2 Defa	14	8.0	24	13.7	12	6.9	50	28.6
Toplam	54	30.9	93	53.1	28	16.0	175	100.0

Araştırma kapsamındaki tüm ortaklar içinde yaşları 18-35 arasında olanların %0.6'sı hergün, %1.1'i haftada iki defa, %1.7'si haftada bir, %19.5'i ayda bir iki defa, %8'i ise yılda 1-2 defa Tekirdağ'a gitmektedirler. 36-55 yaşları arasında olanların %1.1'i hergün, %2.3'ü haftada iki defa, %4.6'sı haftada bir, %31.4'ü ayda bir iki defa, %13.7'si yılda bir iki defa Tekirdağ'a gitmektedirler. 56 ve daha fazla yaşlardaki ortakların %1.7'si haftada bir, %7.4'ü ayda bir iki defa, %6.9'u ise yılda bir iki defa Tekirdağ'a gitmektedirler.

7.4.3. Radyo ve Televizyondan Yararlanma Durumu

Çağımız teknolojik gelişmelerin yoğun şekilde kendini gösterdiği, bilgi ve teknoloji çağıdır. Teknolojik gelişmelerin en önemli göstergelerinden biride iletişim ve elektronik alanlarında sağlanan hızlı ilerlemedir. Özellikle televizyon, bu hızlı gelişimden oldukça büyük bir pay almakta ve kitleler arası haberleşmede önemli görevler üstlenmektedir.

Türkiye'de tarıma yönelik tevizyon programlarının köklü bir geçmişi vardır. Televzyonun yayına başladığı tarihten günümüze kadar değişik isimler altında, yayın saatleri ve süreleri birbirinden farklı birçok tarım programı yapılmıştır. Köy ve köyden kente adı ile başlayan ilk tarım programı zaman içinde Köy Meydanı, Köy Kahvesi, Anadolu'ya, Köyden Kente, Sabahın Getirdikleri, Bizim Eller, Tarım Takvimi, Köyümüz Kasabamız, Köyümüzden Mektup Var, Gündoğarken ve Bu Toprağın Sesi adlarını almıştır (Altınbıçak ve Demiryürek, 1994)

Radyo ve televizyonun tarımsal yayım faaliyetlerinde potansiyeli yüksek bir medya olduğu, özellikle radyonun köye mesaj gönderme yönünden işlevinin büyük olduğu idrak edilmiştir (Yılmaz, 1993).

Radyodan yayınlanan günaydın pragramında tarımdan hayvancılığa, sağlıktan trafiğe kadar pek çok konu işlenmektedir. Programda köylerimizdeki örnek çalışmalar, kalkınma faaliyetleri ve başarılı hizmet veren kooperatiflerin tanımı yapılmaktadır. Köye ve köylüye hizmet götüren kuruluşlarla onların çalışmaları, tarım, orman ve hayvancılık alanlarındaki teknolojik gelişmeler de programın başlıca konuları arasında. Bunun yanında, dinleyicilerin telefon ve mektuplarla ilettikleri çeşitli konulardaki sorular, programın içinde uzman kişiler tarafından cevaplandırılmaktadır (Oktay, 1993).

Kitle haberleşme araçları arasında televizyon ses ve görüntüyü birleştirerek doğrudan izleyici kitlesine iletmektedir. Televizyonun en önemli avantajı görüntülü olmasıdır. Çünkü

televizyonda yayınlanan tarımsal programları izleyenler bilgiyi duyabildiği gibi aynı zamanda görebilmektedirler. Bu olanakta açıklanan yada tanıtılan tarımsal konuların akılda kalmasını sağlamaktadır.

Televizyon programları gerek konu arama ve hazırlama radyoya kıyasla daha pahalıya malolmaktadır. Televizyon yayım çalışmalarında taşıdığı potansiyel yönünden büyük katkı sağlayabilir (Doğanca, 1993)

Çizelge 7.37. Araştırma Kapsamındaki Ortakların Trakyabirlik veya Diğer

Kooperatiflerle İlgili Programları Radyo veya Televizyondan İzleme Durumu

İzleme Sıklığı	Sayı	Oran (%)
Sürekli	14	8.0
Arasına	65	37.1
Hiç izlemem	96	54.9
Toplam	175	100.0

Çizelge 7.37’de görüldüğü gibi araştırma kapsamındaki üreticilerin %54.9’u radyo veya televizyonda kooperatiflerle ilgili programları hiç izlemediklerini, % 37.1’i arasıra izlediklerini, % 8’i ise sürekli izlediklerini belirtmişlerdir. Radyo veya Televizyonda Trakyabirlik veya diğer kooperatiflerle ilgili programlar yok denilecek kadar azdır. Radyo ve Televizyonda kooperatiflerle ilgili programların yayınlanması üreticilerin kooperatifçilik bilincinin gelişmesine ve kooperatifleri benimsemelerine yardımcı olacaktır. Üreticilerin kooperatifçiliği benimsemeleri ülke genelinde kooperatifçiliğin gelişmesini sağlayacaktır.

Güven (1994) Araştırmasında deneklerin %47.27’sinin hergün radyo dinlediklerini, %16.36’sının zaman buldukça dinlediklerini, %16.36’sının hiç radyo dinlemediklerini bulmuştur.

Tatlıdil (1978) Araştırmasında deneklerin %91.93’ünün hergün radyo dinlediklerini, %8.07’sinin birkaç günde bir radyo dinlediklerini belirtmiştir.

7.4.4. Gazeteden yararlanma

Gazete kırsal alanda yaşayan bireylerin dış dünya ile ilişki kurmalarında, radyo ve televizyon kadar olmasa da önemli bir iletişim aracı olarak kabul edilmektedir.

Bu araştırmada ortaklara günlük gazetelerde Trakyabirlik veya diğer kooperatiflerle ilgili haber, makale gibi yazıları okuma durumu sorulmuştur. Ortakların % 5.7'si okuma-yazma bilmediğini belirtmiştir. Bu nedenle okuma-yazma bilmeyen ortaklara bu soru günlük gazetelerde Trakyabirlik veya diğer Kooperatiflerle ilgili yazıları başkasına okutup dinliyormusunuz şeklinde sorulmuştur.

Çizelge 7.38. Araştırma Kapsamındaki Ortakların Günlük Gazetelerde Trakyabirlik veya Diğer Kooperatiflerle İlgili Haber, Makale Gibi Yazıları Okuma Durumu

Okuma Sıklığı	Sayı	Oran (%)
Sürekli	4	2.3
Arasıra	74	42.3
Hiç Okumam	97	55.4
Toplam	175	100.0

Araştırma kapsamındaki üreticilerin büyük bir çoğunluğu hergün gazete okumalarına rağmen Trakyabirlik veya diğer kooperatiflerle ilgili yazılara genelde rastlayamadıklarını belirtmişlerdir. Trakyabirlik veya diğer kooperatiflerle ilgili yazıların yerel gazetelerde arasıra yayımlandığını belirtmişlerdir.

Çizelge 7.38'de görüldüğü gibi ortakların % 55.4'ü Trakyabirlik veya diğer kooperatiflerle ilgili haber, makale gibi yazıları okumadıklarını, % 42.3'ü arasıra okuduklarını, %2.3'ü sürekli okuduklarını belirtmişlerdir.

7.4.5. Kooperatiflerin yayınladığı bazı yayınlardan yararlanma durumu

Kooperatifler aylık olarak bazı dergiler yayınlamaktadırlar. Köy-koop. "Taban Dergisi", Tarım Kredi Kooperatifleri "Kooperatif Dünyası", Trakyabirlik 1984 yılına kadar "Trakyabirlik" adı altında bir dergi yayınlamıştır. Bu yayınların ortakların bilinç düzeylerini

etkileyeceği düşünülerek okuyup-okumadıkları sorulmuş ve alınan cevaplara göre çizelge 7.39. düzenlenmiştir.

Çizelge 7.39. Araştırma Kapsamındaki Ortakların Trakyabirliğin ve Diğer Kooperatiflerin Yayınladığı Bazı Yayınları Okuma Durumu

Okuma Sıklığı	Trakyabirliğin		Diğer Kooperatiflerin	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Sürekli	6	3.4	2	1.1
Arasıra	56	32.0	53	30.3
Hiç Okumam	113	64.6	120	68.6
Toplam	175	100	175	100.0

Çizelge 7.39'a göre araştırma kapsamındaki üreticilerin % 64.6'sı Trakyabirliğin yayınlarını hiç okumadıklarını, % 32'si arasıra okuduklarını, % 3.4'ü sürekli okuduklarını belirtmişlerdir.

Diğer kooperatiflerin yayınlarını ise ortakların % 68.6'sı hiç okumadıklarını, % 30.3' ü arasıra okuduklarını, % 1.1'i ise sürekli okuduklarını belirtmişlerdir.

Bu araştırmaya göre ortakların büyük bir çoğunluğu Trakyabirlik veya Diğer kooperatiflerin yayınlarını okumamaktadırlar.

Trakyabirliğin yayınlarını sürekli ve arasıra okuyanlar Trakyabirliğin 1984 yılına kadar "Trakyabirlik Dergisi" adı altında bir dergi yayınladığını ve bu derginin aylık olarak evlerine gönderildiğini belirtmişlerdir. Trakyabirlik Dergisi evlere gönderilmesine rağmen ortakların çoğu (%64.6) dergiyi hiç açıp okumadıklarını söylemişlerdir. Dergi ücretleri de yıllık olarak ayçiçeği ürününe ödenen paradan kesildiği için de şikayetçidirler. Derginin basılmasının devamını fakat köy kahvelerine bir kaç derginin gönderilmesini istemektedirler. Böylece maddi bakımdan zarar etmeyeceklerini ve dergilerin daha fazla okunacağını belirtmişlerdir.

7.5. Trakyabirlik ve Yayım Faaliyetleri

7.5.1. Trakyabirliğin ortaklarına hizmetleri

Trakyabirlik ortak ve üreticilerin üretmiş olduğu ayçiçeği ürününü değerlendirmek amacıyla ürün mübayaası faaliyetlerinde bulunması yanında, ortakların ekonomik ve mali durumlarını düzeltmek ve ayçiçeği üretiminin artırılmasını teşvik etmek amacıyla, ortakların ihtiyaç duyduğu çeşitli tarımsal girdi ve gereçleri temin ederek ortak ve üreticilerin istifadesine sunmaktadır. Ortakların Trakyabirliğin sunduğu bu hizmetlerden ne oranda yararlandığını tesbit etmek amacıyla Trakyabirlik size hangi konularda yardımcı oluyor sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya alınan yanıtlara göre çizelge 7.40 düzenlenmiştir.

Çizelge 7.40. Trakyabirliğin Yardımcı Olduğu Konular (*)

Yardımcı Olduğu Konular	Sayı	Oran (%)
Tohum Sağlama	116	66.3
Gübre Sağlama	130	74.3
İlaç Sağlama	69	39.4
Kredi Sağlama	68	38.8
Toprak Tahlili	26	14.8
Tarımsal Bilgi Alıyorum	4	2.3
Tohum Ekimi	5	2.9
Gübreleme	10	5.7
İlaçlama	3	1.7
Yem Sağlama	75	42.9
Araç-Gereç Temini	8	4.6
Hiçbiri	17	9.7

(*)Çiftçi sayıları ve oranlar her bir faktörün kaç çiftçi tarafından dile getirildiğini ifade etmektedir. Bazı çiftçiler birden fazla cevap verdiği için ortak sayısı 175'den, oranların toplamı da 100'den fazladır. Buna göre her bir faktör tek başına dikkate alınmalıdır.

Çizelge 7.40'a göre araştırma kapsamındaki ortakların % 74.3'ü Trakyabirlikten gübre aldıklarını, % 42.9'u yem aldıklarını, %39.4'ü ilaç aldıklarını, %66.3'ü tohum aldıklarını belirtmiştir. Bu oranın bu kadar az olmasının sebebi ortaklara sorulduğunda ortaklar, Trakyabirliğin kaliteli tohum getirmediğini, sadece bir firmanın tohumunu sattığını ve fiyatlarında yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Ortaklar Trakyabirlikten kaliteli, ucuz ve diğer firmalarında tohumlarını satmalarını istemektedirler. Aslında piyasada satılan tüm hibrit ayçiçeği tohumları çeşitli özellikler açısından birbirlerine üstünlük sağlamaktadır. Ortaklar, hibrit tohumların genetik yapıları ve genel özellikleri açısından bilgilendirilmedikleri sürece ayçiçeği üreticilerinin tohumluk arayışları uzun yıllar sürecektir. Bu konuda özellikle Trakyabirlik tarafından yayım faaliyetlerinin yapılması gerekmektedir. Etkili bir yayım faaliyeti ile üreticiler hibrit tohumların genel özelliklerini yakından bilerek beklentileri buna göre olacaktır.

Trakyabirliğin hiç bir konuda yardımcı olmadığını söyleyenlerin oranı ise % 9.7'dir. Tarımsal bilgi aldığını belirtenlerin oranı % 2.3'tür. Buda bize ortakların tarımsal bilgi almak için Trakyabirliğe ne kadar az gittiklerini göstermektedir.

7.5.2. Ortakların Trakyabirlikten beklediği hizmetler

Trakyabirliğin üreticilere götürdüğü hizmetler yanında ortakların Trakyabirlikten beklediği hizmetlerde önemlidir. Bu nedenle ortaklara Trakyabirlikten ne gibi hizmetler beklersiniz sorusu sorulmuş alınan cevaplara göre çizelge 7.41. oluşturulmuştur.

**Çizelge 7.41. Araştırma Kapsamındaki Ortakların
Trakyabirlikten beklediği Hizmetler***

Beklenen Hizmetler	Sayı	Oran (%)
Tohum Sağlama	173	98.9
Gübre Sağlama	153	87.4
İlaç Sağlama	133	76.0
Kredi Sağlama	139	79.4
Toprak Tahlili	127	72.6
Tarımsal Bilgi	129	73.7
Tohum Ekimi	58	33.1
Gübreleme	80	45.7
İlaçlama	77	44.0
Yem Sağlama	123	70.3
Araç-Gereç Temini	90	51.4

(*Çiftçi sayıları ve oranlar her bir faktörün kaç çiftçi tarafından dile getirildiğini ifade etmektedir. Bazı çiftçiler birden fazla cevap verdiği için ortak sayısı 175'den, oranların toplamında 100'den fazladır. Buna göre her bir faktör tek başına dikkate alınmalıdır.

Çizelge 7.41'e göre üreticilerin % 98.9'u Trakyabirliğin kendilerine yüksek verimli ayçiçeği tohumu sağlamasını istemektedirler. Fakat %66.3'ü Trakyabirlikten tohum sağlamaktadır. Bu oranın bu kadar az olmasının sebebi ortaklara sorulduğunda ortaklar, Trakyabirliğin kaliteli tohum getirmedeğini, sadece bir firmanın tohumunu sattığını ve fiyatlarında yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Ortaklar Trakyabirlikten kaliteli, ucuz ve diğer firmalarında tohumlarını satmasını istemektedirler.

Aslında piyasada satılan tüm hibrit ayçiçeği tohumları çeşitli özellikler açısından birbirine üstünlük sağlamaktadır. Ortaklar, hibrit tohumların genetik yapıları ve genel özellikleri açısından bilgilendirilmedikleri sürece ayçiçeği üreticilerinin tohumluk arayışı uzun yıllar sürecektir. Bu konuda özellikle Trakyabirlik tarafından yayım faaliyetlerinin yapılması gereklidir. Etkili bir yayım faaliyeti ile üreticiler hibrit tohumların genel özelliklerini yakından bilerek beklentileri buna göre olacaktır.

Trakyabirlikten tarımsal konularda bilgi vermesini isteyenlerin oranı %73.7'dir. Trakyabirliğin toprak tahlili yapmasını isteyenlerin oranı %72.6'dır. Toprak tahlili yaptıranların

oranı ise % 14.8'dir. Ortaklar toprak tahlili yaptırmama nedeni olarak tahlile gönderecekleri toprağın nasıl alacaklarını bilmediklerini belirtmişlerdir. Trakyabirlik elemanlarından tahlile gönderecekleri toprağın nasıl alınacağını öğretmelerini yada gelip kendilerinin tahlil için toprak almasını istemektedirler.

Trakyabirliğe ait Toprak Tahlil Laboratuvarları kurulduğu ilk yıllarda çiftçi tarafından büyük rağbet görmüştür. Fakat sonraki yıllar özellikle 1990 yılından sonra toprak tahlil laboratuvarlarının faaliyetleri azalmıştır. Bunun nedenlerinden biri çiftçilerin toprak tahlilini bir defalık bir işlem gibi görmeleridir. Bu yüzden tarlaya gidip toprak örneği almak istememektedirler. Ayrıca toprak tahlil laboratuvarlarındaki görevli teknik elemanlarında araziye çıkmamaları ve bu nedenle toprak tahlilinin yararları ile ilgili yayım yapamamaları toprak tahlillerinin sayısını her geçen yıl azaltmıştır (Gaytancıoğlu,1994,s:).

7.5.3. Üreticilerin Trakyabirliğe ortak olma nedenleri

Üreticilere “Trakyabirliğe neden ortak oldunuz?” diye sorulmuş ve alınan yanıtlara göre çizelge 7.42 düzenlenmiştir.

Çizelge.7.42. Deneklerin Trakyabirliğe Ortak Olma Nedenleri

Ortak Olma Nedenleri	Sayı	Oran (%)
Ürün için daha yüksek ve istikrarlı fiyat sağladığı için	130	74.3
Ürünü düzenli olarak teslim ettiğim bir kuruluş olduğu için	150	85.7
Ortak ürünlerinin alımları elverişli koşullarda yapıldığı için	87	49.7
Kredi verdiği için	89	50.8
Ortaklarına teknik bilgi ve yardım sağladığı için	15	8.6
Tarımsal girdileri daha ucuza sağladığım için	59	33.7
Yemeklik yağ ve margarin ihtiyacımı sağlamak için	110	62.8
Fikrim Yok	9	5.1

(*Çiftçi sayıları ve oranlar her bir faktörün kaç çiftçi tarafından dile getirildiğini ifade etmektedir. Bazı çiftçiler birden fazla cevap verdiği için ortak sayısı 175'den, oranların toplamı da 100'den fazladır. Buna göre her bir faktör tek başına dikkate alınmalıdır.

Üreticilere Yağlı Tohumlar' Tarım Satış Kooperatifine (T.S.K.) ortak olma nedenleri sorulduğunda ortakların % 85.7' si "ürünü düzenli olarak teslim ettiğim bir kuruluş olduğu için" ortak olduğunu belirtmiştir. Ürün için daha yüksek ve istikrarlı fiyat sağladığı için ortak olanların oranı % 74.3, Yemelik yağ ve margarin ihtiyacını sağlamak için ortak oldunu belirtenlerin oranı % 62.8'dir. Ortakların % 8.6'sı teknik bilgi ve yardım sağladıklarını belirtmiştir.

Özdemir(1994) Araştırmasında ortakların Yağlı Tohumlar TSK ortak olma nedenlerini, ortakların %91'i ürün için yüksek ve istikrarlı fiyat sağladığı için, %82'si ürünü düzenli olarak teslim ettiğim kuruluş olduğu için, %7'si de ortaklara teknik bilgi ve yardım sağladığı için ortak olduklarını bulmuştur.

Kubaş(1992) Araştırmasında ortakların kooperatife ortak olma nedenlerinde, ortakların %38.33'ünün ürün için yüksek ve istikrarlı fiyat sağladığı için, %23.33'ü kooperatif ve ortakların ürününü elverişli koşullarda satın aldığı için, %16.67'si ortaklara teknik bilgi ve yardım sağladığı için olduğunu bulmuştur.

Diğer araştırma bulgularında gördüğümüz gibi üreticiler kooperatiflere ürün için daha yüksek ve istikrarlı fiyat sağladığı için ve düzenli olarak tesli ettikleri kuruluş olduğu için kooperatiflere ortak olduklarını belirtmişlerdir. Ortaklar kooperatifleri pazarlama konusunda bir güvence kaynağı olarak görmektedirler. Böylece tüccar karşısında güçlü duruma gelmektedirler.

7.5.4. Trakyabirlik ortaklarının ortak oldukları diğer kuruluşlar

İsviçrede de kooperatifler halkın yaşamında yer almışlardır. Hemen hemen her iki aileden biri bölge kooperatiflerine ortaktır (Arman,1994). Trakya birlik ortaklarının da başka hangi kuruluşlara ortak olduklarını belirlemek için ortaklara "hangi kuruluşlara ortakınız?" sorusu sorulmuş alınan yanıtlara göre çizelge 7.43 düzenlenmiştir.

Çizelge 7.43. Araştırma Kapsamındaki Üreticilerin Trakyabirlik Dışında Ortak Oldukları Diğer Kuruluşlar*

Ortak Olunan Kuruluşlar	Sayı	Oran (%)
Önder Çiftçi	2	1.1
Ziraat Odası	30	17.1
Tarım Kredi Kooperatifi	13	7.4
Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	2	1.1
Ziraat Odası-Tarımsal Kalkınma	9	5.2
Önder Çiftçi-Ziraat Odası	10	5.7
Ziraat Odası-Tarım Kredi Koop.	50	28.6
Ziraat Odası-Önder Çiftçi-Tarım Kredi Koop.	9	5.2
Ziraat Odası-Önder Çiftçi-Tarımsal Kalkınma Koop.	4	2.3
Ziraat Odası-Tarımsal Kalkınma Koop., Tarım Kredi Koop.	24	13.7
Önder Çiftçi-Ziraat Odası-Tarımsal Kalkınma Koop., Tarım Kredi Koop.	8	4.6
Hiçbirne	14	8.0
Toplam	175	100.0

(*)Çiftçi sayıları ve oranlar her bir faktörün kaç çiftçi tarafından dile getirildiğini ifade etmektedir. Bazı çiftçiler birden fazla cevap verdiği için ortak sayısı 175'den, oranların toplamında 100'den fazladır. Buna göre her bir faktör tek başına dikkate alınmalıdır.

Anket yapılan Yağlı Tohumlar T.S.K. ortaklarından %17.1'i Ziraat Odasına, % 7.4'ü Tarım Kredi Kooperatifine, %1.1'i Önder Çiftçi Projesine ve yine %1.1'i Tarımsal Kalkınma Kooperatifine ortaktır.

%28.6'sı Ziraat Odası-Tarım Kredi Kooperatifine, % 13.7'si Ziraat Odası-Tarımsal Kalkınma Kooperatifi-Tarım Kredi Kooperatifine ortaktır.

7.6.5. Ortaklara göre tarımsal sorunların çözümünde etkili olan kuruluşlar

Ayçiçeği üreticilerinin tarımsal sorunlarının çözümünde en etkili kuruluşun Trakyabirlik olacağı düşünülerek ortaklara “sizce tarımsal sorunların çözümünde en etkili olan kuruluş hangisidir” diye sorulmuştur alınan yanıtlara göre çizelge 7.44 düzenlenmiştir.

Çizelge 7.44.Araştırma Kapsamındaki Ortaklara Göre Tarımsal Sorunların Çözümünde Etkili Olan Kuruluşlar

Kuruluşlar	Sayı	Oran (%)
Trakyabirlik	10	5.7
Ziraat Odası	21	12.0
Tarım Kredi	22	12.6
Önder Çiftçi	19	10.9
Tarım İlçe Müdürlüğü	28	16.0
Hiçbiri	75	42.8
Toplam	175	100.0

Araştırma kapsamındaki üreticilerin % 42.8’i hiçbiri cevabını vermiştir. %16’sı Tarım İlçe Müdürlüğü, % 12.6’sı Tarım Kredi Kooperatifi, % 10.9’u Önder Çiftçi, % 5.7’si Trakyabirlik olduğunu belirtmiştir.

Bu verilere göre ortaklar Trakyabirliği tarımsal sorunların çözümünde etkili bir kuruluş olarak görmemektedirler. Ortakların büyük bir kısmının (%42.8) çizelge 7.44’de görülen kuruluşlarla ilişkilerinin ne kadar az olduğu görülmektedir. Bu kuruluşlarda çalışan elemanları bir devlet memuru gibi görmekte ve çiftçinin halinden çiftçi anlar anlayışını benimsemektedirler. Bu kuruluşlarda yayımcı ziraat mühendisi çalıştırılması ortakların bu kuruluşlara karşı ilgisizliğini gidermede yardımcı olacaktır. Çünkü çiftçiler kendi dillerinden anlayabilecek tarım konusunda deneyimli kişilerin bu kuruluşlarda çalıştırılmasını istemektedirler.

8. SONUÇ

Trakyabirlik 48 birim kooperatifi ile 13 ilde 131.929 ortağa hizmet vermektedir. Trakyabirlik, kendilerine bağlı kooperatif ortaklarının ürettikleri ayçiçeği ürününü değerlendirmek amacıyla ürün mübayaaya faaliyetlerinin yanında ortakların ihtiyaç duyduğu çeşitli tarımsal girdi ve gereçleri temin ederek ortakların istifadesine sunmaktadır.

Araştırmaya konu olan Malkara kooperatifi gerek ortak sayısı gerekse faaliyet hacmi açısından Trakyabirliğin en büyük kooperatiflerindedir. Araştırmada, Malkara kooperatifi incelenerek Trakyabirlik ortaklarının tarımsal yayım faaliyetlerinden yararlanma düzeyleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Araştırma bölgesinde ortakların büyük bir bölümü (% 53.1) orta yaş grubunu oluşturan 36-55 yaş sınırı arasında bulunmaktadır. Bu da ortakların çiftçilik alanında yeterince tecrübe sahibi olduklarını ve aynı zamanda ortakların büyük bir bölümünün verimlilik çağıdaki çiftçilerden oluştuğunu göstermektedir.

Araştırma bölgesindeki Trakyabirlik ortaklarının genelde eğitim düzeyi düşüktür. Üreticilerin % 68.6 ilkokul mezunu, % 2.8'i okuma-yazmabiliyor ve % 5.7'si okuma-yazma bilmemektedir. Ele alınan ailelerin %22.9'u ilkokul üstü eğitim almalarına karşılık yeni kuşakların %61.7 gibi önemli bir kesimin ilkokul üstü eğitim kurumlarında öğrenimlerini sürdürmeleri sosyal değişimin tanıklığını yapmaktadır. Ortakların eğitime ve eğitim kurumlarına yönelik tutumları olumlu yönde gelişmektedir. Eğitim yönünden genç kuşakların durumu daha iyi olarak değerlendirilebilir. Çünkü son yıllarda kırsal kesimde yaşayan çocukların büyük bir kısmı ya buldukları yada oturma yerlerine yakın bir yerde okula gitme olanağı bulabilmektedirler. Ayrıca değişen koşullar köy toplumunun okula bakış açısını da değiştirerek, okulu çocuklar için vazgeçilmez bir eğitim kurumu olarak görmeye başlayan ana ve babalar çocuklarını bu yönde motive etmeye de başlamıştır (Yıldırak,1990,s:92).

Anket yapılan ortakların işletme genişlikleri içerisinde en büyük grubu % 42.3' lük oranla 101-500 dekar arazisi olan işletmeler oluşturmaktadır. Türkiye'deki tarım işletmelerinin % 67.0'ı 1-49 dekar arasındadır. Bu oranlardanda anlaşıldığı gibi Malkaradaki işletmelerin daha fazla arazi genişliğine sahip olduğu görülmektedir. Bu oranın yüksek olması Malkara köylerindeki arazilerin miras yoluyla parçalanmasından daha az etkilendiğini göstermektedir.

Anket verilerine göre ortakların % 56.0'ı ayçiçeği üretimi için 0-50 dekar arasında arazi ayırmaktadır. 501 dekardan fazla araziye ayçiçeği eken ortağa rastlanmamıştır. Bunun nedeni ise münabeveli ekim yapılmasıdır.

Ayçiçeği bitkisinin üretimini arttırmak için yapılacak çok şey vardır. Bunlar kaliteli üretim girdilerini kullanmak, girdi kullanımını yaygınlaştırmak; üretim verimliliğini arttırmak ve üretimde karlılığı sağlamak şeklinde özetlenebilir (İnan, 1986).

Anket yapılan ortakların % 34.3'ü geliri 501 milyon ile 1 milyar arasındadır. Ortakların % 38.3'ünün yıllık ayçiçeği geliri 201-500 milyon arasındadır. Üreticilere ne kadar tohum kullanmaları gerektiği ve ilaçlamayı ne zaman ne zaman yapmaları, ne tür ilaçları kullanmaları gerektiği konusunda bilgi verilirse gelirlerinde de artış sağlanabilir.

Ortakların % 53.1'i son 5 yılda aynı veya nakdi kredi aldığını belirtmiştir. Kredi alanların % 43.0'ı T.C. Ziraat Bankasından, % 25.8'i Trakyabilikten aldığını belirtmiştir. Ortakların kredi almak için en çok ziraat Bankasını tercih etme nedeni ise bankanın düşük faizli kredi vermesidir. Ortakların büyük bir kısmı (%46.2) aldıkları krediyi girdi temininde kullanmaktadırlar. Kredinin en az kullanıldığı durum ise borç ödemek içindir (%5.4). Kredi kullanan ortaklara göre kredi gerek tarımsal üretimde gerekse günlük yaşamda bir güvence kaynağıdır. 501-999 milyon arasında gelire sahip olan ortakların (%40.9) daha fazla kredi kullanmaktadırlar. En az kredi kullananlar ise 100 milyon ve daha az gelire sahip olanlardır(%1.0).

Anket yapılan ortakların çoğunun traktörü vardır. Eksik olan aletler-makinalar ise Pnomatik mibzer ve biçerdöverdir (%28.0). Bunlar ortakların çoğunda bulunmamasına rağmen üreticiler bu makinaları kiralayarak ayçiçeği ekim ve hasadını yaptırmaktadırlar.

Trakyabilik ortaklarının büyük bir çoğunluğu % 67.7'si işletmede defter tutmamaktadır. İşletmede kayıt tutanlar ise gelir-gider, dekartan alınan verim ve hayvan başına sağılan süt gibi bazı kayıtları tuttuklarını belirtmişlerdir. Çiftçilerin düzenli olarak kayıt tutmaları tarım istatistiklerinin tutularak güvenilir sonuçlar elde edilmesi sağlayabilirler. Bunun için üreticilere nasıl defter tutmaları gerektiği seminerlerle anlatılarak defter tutmaları sağlanabilir.

Anket yapılan ortakların % 57.1'i tarım konusunda toplantıya (panel, kurs vb.) katılmadıklarını belirtmişlerdir. Toplantıya katılan ortakların büyük bir kısmı ise Trakya Bölgesinde faaliyet gösteren Önder çiftçi Projesine üye olan üreticilerdir. Toplantıya katılmama nedeni olarak ortakların % 82'si haberlerinin olmadığını belirtmiştir. Ülkemizde ne yazık ki çiftçileri tarımsal konularda bilgilendirmek için yapılan toplantı (kurs,panel vb.) sayısı oldukça azdır. Toplantı sayısının az olmasının yanında çiftçilere toplantı (panel, kurs vb.) olduğunun duyurulması etkili bir şekilde yapılamamaktadır. Toplantıların etkili bir şekilde duyurulmasıyla çiftçilerin toplantılara katılım düzeyinde artış sağlanabilir. Üreticilerin adreslerine toplantının

saati,yerini, konusunu bildiren davetiye gönderilerek ortakların toplantılara daha fazla katılımı sağlanabilir.

Tarım konusunda toplantı (panel, kurs vb.) katılanların oranı ise % 42.9'dur. Toplantıya katılan üreticilerin % 41.3'ü toplantıların Önder Çiftçi tarafından, %18.7'i Trakyabirlik tarafından düzenlendiğini belirtmiştir.

Trakyabirliğin paneller, kurslar vb. düzenleyerek ortaklarını ayçiçeği üretimi ile ilgili her konuda bilgilendirmesi ayçiçeği üretimi için çok faydalı olacaktır. Çiftçiler bilinçli bir şekilde üretim yaptıklarında ise ülke genelinde ayçiçeği üretimi artacaktır.

Ortakların % 74.8'i Trakyabirliğe bilgi almak için gitmediklerini belirtmişlerdir. Gitmeme nedeni olarakta kendilerine bilgi verebilecek birilerini bulamadıklarını belirterek Trakyabirliğin kendilerini bilgilendirmek için ziraat mühendisleri çalışmasını istemektedirler.Trakyabirlik üreticilerini ayçiçeği üretimi konusunda bilgilendirmek için bünyesinde yayımcılar çalıştırmalıdır. Bu yayımcılar köylere giderek çiftçilerin sorunlarını dinlemeli ve bu sorunlara çözüm önerileri sözle değilde yaparak çiftçilere öğretilmeli ve daha sonra öğrenip öğrenmedikleri kontrol edilmelidir.

Ortakların kooperatife katılmasını etkileyen etmenlerden yönetime katılma, genel kurula katılma ve kurulda söz alma ve görüşünü açıklama ve kooperatifin ana sözleşmesini okuma gibi ölçütler incelenmiştir. Anket verilerine göre ortakların yönetime katılma istekleri (% 42.3), genel kurula katılma istekleri ise (%49.7) gibi düşüktür. Genel kurulda söz alarak görüşünü açıklama (%23), kooperatifin ana sözleşmesini okuma oranı(% 13.1) gibi oldukça düşük bir düzeyde bulunmuştur. Bu da bize ortakların kooperatife katılımının çok düşük düzeyde olduğunu göstermektedir. Ortakların büyük bir kısmının yönetimde görev alamamasının en büyük nedeni yönetime katılacak kişileri partilerin belirlemesidir.

Anket yapılan ortakların % 54.9 gibi büyük bir kısmı radyo veya televizyonda Trakyabirlik veya diğer kooperatiflerle ilgili programları hiç izlemediklerini belirtmişlerdir. Radyo veya televizyonda Trakyabirlik veya diğer kooperatiflerle ilgili programlar yok denilecek kadar azdır. Radyo veya televizyonda Trakyabirlik veya diğer kooperatiflerle ilgili programların yayınlanması üreticilerin kooperatif bilincinin gelişmesine ve kooperatifçiliği benimsemesine yardımcı olacaktır. Aynı şekilde günlük gazetelerde Trakyabirlik veya diğer kooperatiflerle ilgili haber makale gibi yazıların çıkması üreticilerin kooperatifçiliği benimsemelerine yardımcı olacaktır. Üreticilerin kooperatifçiliği benimsemeleride ülke genelinde kooperatifçiliğin gelişmesini sağlayacaktır.

Anket yapılan ortakların % 64.6'sı Trakyabirliğin, % 68.6'sı diğer kooperatiflerin yayınlarını hiç okumadıklarını belirtmişlerdir. Trakyabirlik yayınlarını sürekli ve arasıra okuyanlar 1984 yılına kadar "Trakyabirlik dergisi" adlı dergiyi okuduklarını belirtmişlerdir. Ortaklar kooperatifin bu dergiyi tekrar yayınlayarak adreslerine değilde köy kahvelerine birkaç tane gönderilmesini istemektedirler.

Trakyabirliğin ortaklarına en çok gübre sağlama konusunda en az da ilaçlama konusunda yardımcı olduğu belirlenmiştir. Ortakların Trakyabirliğin yalnızca bir firmanın tohumunu satmasında şikayetçi oldukları saptanmıştır.

Ortakların %85.7'si "ürünü düzenli olarak teslim ettiği kuruluş olduğu için" Trakyabirliğe ortak oldukları belirlenmiştir.

Araştırma kapsamındaki ortakların %28.6'sının Trakyabirlik dışında Ziraat odası ve Tarım kredi kooperatifine ortaklıklar.

Trakyabirlik ortaklarının %42.8'i tarımsal sorunların çözümünde hiç bir kuruluşun etkili olmadığını belirtmişlerdir.

- Gelişmiş ülkelerde yaygın olduğu gibi, ülkemizde de çoğunluğunu küçük tarım işletmelerinin oluşturduğu kırsal bölgelerin kalkınması ve kırsal alanda refah düzeyinin artırılması için kamu kuruluşlarının yardımı ve gözetimi altında kooperatiflerin eğitici, öğretici nitelikte tarımsal yayım faaliyetleri vermeleri, Türkiye'nin kalkınmasında önemli bir rol oynayabilir(Gürel,1996, s:46)

Tarımın gelişmesinde çok önemli bir öge olan tarımsal yayım Türkiye'de genellikle kent yada kasaba aşamasında takılıp kalırken, milyonlarca ton tarımsal üretim yapan köylü bilim ile yeterli bir diyalog kuramamaktadır. İşte bu diyalog eksikliğini kapatmak üzere yine kooperatiflerden etkin biçimde yararlanılabilir. Batı'da köylü teknik tarımla ilgili tüm bilgileri kooperatifler aracılığı ile elde etmektedir(Mülayim, 1993,s:69).

Araştırmadan elde edilen bulguların ışığı altında aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

- Üreticileri her türlü tarımsal konuda bilgilendirmek için (panel, kurs vb.) toplantılar düzenlenmelidir. Toplantılara katılımın yüksek olması içinde ortaklarına toplantının yeri, saati, konusu hakkında gerekli bilgiyi yazılı olarak ortaklarına bildirmelidir.

- İlaç ve gübrenin kullanımı konusunda üreticilere bilgi verilmelidir. Gübrenin ve tohumun nasıl ne miktarda kullanılacağı, ilaçlamanın ne zaman yapılması gerektiği konusunda ortaklar Trakyabirlikte çalışan yayımcılar tarafından üreticiler bilinçlendirilmelidir. İlaç ve gübrenin etkili bir şekilde kullanılması ile ayçiçeği üretiminde de önemli bir artış sağlanabilir.

- Üreticiler alet makinaların kullanımı konusunda bilinçlendirilmelidir.

-Trakyabilik sadece bir firmanın tohumunu satmamalı, ortaklarında isteği doğrultusunda diğer firmalarında kaliteli tohumlarını satmalıdır.

- Trakyabirlik üreticilerini ayçiçeği konusunda bilinçlendirmek için bir dergi yayınlarak bunu köy kahvelerine göndermesi ayçiçeği üretimi açısından büyük yararlar sağlayabilir.

-Trakyabirlik önceden toprak tahlili yapmasına rağmen şu anda laboratuvarlar kapatılmıştır. Bu laboratuvarlar yeniden açılarak etkin bir şekilde faaliyete geçmelidir.

- Toprak tahlillerinin neden yapılacağı ve toprak tahlili için nasıl toprak alınması gerektiği konularında üreticiler bilgilendirilmelidir.

- Ortaklara ayçiçeği üretimi konusunda bilgi vermesi için Trakyabirlikte bu konuda bilgili ziraat mühendisi çalıştırılması kooperatif ortak ilişkilerinin olumlu yönde gelişmesini sağlayabilir.

- Kooperatif yönetiminde görev alacakları partiler değil ortaklar belirlemelidir.

- Ortaklar kooperatife üretim ile ilgili her türlü sorunlarını iletebilmeli, kooperatif bu sorunların çözümü için yayımcılar çalıştırmalıdır.

- Yayımcılar köylere giderekte üreticileri tarımsal üretim konusunda bilgilendirmelidir.

KAYNAKLAR

- Açık, A.F. ve Demirci, R., 1984, Tarım Ekonomisi Dersleri, A.Ü. Ziraat Fakültesi Yayınları: 880, Ders Kitabı: 245, Ankara
- Akdaş, M., 1976, Aşağı Seyhan Sulama Projesindeki ÇES'in Türk Tarımsal Yayımına Katkısı Sulama Proje Alanlarında Zirai Yayım ve Kooperatifçilik Seminerine Sunulan Bildiri. Adana
- Akdaş, M., 1973 Antalya İli Pamuk Tarımında Kimyasal Gübrelerin Benimsenmesinde Etkili Olan Bilgi Kaynakları ve Tarımsal Yayım Metotları İle Diğer Faktörler Üzerine Bir Araştırma, A.Ü. Ziraat Fakültesi, Doktora Tezi (Yayımlanmamış), Ankara
- Aksoy, Ş., 1996, Trakya Bölgesinde Bitkisel Sıvı Yağ ve Margarin Sanayii Sektör Analizi, Ekonomik Yapı, Darboğazlar ve Çözümler, Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu, Kasım 1996, Tekirdağ
- Aksoy, S., 1984, Tarım Hukuku, A.Ü. Ziraat Fakültesi Yayınları: 907, Ders Kitabı 254, Ankara
- Anonim, 1988, Tarımsal Yapı ve Üretim, Bşb. , D.İ.E. Matbaası, Yayın No: 1416, Ankara
- Anonim, 1992, TOBB Tarım Özel İhtisas Komisyonu Raporu
- Anonim, 1993, Genel Nüfus Sayımı, Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri, Yayın No: 1571, Ankara
- Anonim, 1995, "Tarım Satış Kooperatifleri ve Birliklerinin Yeniden Yapılanması", Ekonomi Formu, Friedrich Ebert Vakfı, Temmuz 1995, İstanbul
- Anonim, 1995, Tekirdağ İl Müdürlüğü Tarım Raporu
- Anonim, Trakya Yağlı Tohumlar Tarım Satış Kooperatifleri Birliği 1990/91, 1991/92, 1992/93, 1993/94, 1994/95, 1995/96 İşyolları Genel Kurul Raporları
- Anıkan, R., 1995, Araştırma Teknikleri ve Rapor Yazma, TUTİBAY LTD. ŞTİ. Ankara
- Arman, Ş., (Çeviren), 1994, İsviçre Kooperatifleri Birliği, Karınca Kooperatif Postası, Ankara
- Ceylan, İ.C., 1988, Çubuk İlçesinde Televizyonun Tarımsal Programlarının İzlenmesi ve Etkileri Üzerine Bir Araştırma, A.Ü. Ziraat Fakültesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara
- Ceylan, C., 1988, Çubuk İlçesinde Televizyonun Tarımsal Programlarının İzlenmesi ve Etkileri. A.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi (Yayımlanmamış), Ankara
- Demirci, R., 1987, "Yeniliklerin Benimsenmesinde Kooperatifler," karınca Kooperatif Postası, Sayı: 602, Şubat 1987

- Çıkın, A., 1992, "Tarım Kesiminde Kooperatif Örgütlenme ve Tarımsal Kooperatifçilik Politikası", Tarım Haftası 92 Sempozyum, 2000'li Yıllara Doğru Türkiye Tarımı, Ankara
- Çıkın, A., ve Olgun, A., 1996, "Üretici Örgütlerinde İletişimin Önemi", Türkiye 2. Tarım Kongresi, 4-6 Eylül 1996, Adana
- Çetinkaya, N., 1991, Polatlı İlçesinde Eğitim ve Ziyaret Sisteminin Tarımsal Yeniliklerin Benimsenmesi Üzerine Bir Araştırma, A.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara
- Er, C., 1994, "Tarım Ürünlerinin Değerlendirilmesi ve Kooperatifçilik", Karınca Kooperatif Postası, Sayı:692, Ağustos 1994
- Erkuş, A., ve Demirci, R., 1983, Tarımsal İşletmecilik ve Planlama, Ergün Matbaası, Ankara
- Fitzherbert, A.R., Çeviren: Doğanca, Y., 1993, Enformasyon, Organizasyon ve Tarımsal Değişim, Ege Bölgesi Tarımsal Yayım Analizi, Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü, Tarımsal Yayım ve Haberleşme Merkezi, Ankara
- Gökkaya, N., 1994, "Tarım Kooperatifçiliğimiz", Kooperatif Dünyası, Yıl:23, Sayı:276, Mart 1994
- Gökkaya, N., 1994, "Tarım Kooperatifçiliğimiz", Kooperatif Dünyası, Sayı: 276, Mart-1994
- Gülçubuk, B., 1991, Nizip İlçesinde Antepfıstığı Üretimi Yapan Ailelerin Sosyo-Ekonomik Yapıları, A.Ü. Ziraat Fakültesi, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara
- Gürel, A., 1996, "Tarım Kooperatiflerimizde Görülen Tarımsal Yayım Hizmeti Eksikliği", Milletlerarası Türk Kooperatifçilik Kongresi, 6-9 Kasım 1996, Ankara
- Gaytancıoğlu, O., 1994, Trakya'da Hibrit Ayçiçeği Tohumluğu Kullanımının Türkiye Ekonomisine Katkıları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Tekirdağ
- Geray, C., 1983, Kırsal Alanda Ekonomik Yapı ve Toplumsal Değişimin Boyutları, A.Ü. Siyasal Bilimler Fakültesi, Cilt xxxvii, Sayı:3-4 Eylül- Aralık 1982'den Ayrı Baskı, Ankara
- Işık, A., 1989, "Türkiye'de Tarımsal Mekanizasyon, Traktör ve Tarım Makinaları İmalat Sanayiinin Durumu ve Sorunları", Türkiye Ziraat Mühendisleri Kongresi, 8-12 Ocak TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası, A.Ü. Ziraat Fakültesi, Ankara
- Karacan, A.R., 1991, Tarım İşletmelerinin Finansmanı ve Tarımsal Kredi, Ege Üniversitesi Basımevi, Bornova, İzmir
- İnan, İ.H., 1986, "Ayçiçeği Üretiminde Verimlilik ve Karşılık", Trakya Yağ Sanayii A.Ş.'nin Bir Yayın Organıdır, Günebakan, Yıl:1, Sayı:2, Mayıs:1986

- İnan, İ.H., 1992, "Türkiye'de Ayçiçeği Üretimi ve Yağ Bitkileri Endüstrisinin Ekonomik Görünümü", Deutsc-Türkische Agrarforschungen, Hohenheim
- İnan, İ.H., 1994, Tarım Ekonomisi, Hasat Yayıncılık, Ekim 1994, Tekirdağ
- Karlı, B., 1996, "Türkiye'de Tarımsal Kredinin Organizasyonu ve Kredi Kullanımındaki Gelişmeler", Türkiye 2. Tarım Kongresi, 4-6 Eylül 1996, Adana
- Kubaş, A., 1992, Anamur Pamuk, Yerfıstığı ve Yağlı Tohumlar Tarım Satış Kooperatifinin Ekonomik Yapısı ve Kooperatif Ortak İlişkileri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Tekirdağ
- Mülayim, Z.G., 1993, Demokratik Kooperatifçilik Politikası ve Toprak Reformu, Yetkin Yayınları, Ankara
- Mülayim, Z.G., 1995, Kooperatifçilik, Yetkin Yayınları, Ankara
- Oktay, O., 1993, "Türkiye Radyolarında Köye ve Köylüye Yönelik Bir Program: Günaydın", Karınca Kooperatif Postası, Sayı: 678, Haziran
- Opera, K.D. 1977, The Role of Agricultural Extension in the Adoption of Innovations by cocoa Growers in Ghana, Rural Sociology, vol.42
- Özçelik, A.,1995, "Türkiye ve Avrupa Birliği'nde Tarımsal İşletme Büyüklüğünün Ölçülmesi", Karınca Kooperatif Postası, Sayı:701, Mayıs 1995
- Özdemir, A.,1994, "Trakya Yağlı Tohumlar Tarım Satış Kooperatifleri Birliği'nin Kredi ve Finansman Sorunları", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Tekirdağ
- Özdemir, G., 1996, Tekirdağ İlinde Tarımsal Kooperatiflerde Kooperatif Ortak İlişkileri, A.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara
- Özdemir, G.,1990, Türk Tarımında Girdi Kullanımında Kooperatiflerin Payı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara
- Roele, C.D., 1987, Patates: İşbirliğinde Başarının Bir Örneği Nivaa, Patates Danışmanlık Kurumu, Hollanda
- Rogers, E:M: 1969, Modernization Among Peasents. Holt Rinehart and Wiston, Inc: Nev York. Chicago, San Francisco, Atlanta, Dallas, Montreal, Toronto, London
- Taluğ, C. 1974, Tarımda Yanıllıkların Yayılması ve Benimsenmesi Üzerine Bir Araştırma, A.Ü. Ziraat Fakültesi Doktora Tezi (Yayımlanmamış), Ankara
- Taluğ, C. 1982, Meyseb Tarımsal Yayım Çalışmalarının Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma, A.Ü. Ziraat Fakültesi, Doçentlik Tezi (Yayımlanmamış), Ankara

- Taluğ, C. ve Tatlıdil, H., 1981, Çorum-Çankırı Kırsal Kalkınma Projesinin Tarımsal Açıdan İncelenmesi. Türkiye’de Uygulanan Tarımsal Yayım Projesinin Genel Bir Değerlendirmesi Simpozyumuna Sunulan Bildiri, İzmir
- Taluğ, C., 1974, Tarımda Teknolojik Yeniliklerin Yayılması ve Benimsenmesi Üzerine Bir Araştırma, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara
- Taluğ, C., ve Tatlıdil, H., 1993, Yayım ve Haberleşme, Ders Notu, A.Ü. Ziraat Fakültesi, Teksir No:141, Ankara
- Tatlıdil, H. 1978, Konya-Ereğli İlçesinde Köy Kalkınma Kooperatiflerinin Yayılması ve Benimsenmesi Üzerine Bir Araştırma. A.Ü. Ziraat Fakültesi, Doktora Tezi, (Basılmamış), Ankara
- Tatlıdil, H., 1978, Konya Ereğli İlçesinde Köy Kalkınma Kooperatiflerinin Yayılması ve Benimsenmesi Üzerine Bir Araştırma, A.Ü. Ziraat Fakültesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara
- Tatlıdil, H., 1984, Tarımsal Yayım Çalışmalarında Önder Çiftçi Yaklaşımı Üzerine Bir Araştırma, A.Ü. Ziraat Fakültesi Yayınları: 893, Bilimsel Araştırma ve İncelemeler-526, Ankara
- Tatlıdil, H., 1984, Tarımsal Yayım Çalışmalarında Önder Çiftçi Yaklaşımı Üzerine Bir Araştırma, A. Ü. Ziraat Fakültesi Yayın No:893, Bilimsel Araştırma ve İncelemeler 526, Ankara
- Tatlıdil, H., 1989, Yağmurlama Sulama Teknolojisinin Yayılması ve Benimsenmesi Üzerine Bir Bir Araştırma, A.Ü. Ziraat Fakültesi Yayınları, 1157. Ankara
- Tekelioğlu, Y., 1983, Türkiye’de Tarımsal Makinalaşmanın Temel Sorunu: Traktör, T.Z.D.K. Mesleki Yayınları, Ankara
- Williams, S.K.T., 1968, Source of Information on Improved Farming Pratices in Some Selected Areas of Western Nigeria, University of Ife. Dept. of Extension Education and Rural Sociology, Research Monograph.
- Yıldırak, N., 1986, Sosyal ve Ekonomik Yönlerden Batıkent, Ayyıldız Matbaası, Ankara
- Yıldırak, N., 1990, Türkiye’de Köy Çocukları, Ayyıldız Matbaası, Ankara
- Yurttaş,Z. 1979, Tarımsal Yayım Yönünden Bir Köy İncelemesi ve Program Değerlendirmesi Üzerine Bir Araştırma, Erzurum

